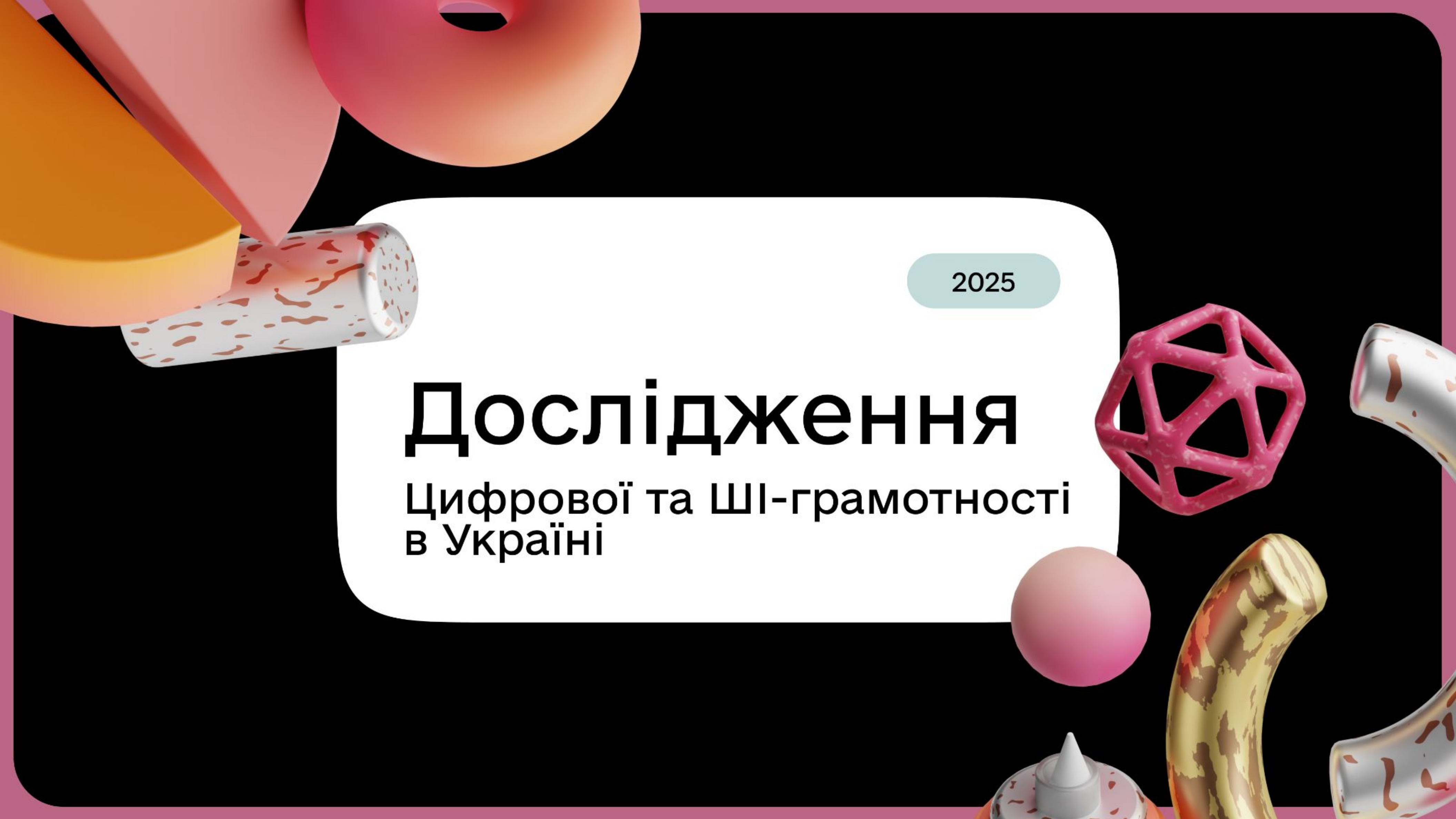

The background is a vibrant, abstract composition of various 3D geometric shapes and patterns. In the top left, there are large, overlapping shapes in shades of orange, pink, and red. A white cylindrical object with a red and white speckled pattern is positioned horizontally across the upper left. To the right of the main text, a pink, faceted geometric shape resembling a crystal or a complex polyhedron is visible. Below it, a solid pink sphere sits next to a curved, yellow and brown marbled shape. At the bottom, there's a small white cone on a base with a speckled pattern, and a silver, curved object with brown spots. The entire scene is set against a solid black background, which makes the colorful elements stand out.

2025

Дослідження

Цифрової та ШІ-грамотності
в Україні

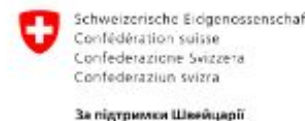
Дослідження проведено з ініціативи Міністерства цифрової трансформації України, за підтримки швейцарсько-української Програми EGAP, що виконується Фондом Східна Європа та фінансується Швейцарією. Четверта хвиля має на меті відстежити динаміку розвитку цифрових компетентностей українців, проаналізувати вплив повномасштабної війни, оцінити актуальність цифрового навчання та ставлення населення до штучного інтелекту. Можливість порівняння результатів ґрунтується на структурних питаннях індикаторах, що були складовою частиною комплексного дослідження.

Міністерство
цифрової трансформації
України

Освіта

Фонд
Східна
Європа

Михайло Федоров

Перший віце-прем'єр-міністр України - Міністр цифрової трансформації України

«Ми приділяємо багато уваги цифровим навичкам українців, адже сучасна економіка змінюється під впливом технологій.

Уже 6 років ми розвиваємо проєкт Дія.Освіта, і вже сьогодні за результатами дослідження 58% дорослого населення володіють щонайменше базовим рівнем цифрової грамотності. Окремий трек — штучний інтелект. Результати показали, що 42% дорослих і 70% підлітків уже користуються інструментами ШІ, а кожен другий українець хоча б раз ухвалював рішення, базуючись на спілкуванні зі штучним інтелектом.

Така динаміка створює умови для розвитку ІТ, цифрового підприємництва, креативних індустрій і високотехнологічного сектору.»

Валерія Іонан

Радниця Першого віцепрем'єр-міністра України з питань інновацій, цифровізації та глобальних партнерств

«Щоб побудувати ефективну цифрову державу, кожен українець повинен мати базові цифрові навички. Саме тому ще з 2019 року ми системно розвиваємо цифрову освіту: Дія.Освіта, Рамка цифрових навичок, хаби цифрової освіти, Цифрограми та багато інших ініціатив. Кожні два роки ми також проводимо Дослідження цифрових навичок українців.

Сьогодні 95,5% українців мають цифрові навички, а за останні майже 6 років рівень цифрової грамотності зріс на 10,5%. Що важливо, кількість людей без цифрових навичок значно знизилася — це показує, що ми залишаємося конкурентоспроможними навіть у часи стрімких змін. Технології розвиваються швидше ніж будь-коли, з'являються нові професії у сфері даних, AI та кібербезпеки. І саме тому розвиток цифрових навичок залишається нашим пріоритетом.»

Віктор Лях

Президент Фонду Східна Європа

«Цифрові навички — це можливості. За шість років українці зробили величезний крок уперед: 96 % мають цифрові навички, а понад половина — на рівні базовому або вище.

Це означає, що люди готові працювати, навчатися й розвиватися у новій цифровій реальності. Для Фонду Східна Європа важливо, щоб кожен — незалежно від віку, професії чи стану здоров'я — мав рівний доступ до цих можливостей. Саме тому ми підтримуємо розвиток цифрової освіти як одного з ключових напрямів стійкості України.»

Зміст

Методологічний концепт

Ключові результати

Блок 1. Доступ до інтернету та цифрова нерівність

Блок 2. Цифрові навички населення

Блок 3. Штучний інтелект. Сприйняття та практики користування

Блок 4. Цифрове навчання. Запити та потреби

Блок 5. Роль цифрових навичок у досягненні успіху

Блок 6. Безпека в інтернет

Блок 7. Державні послуги онлайн

Блок 8. Детальна методологія дослідження

Умовні позначення

ВПО Внутрішньо переміщена особа

ж Жінка

ІКТ Інформаційно-комунікаційні технології

КП Комунальне підприємство

МІС Медична інформаційна система

МОМ Міжнародна організація з міграції

ОМС Органи місцевого самоврядування

ОСН Органи самоорганізації населення

сmt Селище міського типу

Табл. Таблиця

УТОГ Українське товариство глухих

ФГД Фокус-групове дослідження

ЦА Цільова аудиторія

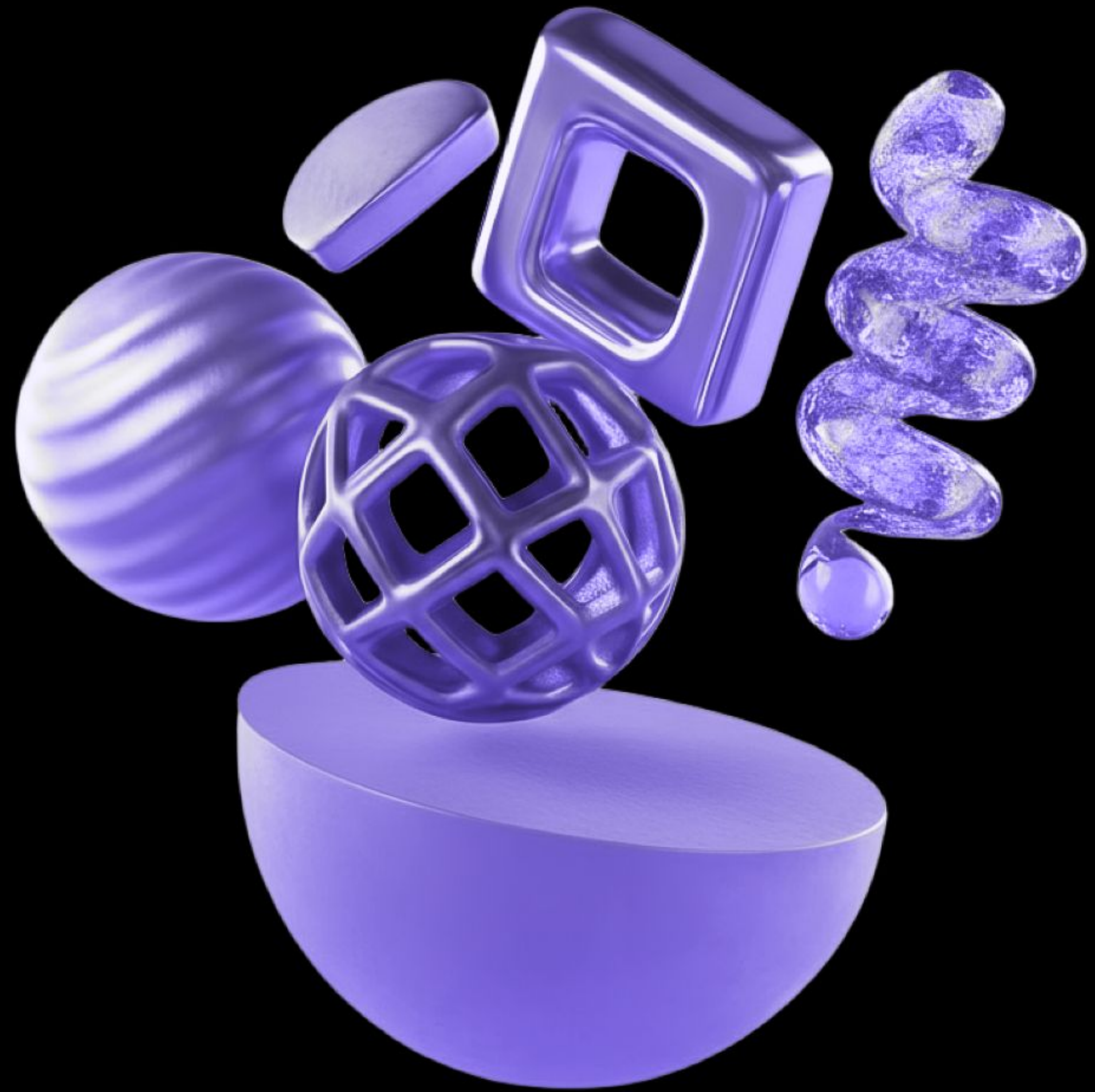
ЦНАП Центр надання адміністративних послуг

ЦОВВ Центральні органи виконавчої влади

ч Чоловік

ШІ Штучний інтелект

Методологічний концепт

Методологічний концепт дослідження

Методологічна основа визначення рівня цифрової грамотності.

За основу визначення рівня володіння цифровими навичками взята методологія Європейської комісії для обрахунку Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI), а саме індикатор цифрових навичок (DSI) (методологія 2017 року), що ґрунтується на Рамці цифрових навичок (Digital competence Framework).

Відповідно до цього індикатору, рівень володіння цифровими навичками включає у себе чотири сфери компетенцій:

Information skills

Інформаційні навички

Communication skills

Комунікаційні навички

Problem solving skills

Навички вирішення життєвих проблем

Software skills for content manipulation

Навички створення цифрового контенту

У процесі дослідження збирається інформація щодо операцій та задач, що виконували респонденти протягом останніх 3 місяців. Передбачається, що особи, які виконували певні дії з переліку запропонованих, мають відповідні навички. Згідно із різноманітністю або складністю виконуваної діяльності для кожного із чотирьох вимірів розраховується 3 рівні володіння цифровими навичками:

no skills / відсутні цифрові навички

basic skills / навички на середньому рівні

above basic skills / рівень навичок вище середнього

На основі рівнів у кожній сфері компетенцій розраховується загальний рівень цифрових навичок населення. Більше інформації у повній версії дослідження.

Компоненти дослідження	Цільова аудиторія населення України	Метод збору даних	Вибіркова сукупність	Параметри надійності
Опитування дорослого населення	18-70 років	face-to-face інтерв'ю	2005 осіб	Довірча вірогідність: 95% Довірчий інтервал (похибка): $\pm 2,2\%$
Опитування підлітків	10-17 років	face-to-face інтерв'ю/ самозаповнення анкети за онлайн-посиланням	403 особи	Довірча вірогідність: 95% Довірчий інтервал (похибка): $\pm 4,9\%$
Опитування дорослого населення	18 – 59 років з порушеннями слуху	анкетування	402 особи	Довірча вірогідність: 95% Довірчий інтервал (похибка): $\pm 4,9\%$
Опитування дорослого населення	18 – 59 років з порушеннями зору	анкетування	413 осіб	Довірча вірогідність: 95% Довірчий інтервал (похибка): $\pm 4,8\%$

Виключені з дослідження області: Донецька та Луганська області, а також Автономна Республіка Крим.
Частково виключені області: громади Запорізької та Херсонської областей, які знаходяться під окупацією з 24 лютого 2022 року.

Якісний компонент

10 фокус-групових дискусій

Професійні групи – по 1 ФГД з кожною ЦА

працівники медичної
сфери (лікарі)

працівники сфери
освіти (вчителі)

працівники органів місцевого самоврядування
та комунальних підприємств / установ

представники національної
влади (міністерства, ЦОВВ тощо)

підприємці /
керівники бізнесу

Вікові групи – по 1 ФГД з кожною ЦА

люди елегантного віку
(населення віком від 60 років)

підлітки (населення
віком 14-17 років)

молодь (населення віком 27-35 років)

Групи за статусом – по 1 ФГД з кожною ЦА

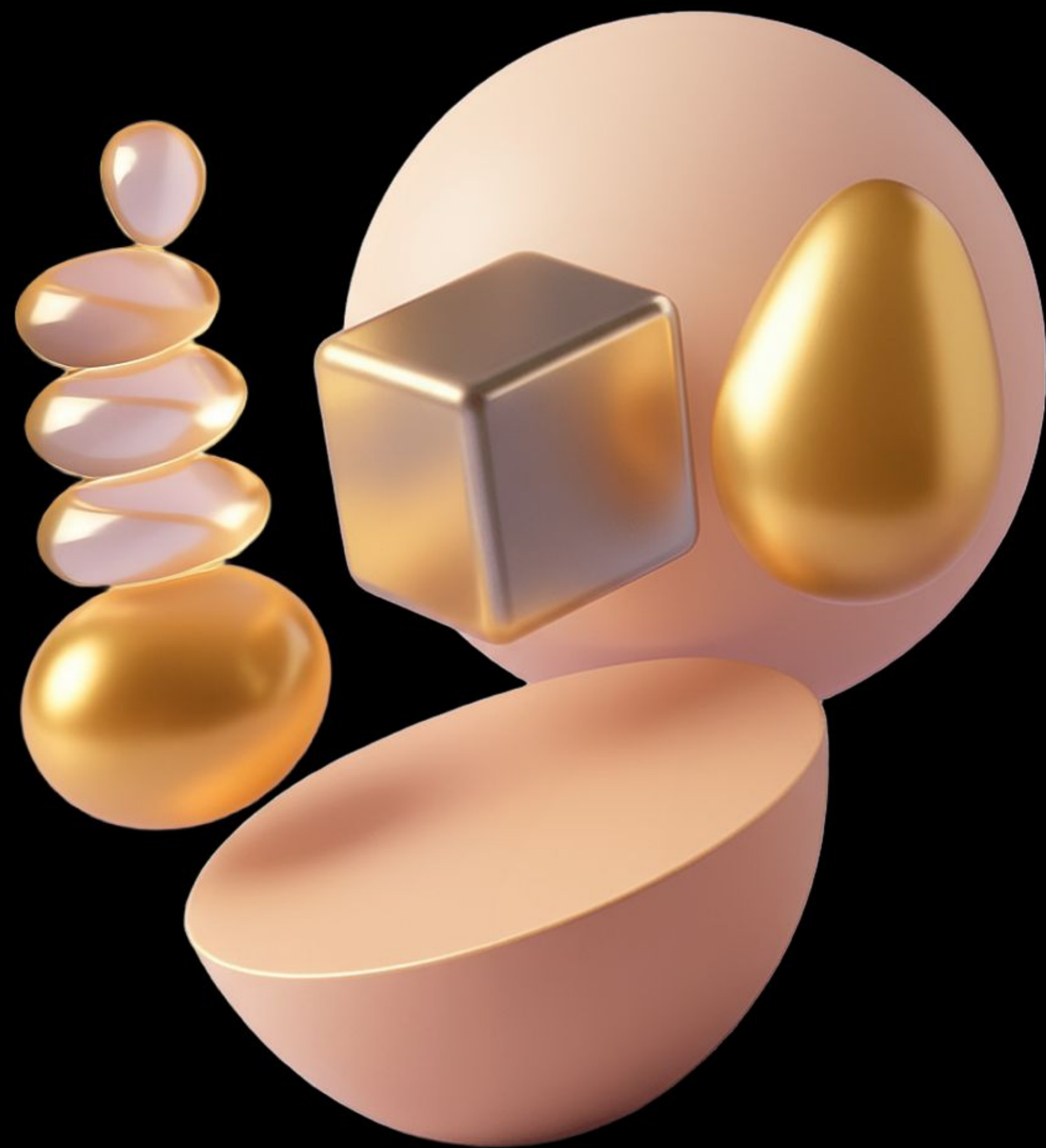

ветерани / ветеранки

внутрішньо переміщенні
особи (ВПО)

**Ключові
результати**

Доступ до інтернету та цифрова нерівність

1

Частка дорослого населення з доступом до інтернету, порівняно з 2019 роком зросла на 8% і становить майже 97%. Темпи зростання доступності інтернету для населення є практично синхронними з показником європейських країн. Так, за даними Eurostat, збільшення частки інтернет користувачів у ЄС за період з 2019 по 2024 рік становить 7% - показник виріс з 84% до 93%.

2

Розширення доступу до мережі супроводжується зростанням активності користувачів: з 2019 року частка тих, хто щодня користується інтернетом, зросла на понад 11% і становить майже 92%. Якщо шість років назад категорія «не користувачів» становила 11%, то зараз вона складає трохи менше 4%. Соціальний портрет «не користувачів» лишається незмінним – ядром залишаються люди старше 60 років та мешканці сільських територій. При цьому, спостерігається диференціація всередині категорії 60+. Так, якщо серед опитаних віком 60-65 років «не користувачами» є 8%, то серед вікової групи 66-70 років – 19%.

3

Можливість підключитись до інтернету через мобільний зв'язок (sim-картку) мають 96% дорослих українців, тоді як стаціонарним з'єднанням користуються 81% опитаних. Розрив у 15% обумовлений більшою доступністю мобільного зв'язку, а також звичкою «жити з телефоном в руках». Так, наприклад, смартфон є найбільш поширеним цифровим пристроєм – його мають майже 88% респондентів.

4

Інформанти 10 фокус-груп мають спільне розуміння ролі інтернету в житті сьогодні – бути в курсі новин, стежити за власною безпекою в контексті війни, підтримувати зв'язок з рідними та близькими, полегшувати робочі процеси та побут, мати доступ до будь-якої інформації та легкий спосіб провести вільний час.

5

Більшість опитаних використовує інтернет для розваг - понад 92% респондентів зазначили, що користуються з метою дозвілля. З метою навчання і саморозвитку користуються понад 69% українців, а для роботи (або академічної освіти у випадку підлітків) ним користуються більше 65%. Серед тенденцій спостерігається зниження на 6% частки людей, які не використовують інтернет для роботи, порівняно з 2023 роком. В даному дослідженні не охоплені причини не використання інтернету в робочих цілях, але можна пропустити, що тенденція до зменшення частки використання інтернету для роботи може бути пов'язана з структурними змінами на ринку праці. Так, наприклад, це може бути наслідком зростання безробітного населення, міграційними процесами тощо.

Цифрові навички населення

1

Загальна включеність українців у цифрові практики є високою. На тому чи іншому рівні цифрові навички мають:

96%

населення
(18-70 років)

99%

людей з порушеннями
слуху (18-59 років)

99%

підлітків
(10-17 років)

100%

людей з порушеннями
зору (18-59 років)

За період 2019-2025 роки частка населення у віці 18-70 років без цифрових навичок скоротилась на 11%, а для людей з порушеннями слуху цей показник становить 16%.

Примітка

Дані для категорій «люди з порушеннями слуху» та «люди з порушеннями зору» можуть не повною мірою репрезентувати генеральну сукупність через наступні обмеження:

1. Вік респондентів 18-59 років, тоді як найменш діджиталізована категорія населення – старше 60 років;
2. Доступ до цільових груп обмежений, опитування відбувалось із залученням організацій, які опікуються даними категоріями населення.

2

Відповідно до методології, рівень цифрових навичок був підрахований у 4 сферах компетенцій:

- Information skills / Інформаційні навички;
- Communication skills / Комунікаційні навички;
- Problem solving skills / Навички вирішення життєвих проблем;
- Software skills for content manipulation / Навички створення цифрового контенту.

Загальний рівень цифрових навичок був розрахований на основі використання тих чи інших операцій у розрізі всіх сфер компетенцій. У подальшому, говорячи про загальний рівень цифрової грамотності (Overall digital skill indicator), ми будемо використовувати чотири рівні:

No skills

відсутні цифрові навички у всіх чотирьох сферах (інформаційні, комунікаційні, вирішення життєвих проблем, створення цифрового контенту) та / або не користувались послугами інтернет за останні 3 місяці

Low skills

відсутні цифрові навички в одній з чотирьох сфер компетенцій

Basic skills

рівень володіння цифровими навичками в усіх чотирьох сферах на рівні не нижче «середнього» (basic)

Above basic skills

рівень володіння цифровими навичками в усіх чотирьох сферах на рівні не нижче «вище середнього» (above basic)

Показник «частка населення з принаймні базовим рівнем цифрової грамотності» («basic skills» + «above basic skills») серед дорослого населення України (58%) є подібним до середнього показника по ЄС (56%). Найбільш схожими за показником частки населення з щонайменше з базовим рівнем цифрових навичок є Португалія (56%), Угорщина (59%), Бельгія (59%) та Хорватія (59%).

Цифрові навички населення

3

Структура рівнів цифрової грамотності є найбільш подібною серед дорослого населення та осіб із порушеннями слуху. **Підлітки демонструють більш розвинені цифрові компетентності, тоді як серед людей із порушеннями зору спостерігається переважання базових навичок.** Так, як мінімум базовий рівень цифрової грамотності мають:

58%

дорослих українців

81%

підлітків

60%

людей з порушеннями слуху

79%

людей з порушеннями зору

При цьому градація на базові навички і рівень «вище базових» підкреслює цифровий розрив груп. Серед дорослого населення частка з навичками «above basic skills» становить 36%, для підлітків – 63%, для людей з порушеннями слуху – 33%, а для людей з порушеннями зору – 3%.

4

Дані свідчать про **стабілізацію рівня цифрових навичок українців** після періоду активного зростання. Якщо цифрове включення населення 18-70 років ще продовжується (частка «no skills» порівняно з 2023 роком зменшилась на 3%, частка «low skill» збільшилась на 5%), то у категоріях «basic skills» та «above basic skills» суттєвих змін, порівняно з минулою хвилиною, не зафіксовано.

Серед людей з порушеннями слуху найвідчутніше зростання частки осіб із цифровими навичками рівня «low skills» зафіксовано у 2021 році, що, ймовірно, пов'язано з впливом пандемії COVID-19 як каталізатора цифровізації цієї групи населення. Після початку повномасштабного вторгнення спостерігається подальше поглиблення цифрових компетентностей – інтенсивне зростання частки осіб із базовими та вищими за базовий рівнями навичок. Дані 2025 року не демонструють статистично значущих відмінностей порівняно з попереднім періодом, що може свідчити про стабілізацію рівня цифрової грамотності населення.

Схожа тенденція є і серед підлітків – якщо у період до 2023 року фіксувалось збільшення частки «above basic skills» за рахунок перетікання інших категорій, то у 2025 році, навпаки, є стрибок показника «low skills». Втім, це не свідчить про деградацію навичок, скоріше, зміни у цифрових практиках. Якщо період пандемії і початку повномасштабного вторгнення характеризувався онлайн навчанням для значної частини дітей, то зараз цей тренд відходить, а зниження частоти виконання тих чи інших цифрових операцій впливає на підрахунок показника загального рівня цифрової грамотності.

Цифрові навички населення

5

Рівень цифрової грамотності залишається детермінованим соціально-демографічними ознаками. Рівень цифрових навичок суттєво залежить від віку, освіти, матеріального становища та типу місцевості. Найвищі показники цифрової грамотності мають молодь, працююче населення та особи з вищою освітою. Найбільш виключеними з цифрового середовища залишаються люди старшого віку, з низьким рівнем доходу та мешканці сільської місцевості.

6

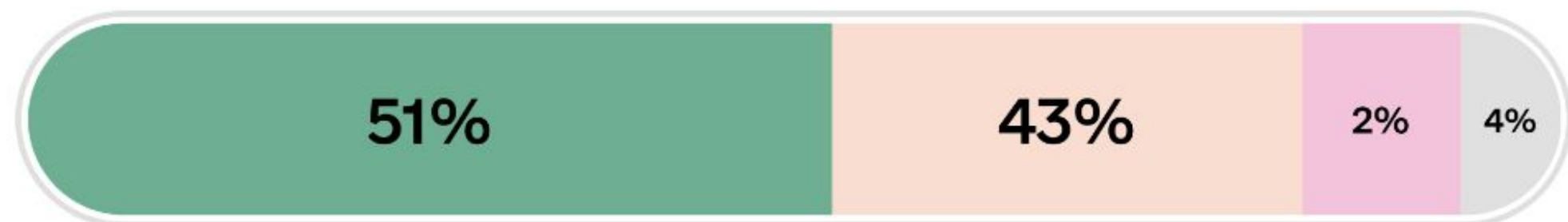
Цифрові компетентності поступово поглиблюються, однак зберігається розрив між окремими сферами. Найрозвиненішими залишаються інформаційні та комунікаційні навички (97% населення мають їх на базовому рівні і вище). Слабшою стороною є створення цифрового контенту – 60% дорослих володіють відповідними навичками, що відображає нижчу мотивацію або доступність інструментів для творчого використання технологій.

7

Згідно із самооцінкою респондентів, найбільше покращення цифрових навичок за останній рік спостерігається серед підлітків – три чверті з них відзначають позитивні зміни у своїх цифрових компетентностях. Високу динаміку розвитку також демонструють люди з порушеннями слуху – 59% повідомили про покращення власних цифрових практик.

Серед дорослого населення зафіксовано певну поляризацію: половина (51%) вважають, що їхні навички зросли, тоді як 43% не помітили змін. Ще 2% говорять про погіршення, а решта (4%) не змогли провести оцінку. Натомість у групі людей із порушеннями зору переважає стабільність – 87% респондентів зазначили, що їхній рівень цифрових навичок залишився без змін.

Серед дорослого населення зафіксовано певну поляризацію:

■ Навички зросли ■ Не помітили змін ■ Говорять про погіршення
■ Не змогли провести оцінку

Натомість у групі людей із порушеннями зору переважає стабільність

87%

респондентів зазначили, що їхній рівень цифрових навичок залишився без змін

Цифрові навички населення

8

Рівень цифрової грамотності залишається детермінованим соціально-демографічними ознаками. Зокрема, важливою є динаміка використання тих чи інших операцій, яка дає краще розуміння за рахунок чого змінюється діджитал поведінка та загальна обізнаність населення у сфері цифрових технологій.

Серед дорослого населення 18-70 років фіксуються такі ключові зміни:

- 1 Мобільний банкінг став повсякденною практикою для більшості дорослих українців**
Частка користувачів інтернет-банкінгу зросла майже на третину: якщо у 2019 році відповідні сервіси використовували 55% опитаних, то у 2025 році - вже 84% (приріст 29 відсоткових пунктів).
- 2 Попри відносно невисоку поширеність, створення цифрового контенту демонструє стабільне зростання**
У 2025 році 41% українців користуються програмами для редагування фото, відео чи аудіо – це майже на 16 пунктів більше, ніж у 2019. За темпами приросту показник посідає друге місце серед усіх цифрових практик.
- 3 Доступ до державних і комунальних послуг в онлайні поступово розширюється**
Частка користувачів, які завантажували або друкували офіційні документи з інтернету, збільшилася з 14% у 2019 році до 29% у 2025 (приріст 15 пунктів).
- 4 Онлайн-освіта для дорослих значно поширилася під впливом пандемії та повномасштабного вторгнення**
Якщо у 2019 році 10% опитаних мали досвід дистанційного навчання, то у 2023-2025 роках – уже 25-28%. Попри незначне зниження у 2025 році (на 3 пункти), загальний приріст за шість років становить 15 пунктів.
- 5 Питання цифрової безпеки стає дедалі актуальнішим**
У 2019 році налаштування безпеки в програмному забезпеченні змінювали 26% користувачів, а у 2025 році – вже 41% (приріст 15 пунктів), що свідчить про зростання цифрової обізнаності.
- 6 Електронна пошта поступово втрачає позиції як канал спілкування**
Якщо у 2019 році нею користувалися 60% респондентів, то у 2025 році цей показник знизився до 54% (зменшення на 6 пунктів).

Цифрові навички населення

Для підлітків характерні такі особливості у динаміці використання цифрових технологій:

1 Онлайн-освіта серед підлітків досягла піку у 2023 році, після чого спостерігається спад

У 2019 році досвід онлайн навчання мали 41% школярів, у 2023 році – вже 83%, а у 2025 році цей показник знизився до 63%. Таким чином, загальний приріст за шість років становить 22 пункти, але після 2023 року зафіксовано зменшення на 20 пунктів, що відображає повернення до очного формату навчання.

2 Онлайн-банкінг став звичним і для молоді

У 2025 році понад половина підлітків (52%) користуються цифровими фінансовими сервісами, тоді як у 2019 році таких було 35%.

3 Інтерес підлітків до споживання новин онлайн поступово зростає
З 2019 по 2025 рік частка молоді, яка отримує новини через інтернет, збільшилася з 47% до 63% (приріст 16 пунктів).

4 Традиційні операції з файлами втрачають актуальність серед молоді
Частка підлітків, які копіюють або переміщують файли чи папки, знизилася з 75% у 2019 році до 60% у 2025. Аналогічна тенденція спостерігається для передачі файлів між пристроями (наприклад, через флешку): показник впав із 71% до 60%. Загалом частота виконання таких операцій скоротилася на 10-15 пунктів, що може вказувати на перехід до хмарних технологій чи використання інших способів передачі даних.

Люди з порушеннями слуху демонструють такі зміни у цифрових практиках:

1 Розвиток цифрової демократії супроводжується зростанням громадянської участі онлайн

Частка користувачів, які беруть участь в електронних консультаціях, голосуваннях або підписують петиції, збільшилася майже удвічі – з 24% у 2019 році до 46% у 2025 (приріст 22 пункти).

2 Онлайн-ресурси стали важливим джерелом отримання інформації

Кількість користувачів, які шукають інформацію на сайтах чи у застосунках, зросла з 30% до 52% (приріст 22 пункти), що свідчить про зміцнення ролі цифрових каналів у повсякденному житті.

3 Зростає взаємодія населення з державними сервісами в інтернеті

Частка тих, хто завантажує або друкує офіційні документи, збільшилася з 13% до 33%, а тих, хто подає заповнені форми онлайн, – з 21% до 40% (приріст 19 пунктів).

4 Онлайн-банкінг продовжує зміцнювати позиції

Кількість користувачів цифрових фінансових сервісів серед людей із порушеннями слуху зросла з 70% у 2019 році до 89% у 2025 (приріст 19 пунктів).

5 Зростання інтересу до онлайн-шопінгу серед цільової групи

У 2019 році покупки чи продажі через інтернет здійснювали 60% опитаних, а у 2025 – вже 76% (приріст 16 пунктів), що свідчить про укорінення електронної комерції у споживчих практиках.

6 Активність у соціальних мережах поступово знижується

Частка активних користувачів соцмереж скоротилася з 80% у 2019 році до 70% у 2025 (зменшення на 10 пунктів), що може відображати зміщення інтересів або втомленість від соціальних платформ.

7 Рутинні файлові операції поступово втрачають популярність

Копіювання, переміщення чи передача файлів між пристроями стали менш поширеними: їх виконують 59-63% користувачів, що на 10 пунктів менше, ніж шість років тому. Тенденція може вказувати на перехід до використання хмарних рішень і синхронізованих сервісів.

Цифрові навички населення

Для людей з порушеннями зору не доступне порівняння з практиками минулих років, втім, можна говорити про відмінності між ними та іншими групами населення, а саме:

1 Рівень використання онлайн-держпослуг є низьким

4% респондентів завантажували або друкували офіційні бланки, отримані через інтернет. Для порівняння, серед дорослого населення цей показник становить 28%, а серед людей із порушеннями слуху – 33%. Це свідчить, що для осіб з порушенням зору цифрові рішення можуть бути ефективним інструментом спрощеного доступу до державних послуг – за умови їхньої доступності та адаптації.

2 Політична участь у цифровому середовищі є мінімальною

5% опитаних брали участь в онлайн-опитуваннях, електронних консультаціях або голосуваннях (зокрема, підписували петиції чи голосували за проекти громадського бюджету). Це у 9 разів менше, ніж серед людей із порушеннями слуху (45%), і у шість разів менше, ніж серед дорослого населення загалом (29%).

3 Активність у створенні власного цифрового контенту є дуже низькою

4% опитаних завантажували власноруч створені матеріали (тексти, фото, відео тощо) на онлайн-платформи. Для порівняння, серед дорослих користувачів і людей з порушеннями слуху цей показник сягає 48%, що у 12 разів вище.

4 Онлайн-освіта фактично не охоплює цю категорію населення

Досвід проходження дистанційних курсів мають лише 4% респондентів, тоді як серед дорослих українців – 27%, а серед людей із порушеннями слуху – 21%. Це свідчить про ізолюваність групи від освітніх можливостей у цифровому середовищі.

5 Встановлення програм і застосунків майже не практикується

2% опитаних повідомили, що протягом останніх трьох місяців встановлювали програмне забезпечення або додатки. Для порівняння, серед дорослого населення цей показник становить 46%, а серед людей із порушеннями слуху – 54%. Це може свідчити як про відсутність відповідних навичок, так і про низьку мотивацію, зумовлену браком адаптованих інтерфейсів.

6 Цифрова безпека є критично слабким аспектом

Лише 2% респондентів змінювали налаштування безпеки в програмному забезпеченні, тоді як серед інших груп цей показник сягає 41-42%. Така різниця вказує на необхідність спеціалізованих програм навчання з кібергігієни та безпечного користування технологіями.

Штучний інтелект: сприйняття та практики користування

1

Широка доступність технологій штучного інтелекту для масового споживача у 2022–2023 роках спричинила хвилю зростання частки користувачів, у тому числі й серед українців, тому це питання стало важливим для вивчення у контексті цифрових навичок населення. Тенденції, зафіксовані у 2023 та 2025 роках, свідчать про поступове поширення практик використання ШІ серед різних соціальних груп.

Частка користувачів
серед дорослого населення

Частка користувачів
серед підлітків

Серед людей з порушеннями слуху показник залишився на тому ж рівні. Серед категорії «люди з порушеннями зору» лише близько 1% повідомили, що мали досвід використання ШІ.

2

Українці загалом непогано орієнтуються в базових поняттях, пов'язаних із технологіями штучного інтелекту. **Понад половина респондентів добре розуміють, що таке «діпфейк»**, хоча такі явища як «цифровий двійник», «ШІ-агент» або «віртуальний інфлюенсер» – знайомі переважно на рівні назви.

3

Близько 23% українців повідомили, що за останні півроку стикалися з кібератаками, у яких використовувалися технології штучного інтелекту. Серед людей із високим рівнем цифрових навичок таких випадків виявлено більше, що може пояснюватися ширшим залученням до цифрового простору та кращою здатністю розпізнавати технологічні загрози.

Більш поширеним явищем, є «галюцинації ШІ», з якими зустрічались близько 35% дорослого населення та 43% підлітків. Про цей негативний феномен часто згадували і учасники групових обговорень, констатуючи потребу постійно критично оцінювати отриману інформацію та перевіряти її у інших джерелах.

~23% українців повідомили, що за останні півроку стикалися з кібератаками

З явищем «Галюцинації ШІ» зустрічались:

~35%

дорослого населення

~43%

підлітки

Штучний інтелект: сприйняття та практики користування

4

Для українців штучний інтелект перестав бути лише інструментом – **він набув рис віртуального помічника, наставника, консультанта чи навіть психолога**. Респонденти зазначають, що звертаються до ШІ за порадою у професійних, побутових питаннях, а також порад щодо міжособистісних стосунків. Таке персоналізоване використання підкреслює зростання довіри до ШІ як до «інтелектуального співрозмовника», який допомагає аналізувати інформацію та приймати рішення. Так, **кожен другий дорослий українець хоча б раз приймав рішення базуючись на спілкуванні з ШІ, а серед підлітків ця частка становить 76%**.

Кожен другий дорослий українець хоча б раз приймав рішення базуючись на спілкуванні з ШІ.

6

Попри численні переваги, респонденти виявляють суттєві побоювання щодо наслідків розвитку штучного інтелекту. Ці **застереження стосуються як технологічних аспектів** (точність, безпека даних, локалізація), **так і соціально-психологічних наслідків** – залежності, втрати навичок критичного мислення, заміна людей ШІ, зникнення професій, впливу на освіту й формування цінностей молодого покоління.

Водночас у висловлюваннях простежується **потреба у більш усвідомленому використанні ШІ, підкріпленому критичним мисленням, перевіркою достовірності інформації та дотриманням етичних норм при роботі з технологіями**.

5

Переважна більшість користувачів оцінюють вплив ШІ позитивно, відзначаючи його роль у підвищенні ефективності та якості роботи. Найчастіше згадуваними перевагами є економія часу, можливість швидко опрацьовувати великі масиви даних, автоматизація рутинних завдань та стимулювання креативності.

Цифрове навчання: запити та потреби

1

За шість років (2019–2025) частка українців, які вважають навчання цифровим навичкам актуальним, зросла з 47% до 56%, що свідчить про поступове формування культури безперервного навчання. При цьому, молодь залишається рушійною силою діджиталізації. Понад 70% осіб віком 18–29 років вважають розвиток цифрових навичок важливим. Серед підлітків інтерес до цифрового навчання зростає з віком - від 65% серед 10–12-річних до 83% серед 16–17-річних.

Частка українців, які вважають навчання цифровим навичкам актуальним

18–29 років

~70%

вважають розвиток цифрових навичок важливим

2

Навчання ШІ-навичкам та запит на перекваліфікацію є доволі актуальним для населення України. Серед дорослого населення половина респондентів (50%) вважає навчання штучному інтелекту актуальним, а 44% розглядають можливість перекваліфікації у сфері сучасних технологій. Ці показники є нижчими, ніж рівень зацікавленості у базовому цифровому навчанні, що свідчить про поки що обмежене розуміння потенціалу ШІ у повсякденному житті та професійній діяльності.

3

Динаміка причин, через які українці не вважають навчання цифровим навичкам актуальним, свідчить про зрушення від зовнішніх бар'єрів до внутрішніх переконань. Якщо раніше перешкодами були нестача часу чи технічних можливостей, то нині понад половина опитаних (55%) вважають, що вже володіють усім необхідним, що вказує на формування впевненості у власних цифрових навичках. Водночас зростання частки тих, хто не розуміє, як і навіщо навчатись (з 9% у 2019 році до 18% у 2025-му), сигналізує про появу групи «цифрово відчужених», яким потрібні доступні та зрозумілі освітні формати.

Загалом це підкреслює, що фокус цифрової освіти в Україні має зміщуватися від розширення доступу до підвищення мотивації та практичної цінності навчання.

Група «Цифрово відчуження», яким потрібні доступні та зрозумілі освітні формати

9%

2019

+9%

18%

2025

Цифрове навчання: запити та потреби

4

Найбільш привабливими професіями для навчання або перекваліфікації стали онлайн-маркетолог (13%), фахівець із кібербезпеки (13%) та аналітик даних (12%), що узгоджується з тенденціями у країнах Європи за даними OECD Digital Economy Outlook (2023). Це свідчить, що попит на цифрові компетентності в Україні має практичний характер і тісно пов'язаний із ринковими потребами.

13%

онлайн-маркетолог

13%

фахівець із кібербезпеки

12%

аналітик даних

5

Онлайн-освіта поступово інтегрується у життя українців, проте рівень залученості суттєво відрізняється між групами. Третина дорослого населення (32%) має досвід проходження онлайн-курсів, тоді як для людей з порушеннями зору цей показник сягає 79%, що підкреслює роль цифрових форматів як ключового інструменту доступності. Натомість серед людей з порушеннями слуху рівень участі залишається низьким (15%), що свідчить про потребу в інклюзивнішому та мультимодальному навчальному контенті.

6

Рівень обізнаності українців про освітні онлайн-платформи свідчить про домінування національних ресурсів: «Дія.Освіта» залишається найвідомішою – її знають від 32% до 82% в залежності від цільової аудиторії. Водночас серед іноземних платформ лідирують ChatGPT (38% серед дорослих, 65% серед підлітків) та Duolingo (22% і 55% відповідно). У використанні спостерігається схожа тенденція – «Дія.Освіта» є основним інструментом навчання для 52% дорослих і 96% людей із порушеннями зору, тоді як ChatGPT та Duolingo активно використовують підлітки (71% і 49%). Це свідчить про чіткий поділ між державними освітніми продуктами, що забезпечують інклюзію, та глобальними інструментами, які стають засобом саморозвитку для технологічно підготовлених користувачів.

7

Платформа «Дія.Освіта» поступово зміцнює свої позиції як ключовий державний інструмент розвитку цифрових компетентностей: рівень обізнаності про неї зріс із 31% у 2023 році до 37% у 2025. Найкраще платформу знають молоді користувачі та люди з високим рівнем цифрових навичок.

31%²⁰²³

+6%

37%²⁰²⁵

Роль цифрових навичок у досягненні успіху

1

Більшість дорослого населення (59%) погоджуються, що розвиток цифрових навичок сприяє професійному зростанню та покращенню фінансового становища. Найвищий рівень згоди зафіксовано серед людей із порушеннями зору (85%), тоді як серед осіб із порушеннями слуху переважає скепсис – **кожен четвертий опитаний (27%)** поділяє цю думку. Загалом спостерігається чітка залежність між віком та оцінкою впливу цифрових компетенцій: чим молодші респонденти, тим частіше вони розглядають цифрові навички як ключ до кар'єрних можливостей та економічного добробуту.

Погоджуються, що розвиток цифрових навичок сприяє професійному зростанню та покращенню фінансового становища.

59%

дорослого населення

85%

людей із порушеннями зору

2

Переважна частка респондентів вважають, що розвиток цифрових компетенцій позитивно впливає на економіку країни та відкриває нові можливості для бізнесу й зайнятості. Цю позицію підтримують **понад три чверті дорослого населення (76%)**, а також **86% людей із порушеннями зору**, які відзначають зростання економічної активності завдяки цифровізації. Водночас серед **людей із порушеннями слуху** частка згодних є нижчою і становить 43%.

3

Серед дорослого населення 43% зазначили, що на їхньому робочому місці застосовуються ефективні заходи для захисту конфіденційної інформації, що на 10% менше, ніж у 2023 році. Люди з високим рівнем цифрових компетенцій значно частіше визнають наявність сучасних технологічних підходів до роботи та практик кібербезпеки у їхньому професійному середовищі.

3

У категорії підлітків переважає стаке сприйняття ролі інтернету в їхньому житті. Позитивна динаміка простежується у сприйнятті власних цифрових навичок та питань безпеки в інтернеті (+5% порівняно з хвилею 2023 року). Майже дві третини підлітків (+8% за 2 роки) повідомили, що інтернет став запобіжником, щоб відчувати себе самотніми.

Безпека в інтернеті

1

Кожен третій опитаний серед категорії доросле населення, люди з порушеннями слуху та люди з порушеннями зору, повідомив про те, що відчуває себе у безпеці під час користування інтернетом. Серед підлітків ця частка більша щонайменше у 1,5 рази вище і досягає 57%. Наявний зв'язок між рівнем цифрових компетенцій і почуттям захищеності демонструє - чим вищі навички користування цифровими технологіями, тим більша впевненість у власній кібербезпеці.

2

Кожен четвертий дорослий українець не вживає жодних заходів для захисту своїх даних в інтернеті, тоді як серед підлітків і людей з порушеннями слуху таких осіб майже вдвічі менше (13% та 12% відповідно). Найвищий рівень застосування засобів захисту у сфері цифрової безпеки демонструють респонденти з порушеннями зору – лише 4% з них не використовують жодних засобів.

3

Дорослі користувачі та підлітки в середньому застосовують близько 5 різних заходів захисту даних, тоді як люди з порушеннями слуху та зору обмежуються приблизно 3 практиками. Рівень цифрових компетенцій виявляється ключовим фактором: особи з початковим рівнем навичок («no skills») зазвичай використовують лише один метод захисту, тоді як респонденти з рівнем «above basic skills» застосовують у середньому шість заходів. Це свідчить про прямий зв'язок між цифровою грамотністю та більш усвідомленим і багаторівневим підходом до безпеки в інтернеті.

4

Українці часто зустрічаються з викликами щодо безпеки в інтернеті: 67% дорослих користувачів та 78% підлітків мали щонайменше 1 проблему, пов'язану з безпекою даних. Найпоширенішими інцидентами залишаються шахрайські повідомлення (фішинг), повідомлення від друзів або знайомих із проханням перерахувати кошти через їхні зламані акаунти та перенаправлення на підроблені вебсайти з вимогою надати особисту інформацію (фармінг).

5

За останні два роки практики використання «батьківського контролю» стали більш поширеними – у 2025 році **31% батьків застосовують або мали досвід використання таких додатків**, що на 6% більше, ніж у 2023 році. Водночас спостерігається вікове розшарування: «батьківський контроль» найчастіше застосовується до дітей 10–12 років, про наявність застосування таких додатків наразі повідомили 30% підлітків, тоді як серед старших підлітків (16–17 років) його використання значно знижується – до 1%.

Державні послуги онлайн

1

60% українців користуються державними послугами онлайн. Серед людей з порушеннями слуху і людей з порушенням зору користувачів електронними сервісами більше – 70% і 94% відповідно. При цьому, зафіксована тенденція зростання популярності цифрових послуг – з 2021 року показник користування збільшився на 24% серед дорослого населення 18-70 років і на 26% серед людей з порушеннями слуху.

60%

українців користуються державними послугами онлайн

70%

Серед людей з порушеннями слуху

94%

Серед людей з порушенням зору

2

Основними причинами не користування електронними послугами є відсутність такої потреби, незнання про такі можливості, складність процедур і невпевненість у надійності. **Є відмінності у причинах не користування серед різних цільових груп,** зокрема люди з порушеннями слуху і люди з порушеннями зору частіше заявляють про складність процедур, а також люди з порушенням слуху частіше за інші групи сумніваються в безпеці отримання онлайн-послуг.

3

«Дія» та «Резерв+» згадуються учасниками фокус-груп в переліку застосунків, без яких не уявляють свій день.

Дія

Резерв+

Блок 1

Доступ до інтернету та цифрова нерівність

Доступність інтернету в Україні і світі

За даними звіту **Digital 2025 Global Statshot Report** (липень 2025 року) середній світовий рівень користування інтернетом становить 69%. Звісно, цей показник є дуже відмінним для різних континентів і країн. Так, наприклад, у Східній Африці інтернетом користується кожен четвертий мешканець (26%), а у Північній Європі показник охоплення користувачів один з найбільших, і дорівнює майже 98%. За результатами дослідження «Соціоінформ» Мобільний зв'язок та інтернет в Україні, яке було презентовано в червні 2025 року, 81% мають доступ до стаціонарного інтернету, а 97% українців користуються мобільним інтернетом.

Digital 2025 July Global Statshot Report – DataReportal – Global Digital Insights
Digital 2025: Україна – DataReportal – Global Digital Insights - Поиск
Мобільний зв'язок та інтернет в Україні. Результати соціологічного опитування |
United Nations Development Programme

березень 2025

У звіті Digital 2025: Україна – DataReportal – Global Digital Insights по Україні наводяться такі ключові цифри:

82%

населення
використовує
інтернет

94%

мобільних з'єднань в Україні зараз можна вважати «широкосмуговими», тобто вони підключаються через мобільні мережі 3G, 4G або 5G.

Доступ до мережі інтернет мають....

96,8%

дорослого населення
(18-70 років)

98,3%

підлітків
(10-17 років)

99,5%

людей з
порушеннями слуху

100%

людей з
порушеннями зору

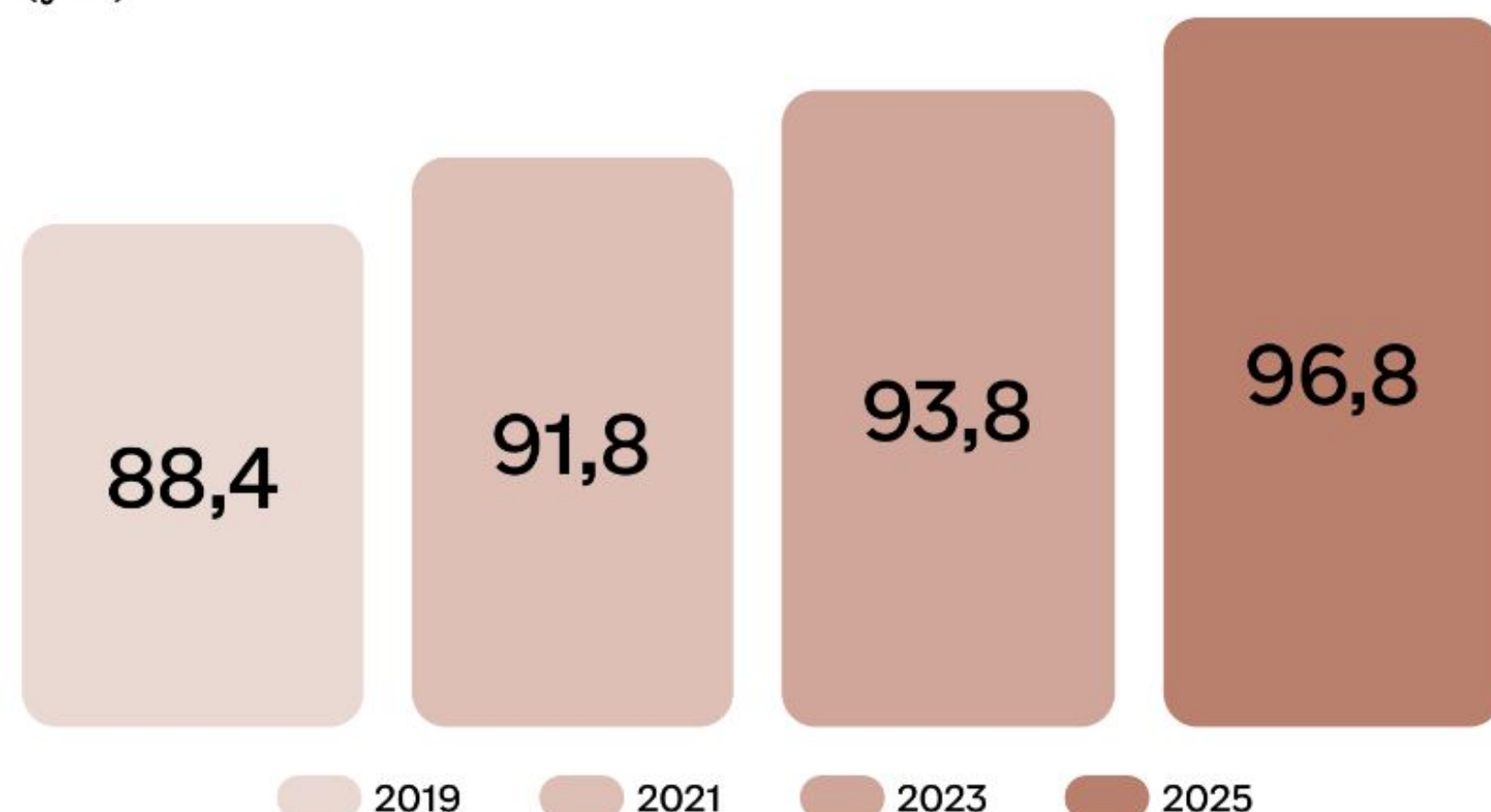
Примітка

Дані опитування категорій «люди з порушеннями зору» та «люди з порушеннями слуху» можуть не цілком репрезентувати ці групи. Доступ до даних категорій є утрудненим, а достовірних даних про статеву-вікову структуру, географію проживання, тобто, параметри, важливі для коректної побудови вибірки відсутні. Збір даних відбувався за допомогою Реабілітаційного центру Українського товариства сліпих (УТОС) та Культурного центру Українського товариства глухих (УТОГ). Відповідно, до дослідження могли потрапити представники категорій, які пов'язані з УТОС / УТОГ. Окрім того, сама тема дослідження може відштовхувати людей, які не користуються цифровими технологіями. Також важливим коментарем є те, що в опитуванні брали участь люди віком 18-59 років, тобто, найменш діджиталізована група «старше 60 років» не включена. Тому деякі показники можуть виявитись завищеними відносно загальної популяції в рамках категорій.

Доступність інтернету в Україні і світі

Динаміка частки дорослого населення з доступом до інтернету у 2019-2025 роках

(у %)

Частка дорослого населення з доступом в інтернет має тенденцію до поступового зростання. Починаючи з 2019 року, фіксується приріст близько 2-3% у кожному дослідженні, що на межі статистичної похибки (2,2%). Втім, загалом за шість років з моменту початку проведення Всеукраїнського дослідження цифрової грамотності, частка українців у віці 18-70 років із доступом до інтернету зросла на 8%. Приріст у категорії люди з порушеннями слуху також становить 8%. Ці темпи є в цілому симетричними до тенденції, зафіксованих у дослідженні Eurostat, дані якого вказують на збільшення частки інтернет користувачів з 84% до 93% за період 2019-2024 (+7%).

Варто зауважити, що у дослідженні Eurostat йдеться про практики користування інтернетом в останні три місяці серед категорії 16-74 роки. В даному дослідженні під дорослим населенням ми маємо на увазі категорію 18-70 років.

People online in 2024 - News articles - Eurostat

Доступність інтернету в Україні і світі

Тип підключення

95,7%

мобільний
через sim-карту

81,0%

стаціонарний
тип підключення

Коли раніше інтернет... і ми не знали, що таке телефон, то сьогодні – 90% з нас не можуть без телефону. Це і зв'язок з нашими друзями, рідними, які знаходяться за кордоном. Тобто, це наше життя. Без телефону вже не можемо. Також, і без інтернету.

(ж, ФГД молодь)

ТОП-сервісів/застосунків, без яких українці не уявляють свій день (на основі перших згадок на фокус-групах)

1. Комунікація

Telegram

Viber

Messenger

WhatsApp

2. Інформація та новини

Telegram

Facebook

Instagram

TikTok

Google

3. Держава та документи

Дія

Резерв+

4. Фінанси

monobank

Приват 24

електронні ключі

5. Робота/навчання

Google-сервіси

Zoom

Meet

ChatGPT

6. Побут і послуги

Нова пошта

Укрпошта

комунальні сервіси

7. Медіа і дозвілля

YouTube

Spotify

«Не користувачі»

дорослого населення (18-70 років)

3,5% Не мають доступу до інтернету взагалі

4,3% Не мають доступу до інтернету через мобільне підключення (sim-картку)

19,0% Не мають доступу до інтернету через стаціонарне підключення

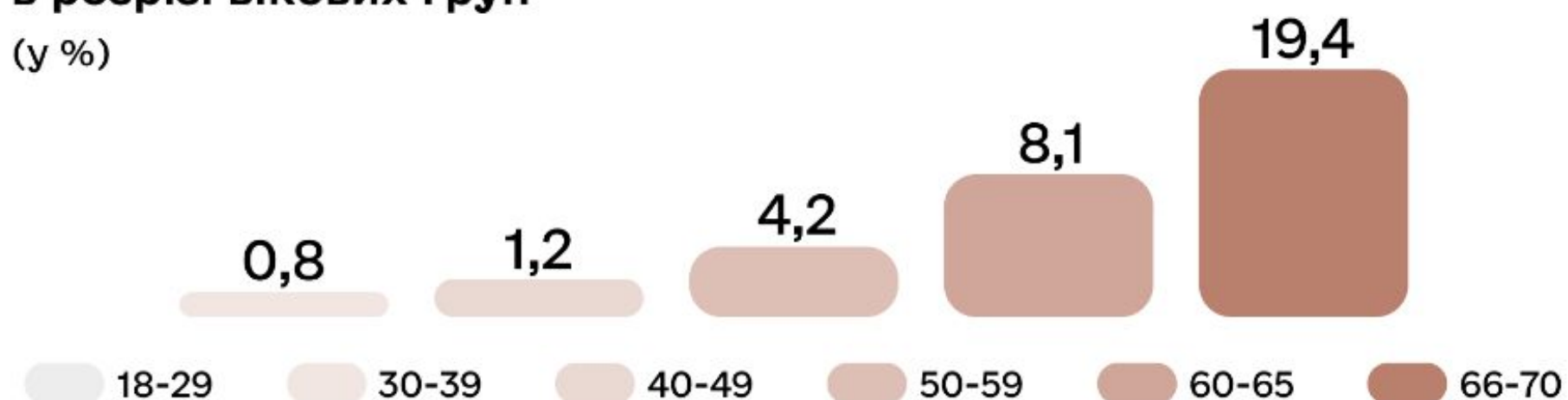
Соціальний портрет «не користувача» інтернетом лишається незмінним – найвищі показники не користування залишаються серед населення старше 60 років та мешканців сільських територій.

Деталізуємо ці тенденції:

- Зв'язок практик користування із віком. Як вже було зазначено, частка користувачів зменшується зі збільшенням віку, а найбільше не охоплених інтернетом у категорії старше 60 років. При цьому, є суттєві відмінності всередині цієї групи. Якщо для людей віком 60-65 років показник не користувачів становить 8%, то для осіб 66-70 років він досягає 19%.
- Зв'язок користування інтернетом із типом населеного пункту проживання. Також традиційно мешканці сільських територій менше за інші групи населення включені у практики використання інтернету. Якщо серед містян показник «не користувачів» становить 2%, то серед селян – 6%.

Частка «не користувачів» у структурі дорослого населення в розрізі вікових груп

(у %)

Причини відсутності підключення до мережі інтернет

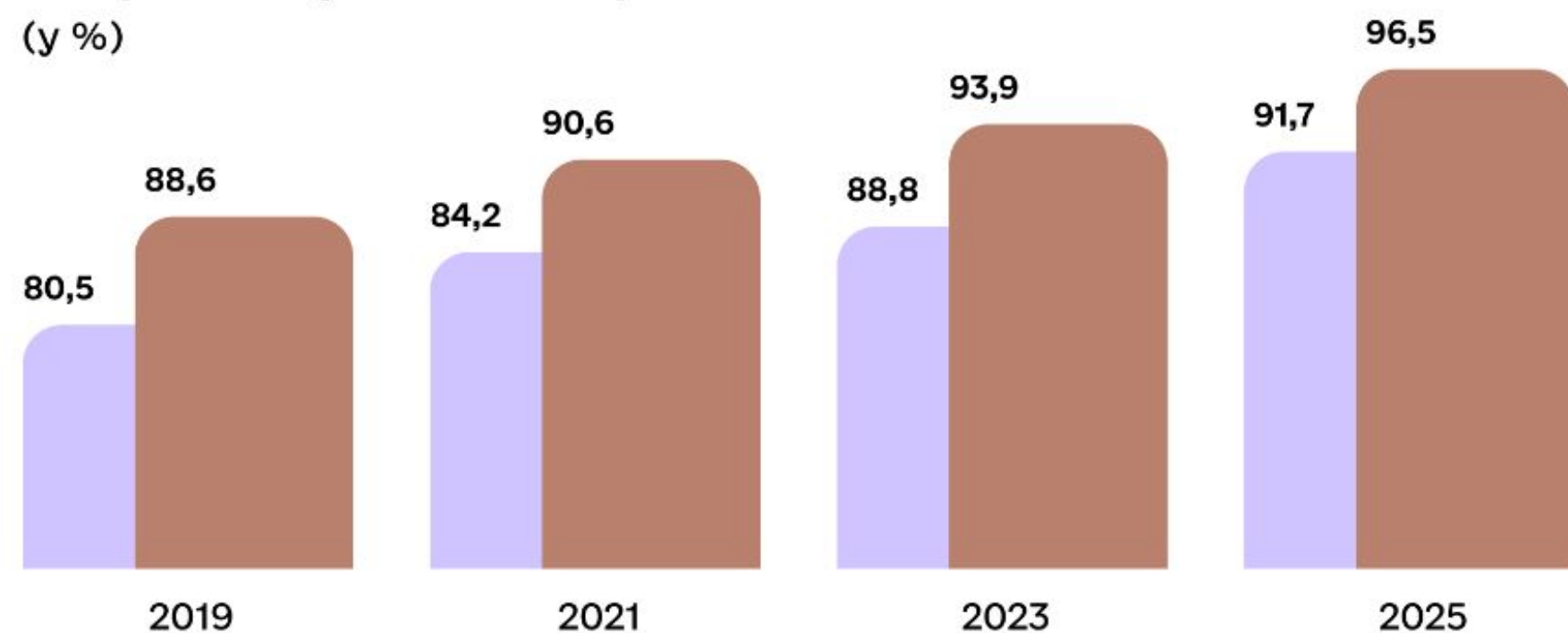
(у %, можливо декілька варіантів відповіді)

Частота користування інтернетом

Динаміка частки дорослого населення, які користуються інтернетом у 2019-2025 роках

(у %)

З 2019 року частка «не користувачів» інтернетом знизилась з 11% до трохи менше 4%. Натомість, частка тих, хто використовує інтернет на щоденній основі зросла на 11% - з майже 81% до майже 97%.

Частота користування інтернетом за останні 3 місяці

(у %)

Доросле населення
(18-70 років)

Підлітки
(10-17 років)

Люди з
порушеннями слуху

Люди з
порушеннями зору

Тривалість використання інтернету в різних цілях

Показники використання інтернету в різних сферах в розрізі цільових груп

(у %)

Категорія	Робота	Навчання та саморозвиток	Дозвілля
Доросле населення (18-70 років)	65,1	68,5	95,7
Люди з порушеннями зору	94,0	93,0	99,8
Люди з порушеннями слуху	67,5	71,6	92,2
Підлітки (10-17 років)	96,0	81,5	98,3

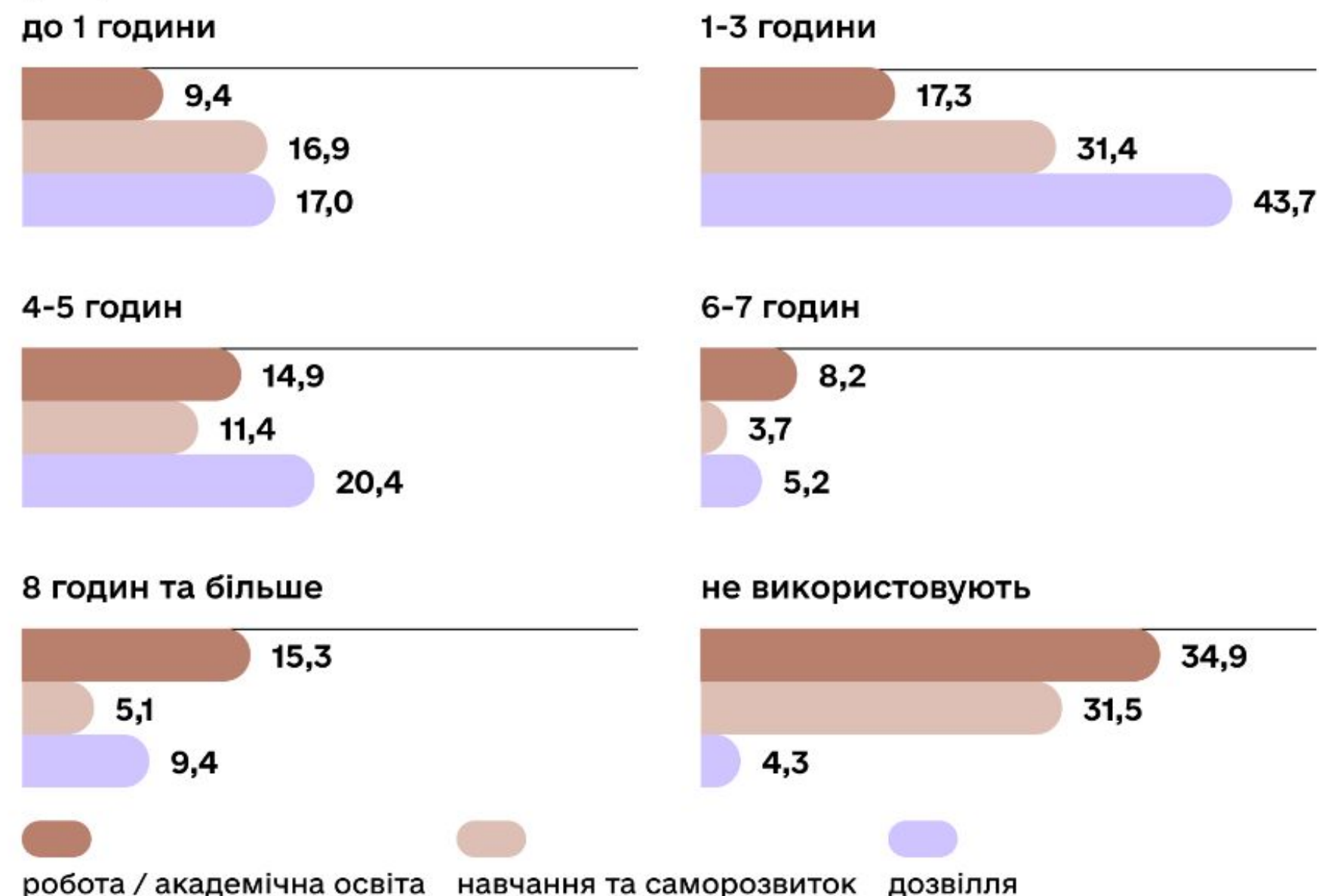
Якщо ж говорити про тенденції серед користувачів у сферах застосування, то доволі очікуваним є превалювання розважальної функції - понад 92% користувачів інтернету використовують його з метою дозвілля. З метою навчання і саморозвитку користуються понад 69% опитаних, а для роботи (академічної освіти у випадку підлітків) ним користуються більше 65%. Варто зауважити, що показники застосування інтернету за сферами є відмінними для цільових груп дослідження. Тут і далі в основному акцент буде зроблений на категорії доросле населення, оскільки показники репрезентативності цього компоненту є найвищими.

Примітка

Дані опитування категорій «люди з порушеннями зору» та «люди з порушеннями слуху» можуть не цілком репрезентувати ці групи.

Тривалість використання Інтернет серед дорослого населення (18-70 років)

(у %)

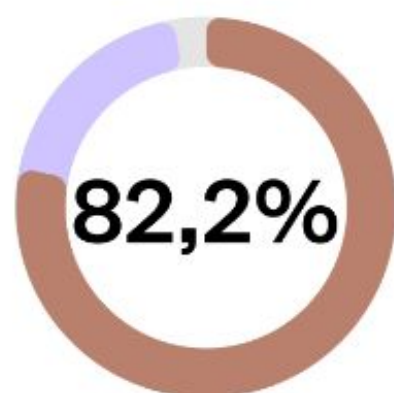

Дані вказують на наявність цифрової нерівності у роботі – майже 35% дорослих не використовують інтернет для роботи, тоді як кожен шостий респондент (15%) проводить в мережі 8 годин чи більше для професійних цілей, тобто, весь робочий день. Якщо деталізувати, то серед працюючого населення використовують інтернет у роботі майже 79%, а кожен п'ятий (21%) не потребує його для професійної діяльності.

Задоволеність якістю інтернету

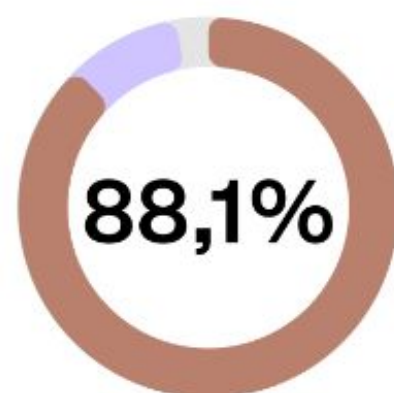
Задоволеність якістю інтернету в цілому (як стаціонарного, так і мобільного)

Доросле населення
18-70 років

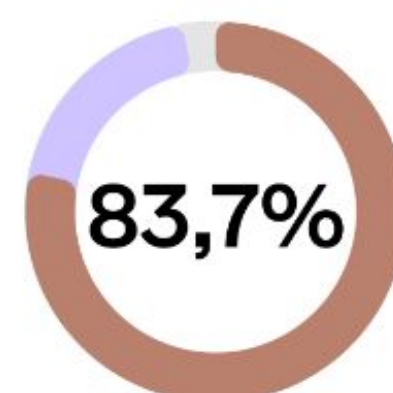
N = 1940

Підлітки
10-17 років

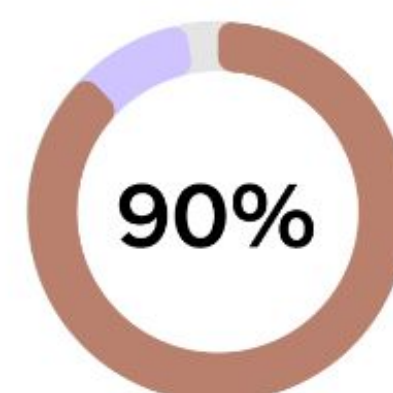
N = 403

Люди з порушеннями слуху

N = 411

Люди з порушеннями зору

N = 402

Радше задоволений Радше незадоволений Важко відповісти

Показник задоволеності якістю інтернету майже не змінився, порівняно з 2023 роком (для населення 18-70 років частка задоволених становила 83%), а зміни у категорії «незадоволені» фіксуються на межі статистичної похибки (13% у 2023, 16% - у 2025). Це свідчить, що попри руйнування інфраструктури внаслідок обстрілів, які регулярно відбуваються по всій Україні, провайдером та операторам мобільного зв'язку вдається утримувати якість покриття на тому ж рівні.

Дані свідчать про залежність рівня задоволеності якістю інтернету від місця проживання. Так, якщо у обласних центрах рівень задоволеності становить 87%, то у містах він знижується до 83%, а в селах – до 77%. Частка незадоволених, відповідно, навпаки, збільшується – з 12% у обласних центрах, до 16% у містах і до 20% у селах. Можна також відзначити певні регіональні особливості. Так, наприклад, найбільша частка незадоволених якістю інтернету зафіксована у Сумській (46%) та Закарпатській (43%) областях. У випадку Сумської області це може бути пов'язано з прикордонним розташуванням, а у випадку Закарпатської – із особливостями місцевого ландшафту.

У травні 2024 року віцепрем'єр з інновацій, розвитку освіти, науки і технологій - міністр цифрової трансформації Михайло Федоров повідомив, що внаслідок російської агресії в Україні пошкоджено 25% фіксованих мереж, знищено або пошкоджено 4,3 тис. базових станцій мобільного зв'язку.

Джерело: [В Україні пошкоджено чверть мереж фіксованого зв'язку і понад 4 тис. базових станцій мобільного зв'язку - Федоров](#)

Наявність пристроїв в особистому користуванні

Які з перелічених пристроїв Ви особисто маєте у розрізі дорослого населення (18-70 років)?

Смартфон

87,8%

Ноутбук

48,4%

Комп'ютер

29,3%

Планшет

25,2%

Смарт-годинник

16,1%

Телефон
(не смартфон)

14,7%

Е-книга

3,5%

Смарт-кісьце

1,2%

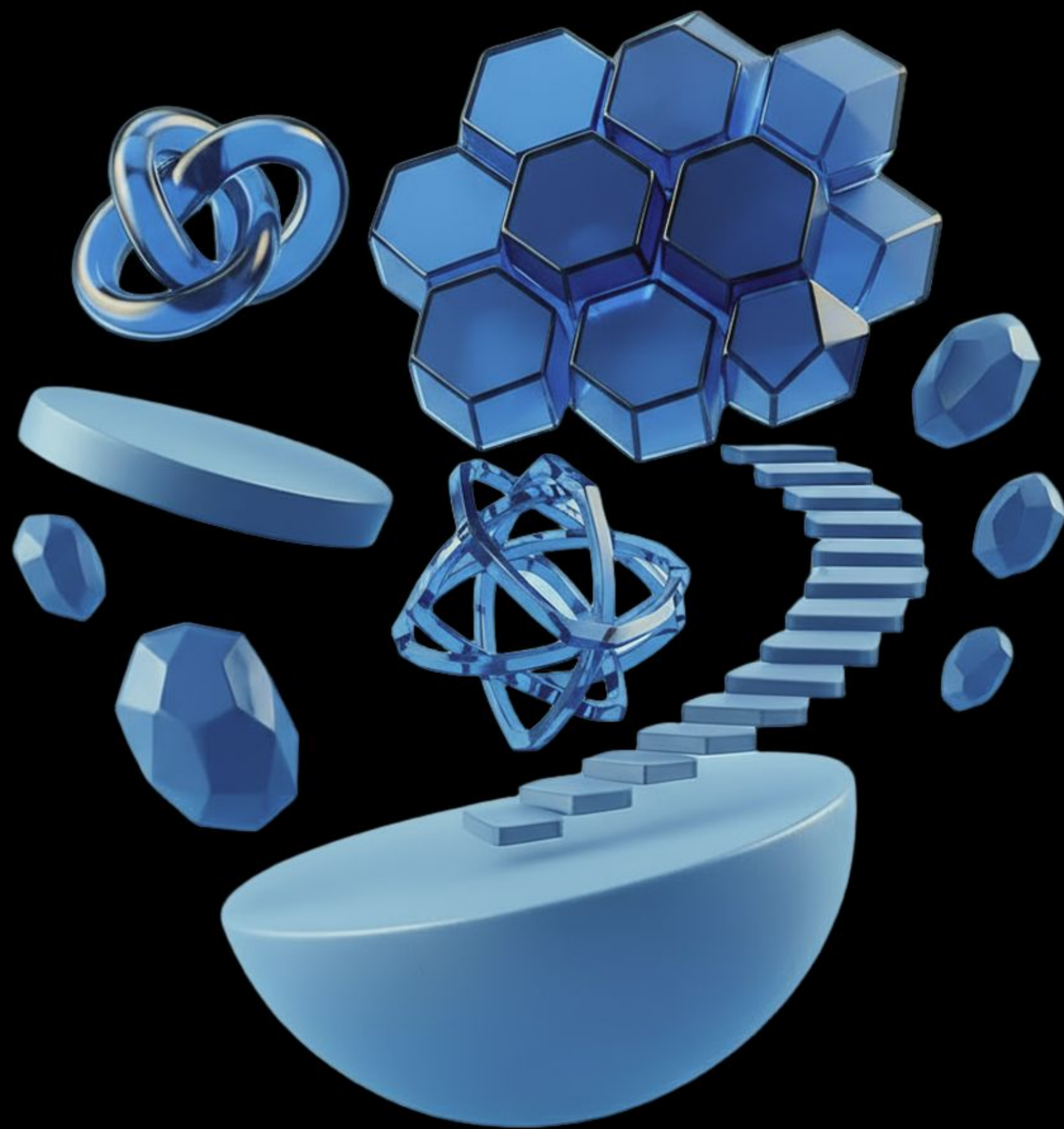

Жоден

0,4%

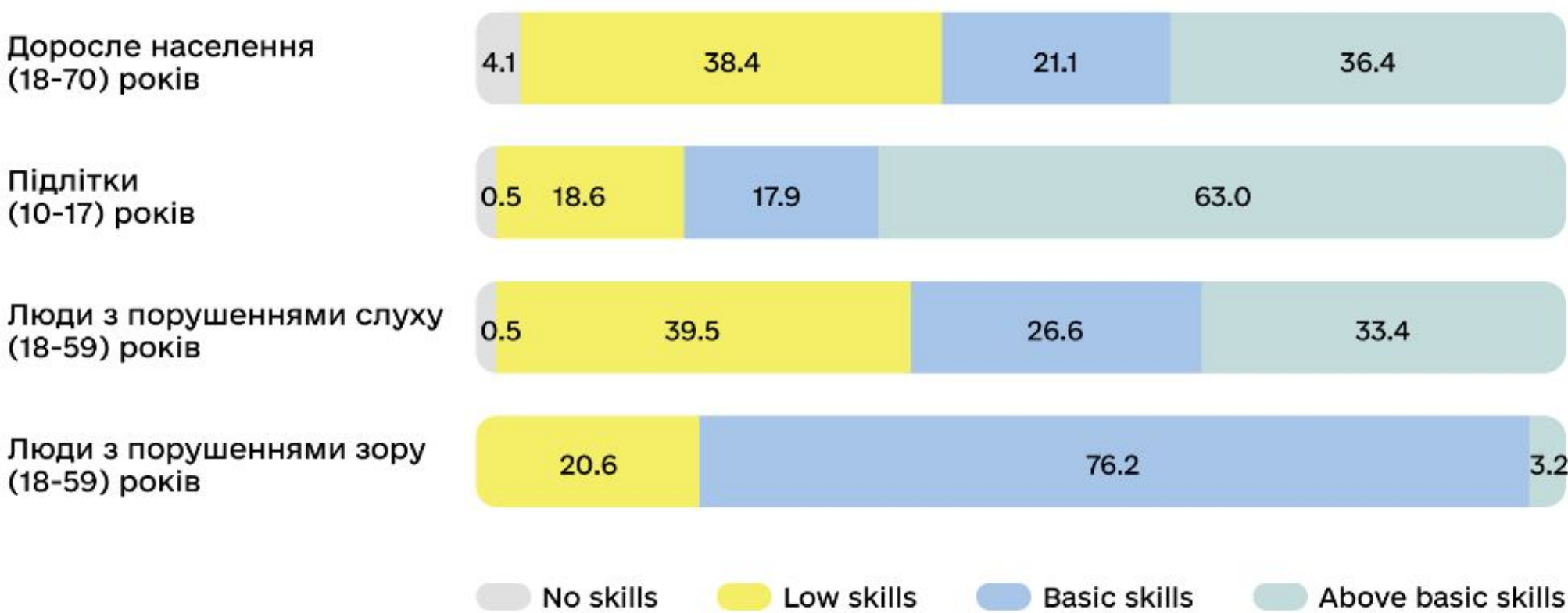
Блок 2

Цифрові навички населення

Загальний рівень цифрових навичок

Overall digital skills assessment 2025, (y %)

Всі цільові групи опитування демонструють високу включеність у діджитал середовище. При цьому, диференціація рівнів цифрової грамотності від «low skills» до «above basic skills» всередині груп найбільш подібною є серед дорослого населення та осіб з порушеннями слуху, тоді як підлітки демонструють більш глибокі навички, а люди з порушеннями зору – більш поверхневі.

Примітка

Високий рівень цифрової присутності та поверхневість навичок серед категорії «люди з порушенням слуху» може бути пов'язана зі специфікою методології, а також із використанням даної групи асистивних технологій.

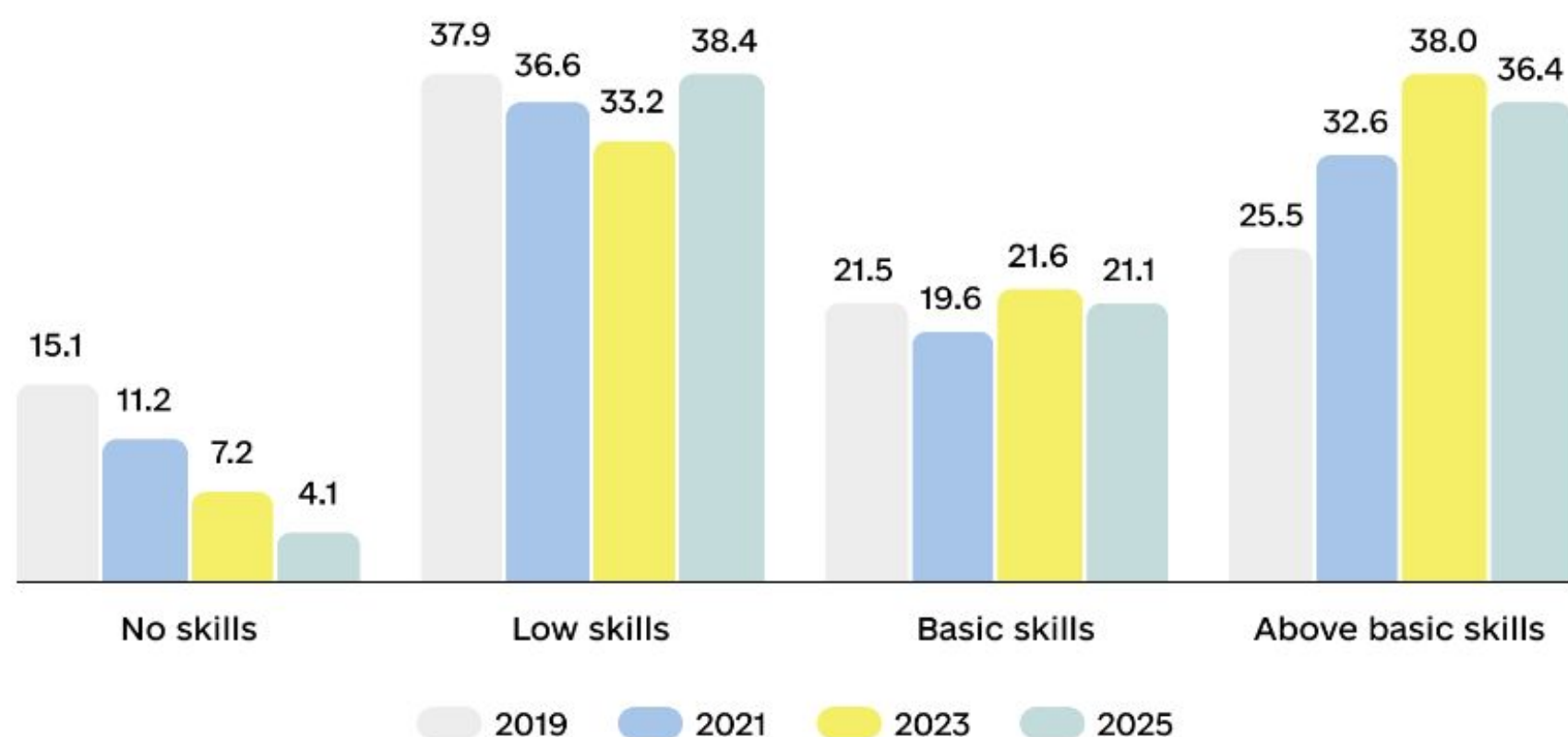
Цифрові навички населення 18-70 років

Близько 58% українців мають як мінімум базовий рівень цифрових навичок у 2025 році.

Цей показник залишається на тому ж рівні, що і у 2023 році. У звіті на основі даних Eurostat *Skills for the digital age* (2024) зазначається, що 56% мешканців ЄС мають цифрові навички на базовому рівні і вище. В розрізі країн показник варіюється від 28% у Румунії до 83% у Нідерландах. Тобто, загалом, дані по Україні є наближеними до середнього показника на рівні країн ЄС, а найбільш схожими за показником частки населення з щонайменше базовим рівнем цифрових навичок є Португалія (56%), Угорщина (59%), Бельгія (59%) та Хорватія (59%).

Overall digital skills assessment 2019-2025
(населення України 18-70 років), (у %)

За період 2019-2025 роки частка дорослих українців з цифровими навичками на тому чи іншому рівні збільшилась на 11%. У розрізі категорій за рівнем навичок спостерігаються відмінності у динаміці змін. За результатами дослідження у 2023 році як мінімум базові цифрові навички мали 60% опитаних. Коливання у 2% не є статистично значущим, оскільки знаходиться в межах статистичної похибки (2,2%).

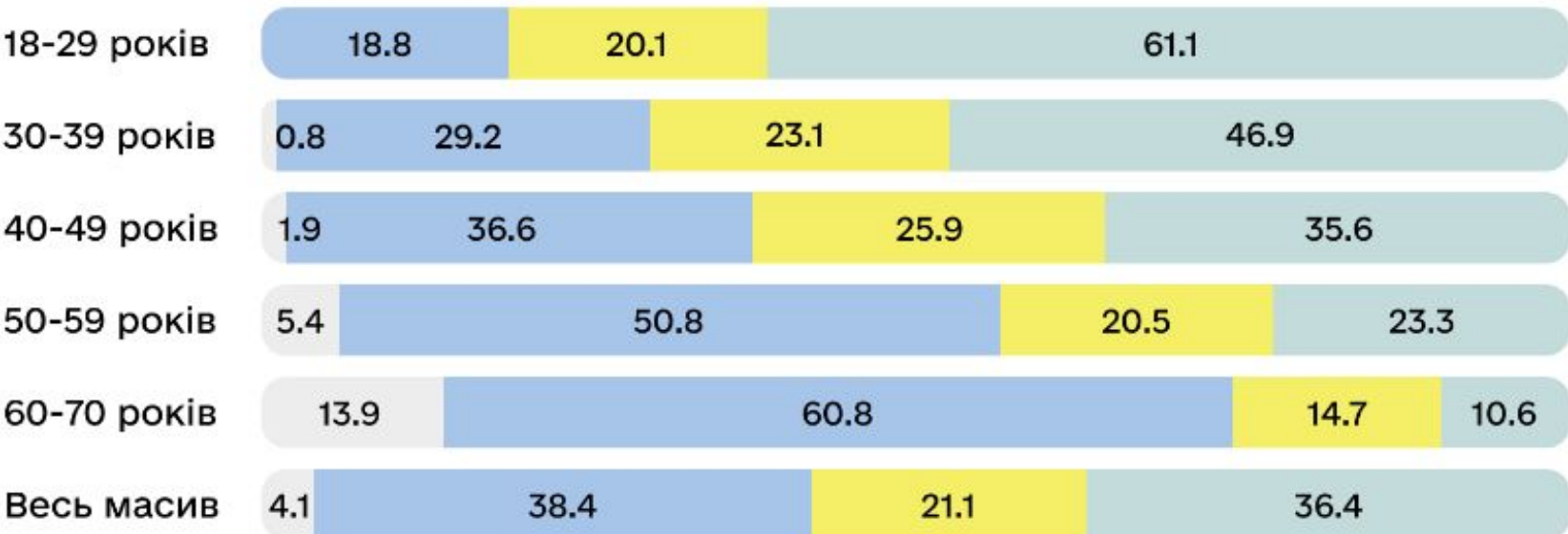
[Digitalisation in Europe – 2025 edition - Interactive publications - Eurostat](#)

Основні тренди у цифровій грамотності населення 18-70 років:

- **Люди без цифрових навичок (No skills)** – категорія скорочується. Якщо у першій хвилі дослідження (2019) зовсім не мали діджитал навичок 15% респондентів, то у 2025 році – 4%.
- **Населення з низьким рівнем навичок (Low skills)** – тенденція на скорочення змінилась зростанням. У 2019-2023 роках частка населення з цим рівнем навичок скоротилась на майже 5%. Тоді як після 2023 категорія «low skills» збільшилась на 5%, що може вказувати на включення нових користувачів, які тільки набувають базових навичок.
- **Люди з базовим рівнем навичок (Basic skills)** – категорія залишається відносно стабільною і тримається на рівні 20-21%.
- **Категорія «above basic skills»** – тенденція зростання змінилась стабілізацією. Якщо у 2019-2023 роках фіксувалось збільшення на 5-7% у кожен хвилю, то у 2025 році статистично значущих змін, порівняно з 2023, не виявлено. Це може свідчити про стабілізацію тренду на поглиблення цифрових навичок після активного зростання.

Цифрові навички населення 18-70 років

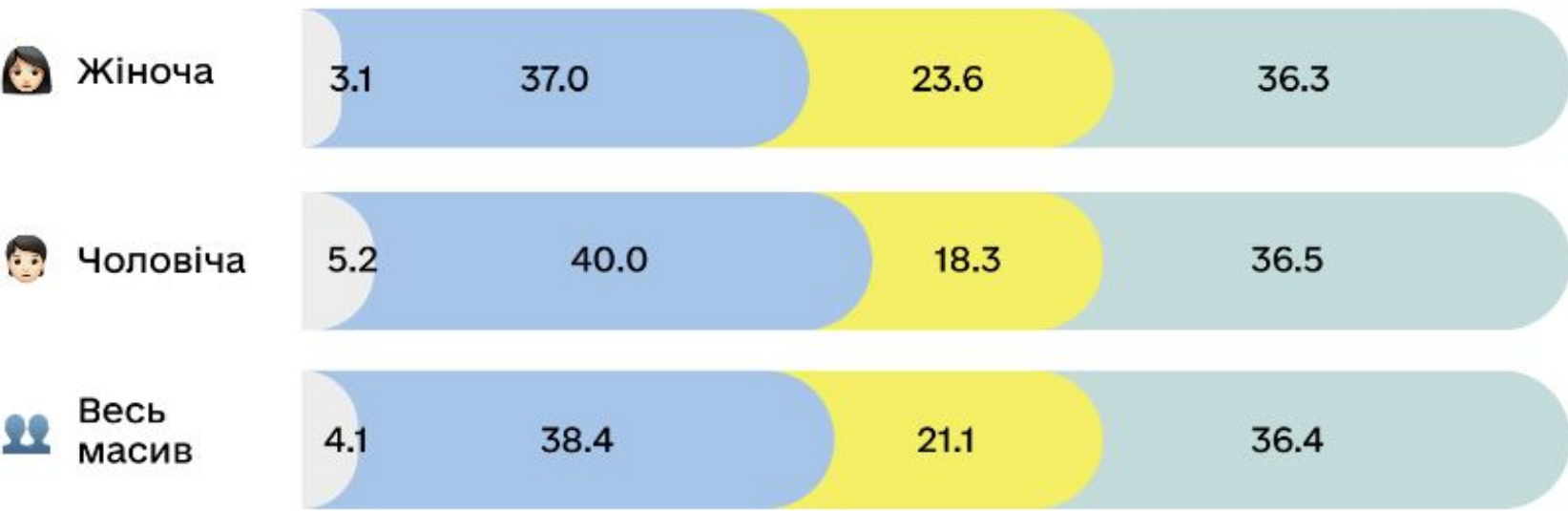
Overall digital skills 2025 у розрізі віку (населення України 18-70 років), (у %)

No skills Low skills Basic skills Above basic skills

1 **Вік.** Зі збільшенням віку скорочується частка респондентів з розвиненими цифровими навичками, і, відповідно, збільшується категорія «без навичок». Особливо це помітно для респондентів старше 50 років. Так, у віці 50-59 років поза цифровими практиками знаходяться 5% опитаних, для населення 60-65 років показник становить 9%, а для осіб 66-70 років – 21%.

Overall digital skills 2025 у розрізі статі (населення України 18-70 років), (у %)

No skills Low skills Basic skills Above basic skills

Overall digital skills 2025 у розрізі рівня освіти (населення України 18-70 років), (у %)

Категорія навичок	Неповна / повна середня	Середня спеціальна	Незакінчена вища / вища / науковий ступінь
No skills	10,7	5,0	1,3
Low skills	50,9	55,3	21,9
Basic skills	15,9	21,2	22,7
Above basic skills	22,5	18,5	54,1
Всього	100	100	100

2 **Рівень освіти.** Серед осіб із неповною або повною середньою освітою спостерігається найнижчий рівень цифрової грамотності – 11% зовсім не мають цифрових навичок, понад половина (51%) мають рівень «low skills», а базовий рівень і вище сформовано у 39% респондентів. Дещо кращі, але, в цілому, схожі результати має населення з середньою спеціальною освітою: без навичок 5%, на мінімальному рівні – 55%, а базові чи вище мають 40% опитаних. Тоді як люди з освітою «Незакінчена вища / вища / науковий ступінь» демонструють найкращий рівень цифрових навичок: категорія «no skills» – 1%, «low skills» – 22%, а решта (77%) мають базові діджитал навички або вище.

Overall digital skills 2025 у розрізі типу зайнятості (населення України 18-70 років), (у %)

Категорія навичок	Працююче населення	Студентська молодь	Тимчасово непрацююче населення	Пенсіонери / безробітні за станом здоров'я
No skills	1,2	-	3,0	18,7
Low skills	32,4	10,2	49,2	66,9
Basic skills	23,8	16,1	23,9	9,8
Above basic skills	42,6	73,7	23,9	4,6
Всього	100	100	100	100

3 **Тип зайнятості.** У таких групах як «працююче населення», «студенти», «тимчасово не працюючі» і «пенсіонери» є помітні відмінності у пропорціях груп з різним типом навичок. Очікувано, що «студенти» є найбільш діджиталізованою категорією (відсутня категорія «no skills», а частка з рівнем «above basic skills» складає майже $\frac{3}{4}$ – 74%. Протилежна ситуація для категорії «пенсіонерів», де без цифрових навичок майже п'ята частина популяції (19%), а рівень вище базового мають 5% респондентів – це в 15 разів менше, ніж серед студентів. Разом з тим, не можна не зазначити, що в даному випадку тип зайнятості не виступає самостійним чинником і часто детермінований віком.

Цифрові навички населення 18-70 років

Overall digital skills 2025 у розрізі рівня доходів (населення України 18-70 років), (у %)

Категорія навичок	Нижче середнього	Середній	Вище середнього
No skills	10,1	2,1	0,3
Low skills	55,1	35,6	21,5
Basic skills	17,6	22,5	22,7
Above basic skills	17,2	39,8	55,5
Всього	100	100	100

4 **Матеріальне положення.** У дослідженні респонденти оцінювали рівень свого матеріального положення за допомогою тверджень, які описують певні практики купівельної спроможності. На етапі аналізу твердження були об'єднані в укрупнені категорії, які відповідають рівням «нижче середнього», «середній» та «вище середнього». Частка населення з розвиненими цифровими навичками зростає зі збільшенням рівня доходу.

Так, серед респондентів з низькими доходами кожен десятий опитаний (10%) не має цифрових навичок. У категорії опитаних з середнім доходом цей показник становить 2%, а для населення з рівнем доходу «вище середнього» - менше 1%.

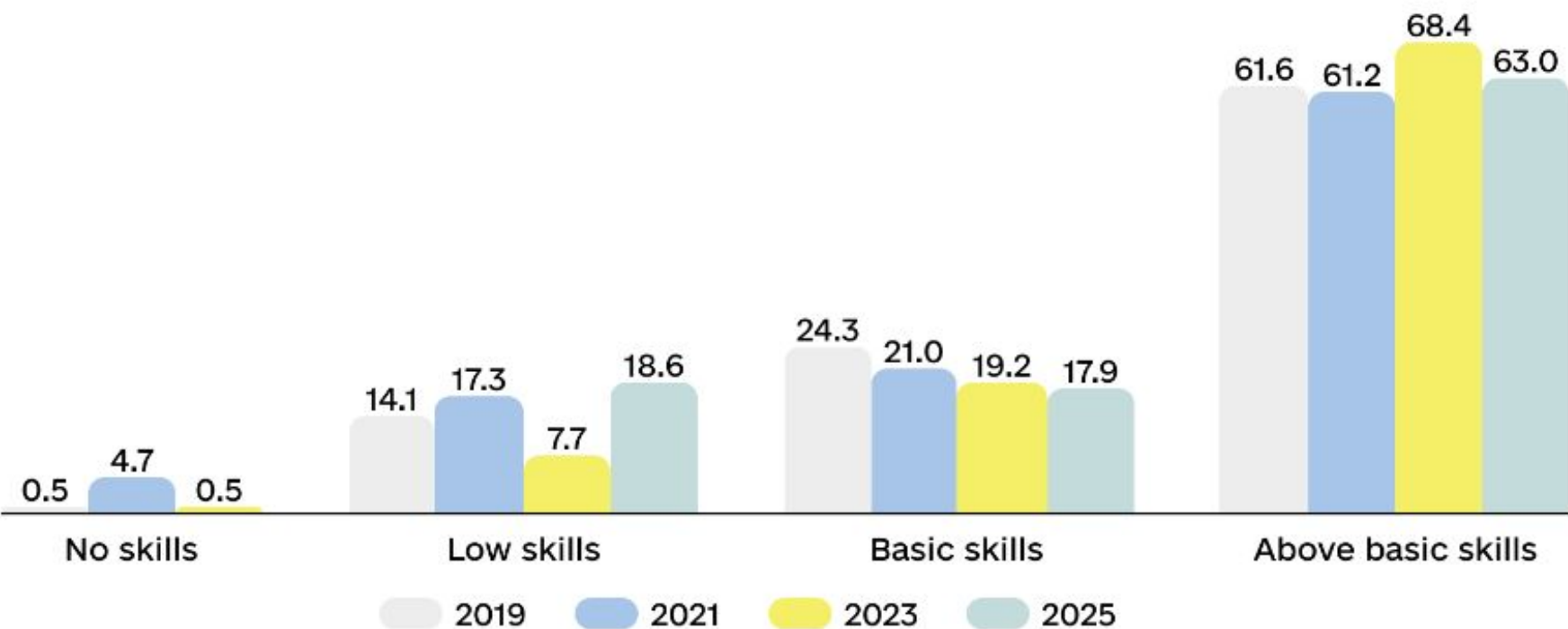
Overall digital skills 2025 та середній дохід в абсолютних числах, (населення України 18-70 років), (у грн)

Категорія навичок	Середній дохід, грн
No skills	4 507,33
Low skills	13 105,88
Basic skills	18 280,74
Above basic skills	22 461,74
На рівні загального масиву	17 152,95

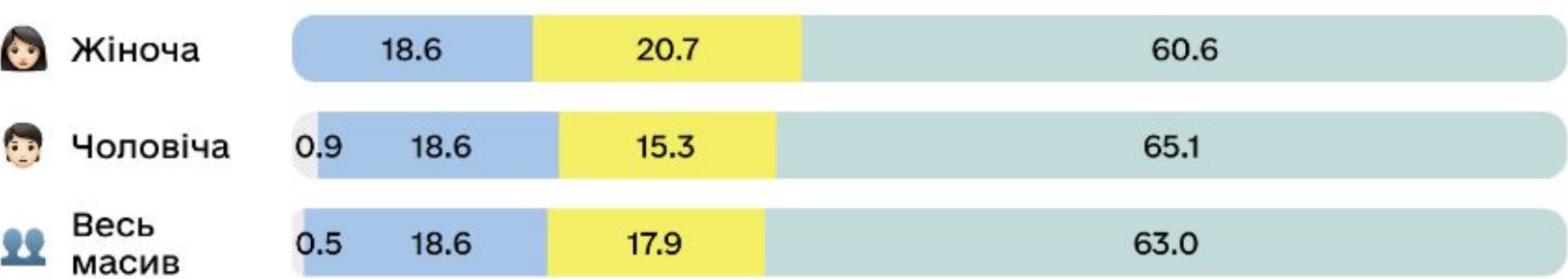
Диференціація серед тих, хто має той чи інший рівень навичок також показова: у категорії з низьким рівнем доходу «ядро» групи має поверхневі цифрові навички (55% – «low skills»), у категорії з середнім рівнем спостерігається майже рівне розшарування «ядра» на «low skills» (36%) та «above basic skills» (40%), а у категорії доходу «вище середнього» 56% мають навички на рівні «above basic skills».

Тенденція взаємозв'язку між доходом і рівнем навичок підтверджується і абсолютними числами. Якщо середній дохід на рівні масиву становить 17,1 тис. грн, то для категорії «no skills» показник дорівнює 4,5 тис. грн, а для «above basic skills» – майже 22,5 тис. грн. Разом з тим, варто зважати на соціальні портрети в розрізі рівнів навичок. У випадку населення з «no skills» 51 з 80 осіб є представниками старшої вікової групи (60-70 років).

Цифрові навички підлітків 10-17 років, (у %)

Overall digital skills у розрізі статі (молодь 10-17 років), (у %)

Overall digital skills у розрізі віку (молодь 10-17 років), (у %)

Населення України віком 10-17 років залишається найбільш цифровізованим, порівняно з іншими групами. Понад 6 із 10 підлітків демонструють упевнені цифрові компетентності, а рівень цифрової ізоляції наближений до 0.

Є відмінності у тенденціях між хвилями дослідження, зокрема, привертає увагу 2023 рік, де частка опитаних без цифрових навичок є найвищою, категорія «low skills» - найнижчою, а у групі «above basic skills» фіксується найвищий показник, порівняно з іншими роками. Це може бути пов'язано із наслідками повномасштабного вторгнення – інтенсивними міграційними процесами та практикою дистанційної освіти. Зокрема, якщо у 2022-2023 переважно чи завжди дистанційно навчались онлайн 39% школярів, то у 2024-2025 навчальному році МОН зафіксувало 400-450 000 дітей, які навчались дистанційно, що становить 8-10% від загальної кількості. Тобто, більш, ніж втричі зменшилась кількість учнів, які навчаються дистанційно.

У методологію підрахунку рівня цифрової грамотності закладено факт здійснення тих чи інших цифрових операцій. Відповідно, учні повернулись у школи, стали менше використовувати цифрові технології для навчання і це відобразилось на загальному рівні цифрових навичок. Тобто, мова не йде про втрату цифрових компетентностей, а про зміну у практиках користування цифровими технологіями у навчанні і житті. Це підтверджується і змінами у частоті виконання тих чи інших операцій, на основі яких був розрахований рівень цифрових навичок.

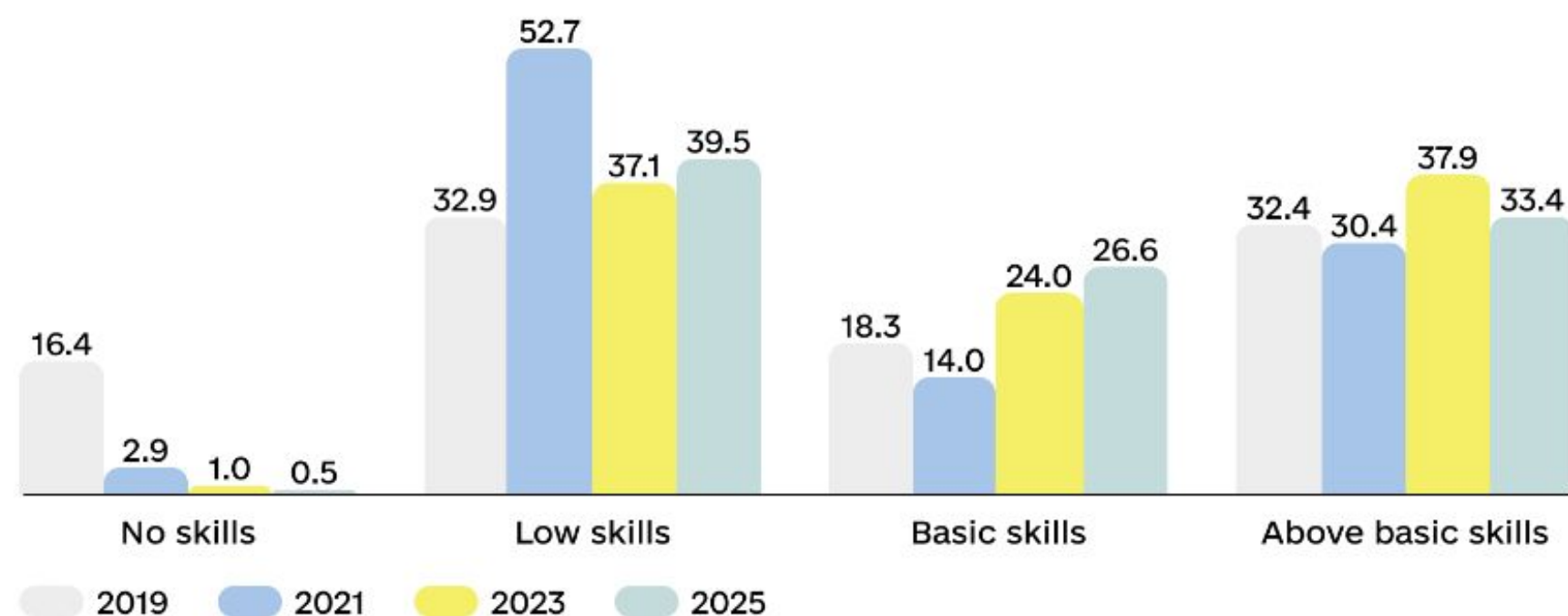
Суттєвих розбіжностей у рівні цифрової грамотності дівчат і хлопців немає, тоді як вік має помітний вплив. Так, серед групи опитаних у віці 10-12 років рівень навичок «above basic skills» мають 47%, серед підлітків 13-15 років – 67%, а серед респондентів 16-17 років – 83%.

Примітки

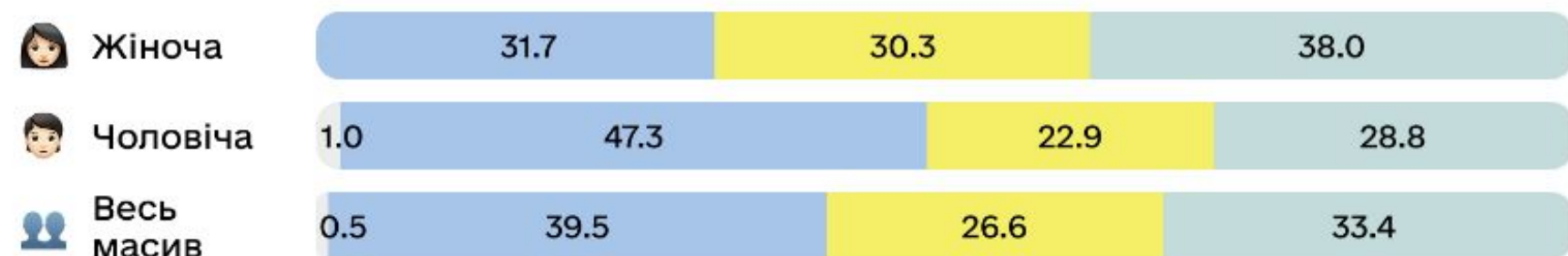
Звіт за результатами дослідження «Війна та освіта. Два роки повномасштабного вторгнення» (2024):
[Zvit.Viyna.ta.osvita.Dva.roky.povnomasshtabnoho.vtorhnennya.2024.ukr-10.02.2024.pdf](#)
В українських школах дистанційно навчається близько 800 тисяч учнів - МОН

Для категорії 10-17 років статистична похибка – 4,9%.

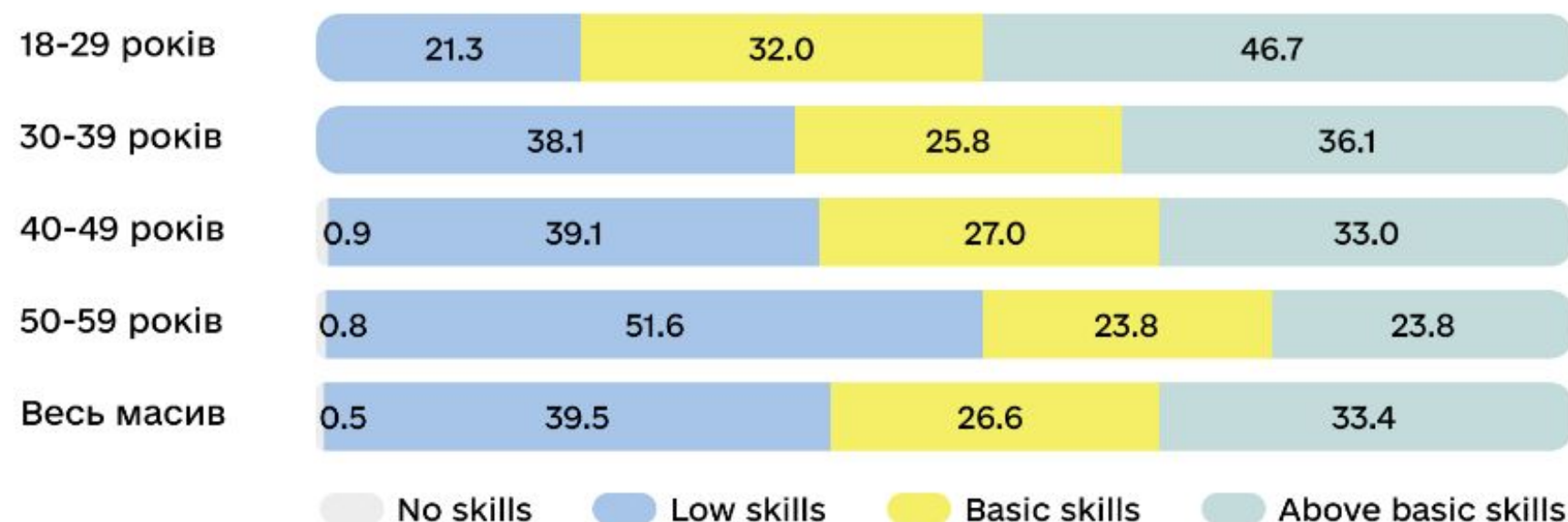
Цифрові навички людей з порушеннями слуху (18-59 років), (у %)

Overall digital skills у розрізі статі (люди з порушеннями слуху), (у %)

Overall digital skills у розрізі віку (люди з порушеннями слуху), (у %)

- Серед людей з порушенням слуху за період 2019-2025 років фіксується зниження частки людей без цифрових навичок на 15%. Показник змінився з 16% до менш, ніж 1%, що свідчить про майже повну цифрову включеність даної групи населення. Втім, ці дані слід сприймати з застереженням про можливу неповну репрезентацію групи через специфіку методології збору даних (див. Методологія).
- Найбільший приріст людей з цифровими навичками на рівні «low skills» спостерігається у 2021 році. Ймовірно, пандемія коронавірусу стала тригером для цифровізації даної групи. Після повномасштабного вторгнення спостерігається поглиблення цифрових навичок – найбільш інтенсивне перетікання у категорії базових та вище базових навичок. Результати, отримані у 2025 році, не мають статистично значущих відмінностей від попередньої хвилі. Ймовірно, відбулась стабілізація рівня цифрових навичок.
- Цифрові навички жінок з порушеннями слуху є кращими, аніж у чоловіків. Якщо серед жінок поверхнево володіють цифровими технологіями близько третини (32% має рівень «low skills»), то серед чоловіків – майже половина (47%). Як і для загальної популяції, зберігається зв'язок між віком і рівнем цифрової компетентності – чим молодше є люди, тим кращі їхні цифрові навички.

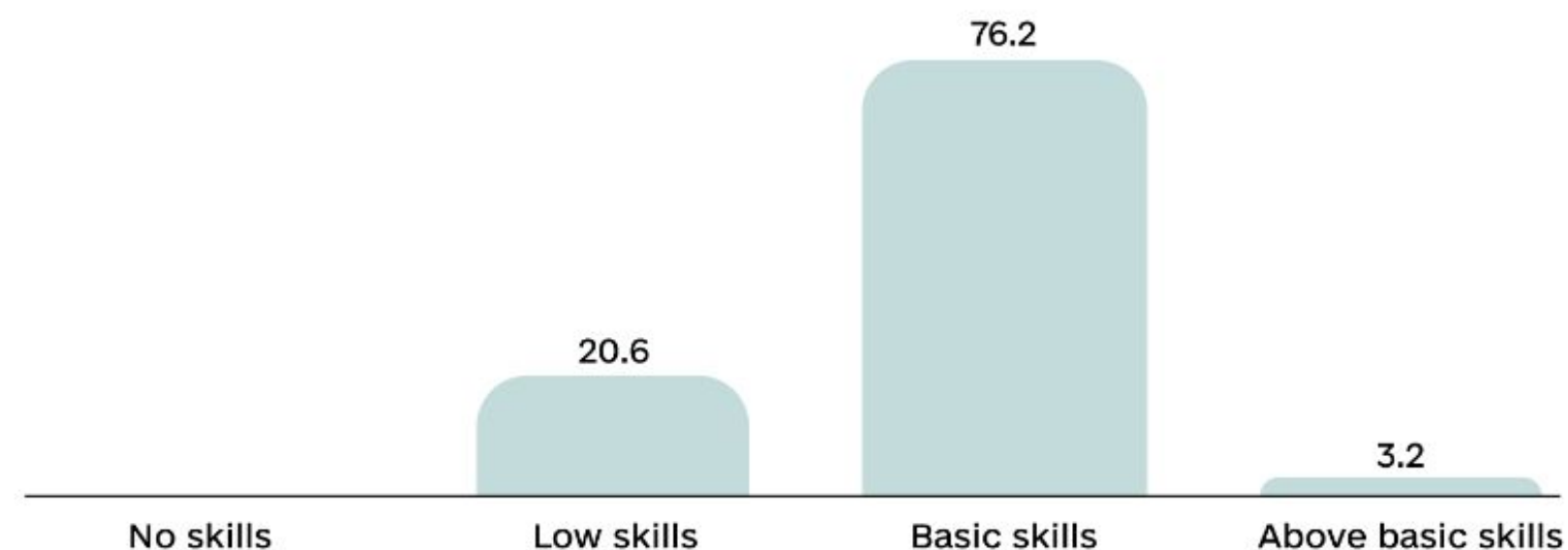
Примітки

У категорії «люди з порушеннями слуху» було опитано 402 особи у віці 18-59 років.

Збір даних відбувався співробітниками Культурного центру Українського товариства глухих.

Статистична похибка – 4,9%.

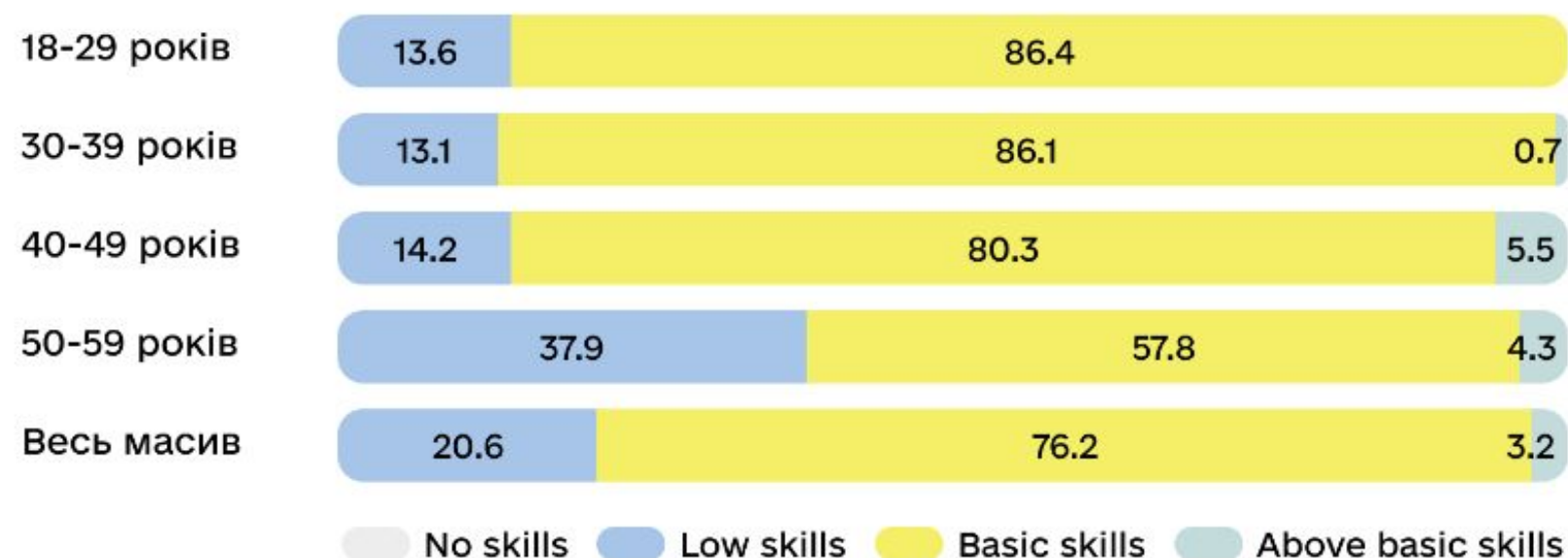
Цифрові навички людей з порушеннями зору (18-59 років), (у %)

Overall digital skills у розрізі статі (люди з порушеннями зору), (у %)

Overall digital skills у розрізі віку (люди з порушеннями зору), (у %)

- Категорія «люди з порушеннями зору» включена у Всеукраїнське дослідження цифрової грамотності вперше у 2025 році. Результати цього опитування також слід інтерпретувати з поправкою на обмеження методології (див. Методологія).
- Дані свідчать про високу цифрову включеність категорії, але поверхневість їхніх навичок, порівняно з іншими групами. Якщо серед дорослого населення і людей з порушеннями слуху категорія «above basic skills» становить приблизно третину (33-36% в залежності від категорії), то серед людей з порушеннями зору ця категорія в десять разів менше (3%). Ймовірно, це може бути пояснено, по-перше, широким використанням асистивних технологій (accessibility software) серед людей з порушеннями зору, по-друге, з не адаптованістю багатьох програм / сервісів / застосунків для використання даною групою.
- Згідно даного опитування, у категорії «люди з порушеннями зору» чоловіки дещо краще володіють цифровими технологіями за жінок – частка з рівнем навичок базові і вище становить 83% і 76% відповідно. Неоднозначними є тенденції в розрізі вікових груп – частка населення з рівнем «above basic skills» зі значенням вище статистичної похибки фіксується тільки серед людей віком 40-49 років, ймовірно, це є наслідком інших факторів, а не стільки особливістю вікової групи. Як і серед інших категорій, значне відставання у базових навичках помітне для групи старше 50 років. Так, якщо для інших груп людей з порушенням зору частка населення з принаймні базовим рівнем цифрової грамотності становить 80-86%, то серед осіб 50-59 років – 58%.

Примітки

Серед осіб з порушеннями зору було опитано 413 респондентів у віці 18-59 років. Збір даних відбувався співробітниками Реабілітаційного центру Українського товариства сліпих. Статистична похибка – 4,8%.

Динаміка цифрових навичок у розрізі сфер компетенцій

За шість років рівень цифрової грамотності українців покращився.

Як вже зазначалось, з 2019 року приріст людей з цифровими навичками склав 11% серед дорослого населення та 16% серед осіб з порушеннями слуху.

У методологію обрахунку рівня навичок закладено 4 сфери цифрових компетенцій:

 Інформаційні навички

 Навички вирішення життєвих проблем

 Комунікаційні навички

 Навички створення цифрового контенту

В цьому підрозділі буде розглянуто які цифрові компетенції більш розвинені, а які потребують вдосконалення, а також за рахунок чого відбулось покращення цифрових навичок.

Показник цифрових навичок у розрізі цільових груп та сфер компетенцій у 2025 році (у %, за рівнем «basic» та «above basic skills»)

Цільова група	Сфера цифрових компетенцій			
	Інформаційні навички	Комунікаційні навички	Навички вирішення життєвих проблем	Навички створення цифрового контенту
Доросле населення (18-70 років)	96,5	97,4	92,5	60,1
Підлітки (10-17 років)	93,5	99,3	95,3	84,8
Люди з порушеннями слуху (18-59 років)	95,8	99,6	95,7	61,0
Люди з порушеннями зору (18-59 років)	99,5	100,0	96,7	81,1

Цифрові навички у розрізі сфер компетенцій: Доросле населення (18-70 років)

Протягом всіх хвиль дослідження зберігається тенденція розриву між сферами – якщо інформаційні та комунікаційні навички мають наближені один до одного показники (у 2025 році як мінімум базові навички у цих сферах мають 97% населення), то навички вирішення життєвих проблем дещо просідають (93%), а навички створення цифрового контенту найменш поширені – хоча б на базовому рівні мають 60%.

Окрім того, варто зазначити, що вдосконалення інформаційних та комунікаційних навичок відбувалось більш інтенсивно (приріст з 2019 року +15% та +17% відповідно). Навички ж вирішення життєвих проблем та створення контенту вдосконалювались повільніше і синхронно – приріст за 6 років становив 12-13%. Це може бути обумовлено вищою складністю цифрових операцій в контексті вирішення проблем і створення діджитал контенту, з одного боку, і нижчим попитом на користування цифровими технологіями в цих сферах, з іншого боку.

Ключові зміни у цифрових практиках:

- 1 Банк у смартфоні стає нормою для більшості дорослих українців.** Частка користувачів сервісами інтернет-банкінгу зросла майже на третину. Якщо у 2019 році такими додатками користувались 55% респондентів, то зараз їх 84% (приріст 29%).
- 2 Хоча створення цифрового контенту найменш поширена навичка, у 2025 році 4 з 10 українців (41,%) користуються редакторами фото / відео / аудіофайлів.** За збільшенням частки користувачів ця операція на другому місці. За шість років показник зріс на майже 16%.
- 3 Державні та комунальні послуги онлайн стають більш популярними.** Частка населення, які виконували завантаження / друк офіційних бланків зросла з 14% у 2019 році до 29% у 2025 році (приріст 15%).
- 4 Пандемія та повномасштабне вторгнення сприяли поширенню практик онлайн освіти для дорослих.** Якщо у 2019 році такий досвід мали 10% респондентів, то у 2023-2025 роках – 25-28% (приріст у 2023 – 18%, у 2025 показник впав на 3%, тому за 6 років становить 15%).
- 5 Безпека в інтернеті привертає увагу українців все більше.** Якщо у 2019 році зміну налаштувань, пов'язаних з безпекою, на будь-якому програмному забезпеченні (включаючи операційну систему) виконували чверть населення (26%), то 2025 – 41% (приріст 15%).
- 6 Електронна пошта як засіб спілкування втрачає актуальність.** У 2019 році відправку / отримання електронних листів здійснювали 60% респондентів, то в цьому році це роблять 54% населення (падіння на 6%).

Цифрові навички 2025	No skills	Basic skills	Above basic skills
Інформаційні навички	96,5	97,4	92,5
Комунікаційні навички	93,5	99,3	95,3
Навички вирішення життєвих проблем	95,8	99,6	95,7
Навички створення цифрового контенту	99,5	100,0	96,7

Цифрові навички у розрізі сфер компетенцій: Доросле населення (18-70 років)

Цифрові навички

2019

2021

2023

2025

Інформаційні

No skills

18,6

15,9

9,1

3,5

Basic skills

6,9

5,1

4,8

5,8

Above basic skills

74,5

78,9

86,1

90,6

Всього

100

100

100

100

Комунікаційні

No skills

19,1

15,6

8,7

3,5

Basic skills

5,6

5,2

3,4

5,8

Above basic skills

75,3

79,2

87,9

93,7

Всього

100

100

100

100

Цифрові навички

2019

2021

2023

2025

Навички вирішення життєвих проблем

No skills

20,1

17,4

13,8

7,4

Basic skills

24,3

26,7

25,0

28,2

Above basic skills

55,6

55,8

61,2

64,4

Всього

100

100

100

100

Навички створення цифрового контенту

No skills

52,2

45,6

39,8

39,9

Basic skills

19,0

17,7

19,0

20,0

Above basic skills

28,8

36,8

41,2

40,1

Всього

100

100

100

100

Динаміка цифрових навичок у розрізі сфер компетенцій: Підлітки (10-17 років)

Дані продовжують вказувати на те, що українські підлітки є флагманом діджиталізації населення. Незалежно від сфери цифрових компетенцій, більшість юних користувачів мають навички вище базових.

Втім, якщо частка осіб, які мають цифрові навички вирішення життєвих проблем принаймні на базовому рівні за 6 років покращились на 6%, то сфера створення цифрового контенту почала просідати – зафіксоване зниження на 8%.

Варто зауважити, що мова не про деградацію навичок, а про зміну цифрових практик – деякі операції просто втрачають свою актуальність.

Основні тенденції у зміні цифрових практик:

- 1 Сфера онлайн освіти набирала обертів до 2023 року, але зараз іде на спад.** З 2019 по 2023 рік частка підлітків, які мали досвід онлайн навчання зросла з 41% до 83%. Зараз такі практики мають 63% опитаних (приріст 42% до 2023, після – падіння на 20%).
- 2 Онлайн банкінг не лише для дорослих.** Більше половини підлітків (52%) користуються онлайн банкінгом у 2025 році. Шість років назад цей показник був 35% (приріст 17%).
- 3 Підлітки цікавляться новинами.** З 2019 року частка підлітків, які отримують новини онлайн зросла з 47% до 63% (приріст 16%).
- 4 Копіювання / переміщення папок і передача файлів на флешку уходять в минуле.** Якщо у 2019 році операцію «Копіювання та/або переміщення файлів/папок» здійснювали 75% опитаних, то у 2025 – 60%. Схожа ситуація і з операцією «Передача файлів між комп'ютерами/ноутбуками чи іншими пристроями (наприклад, комп'ютер-флешка)» – падіння показника використання з 71% до 60% за 6 років (тенденція – скорочення використання операції на 10-15%).

Цифрові навички 2025	No skills	Basic skills	Above basic skills
Інформаційні навички	6,5	10,7	82,8
Комунікаційні навички	0,7	2,0	97,3
Навички вирішення життєвих проблем	4,7	8,0	87,3
Навички створення цифрового контенту	15,2	11,0	73,8

Динаміка цифрових навичок у розрізі сфер компетенцій: Підлітки (10-17 років)

Цифрові навички	2019	2021	2023	2025
-----------------	------	------	------	------

Інформаційні

No skills	7,3	4,9	7,2	6,5
Basic skills	16,6	16,8	7,2	10,7
Above basic skills	76,1	78,3	85,6	82,8
Всього	100	100	100	100

Комунікаційні

No skills	7,3	6,8	5,0	0,7
Basic skills	6,5	4,4	1,7	2,0
Above basic skills	86,2	88,8	93,3	97,3
Всього	100	100	100	100

Цифрові навички	2019	2021	2023	2025
-----------------	------	------	------	------

Навички вирішення життєвих проблем

No skills	20,1	17,4	13,8	7,4
Basic skills	24,3	26,7	25,0	28,2
Above basic skills	55,6	55,8	61,2	64,4
Всього	100	100	100	100

Навички створення цифрового контенту

No skills	7,3	11,5	11,7	15,2
Basic skills	6,5	11,5	9,7	11,0
Above basic skills	86,2	77,0	78,6	73,8
Всього	100	100	100	100

Цифрові навички у розрізі сфер компетенцій: Люди з порушеннями слуху (18-59 років)

Найбільш динамічний приріст людей з цифровими навичками відбувся у категорії «люди з порушеннями слуху» – за шість років «цифровий стрибок» зробили 16%, що на 5% більше, ніж серед дорослого населення 18-70 років.

На рівні виконання конкретних операцій, які входять до обрахунку рівня цифрової грамотності, найбільш вираженими є такі тенденції:

- 1 Цифрова демократія розвивається - зросла політична участь категорії.** Показник виконання операції «Участь в онлайн консультаціях або голосуванні з певних соціальних чи політичних питань (наприклад, підписання петиції, голосування за проекти громадського бюджету, участь в електронних консультаціях)» збільшився майже вдвічі – з 24% до 46% (приріст 22%).
- 2 Інформація з сайтів і застосунків стала більш затребуваною.** Показник отримання інформації з сайтів чи застосунків збільшився з 30% у 2019 до 52% у 2025 (приріст 22%).
- 3 Зростання цифрової взаємодії з державними сервісами.** Отримання офіційних бланків та подання заповнених форм в інтернеті також стає поширеною практикою. Якщо шість років назад бланки в інтернеті шукали 13%, то зараз це робить третина опитаних (33%). Симетрична тенденція і з заповненням електронних форм – частка тих, хто виконує дану операцію зросла з 21% до 40% (приріст в залежності від операції – 19-20%).

У розрізі сфер компетенцій спостерігається така динаміка:

- Інформаційні навички – приріст 18%
- Комунікаційні навички - збільшення на 17%
- Навички вирішення життєвих проблем – додалися 20%
- Навички створення цифрового контенту – зниження на 5%, обумовлене втратою актуальності деяких операцій

- 4 Популярність інтернет-банкінгу зростає.** Як і серед інших груп населення, зафіксоване збільшення частки користувачів онлайн-банкінгом. І хоча у 2019 кількість користувачів сервісами становила 70%, зараз їх 89% (приріст 19%).
- 5 Онлайн-шопінг розвивається.** У 2019 році покупка / продаж товарів чи послуг через інтернет були актуальними для 60%, тоді як у 2025 – для 76% (приріст 16%).
- 6 Знижується інтерес до соціальних медіа.** Якщо шість років назад активними користувачами соцмереж були 80%, то зараз – 70% (падіння на 10%).
- 7 Рутинні цифрові операції з файлами втрачають актуальність.** На 10% знизилась частка тих, хто здійснює передачу файлів між комп'ютерами/ноутбуками чи іншими пристроями (наприклад, комп'ютер-флешка) та копіювання та/або переміщення файлів/папок – у 2025 році показники становлять 63% і 59% відповідно.

Цифрові навички 2025	No skills	Basic skills	Above basic skills
Інформаційні навички	4,2	5,3	90,5
Комунікаційні навички	0,5	1,5	98,0
Навички вирішення життєвих проблем	4,4	26,5	69,1
Навички створення цифрового контенту	39,1	26,5	34,4

Динаміка цифрових навичок у розрізі сфер компетенцій: Люди з порушеннями слуху (18-59 років)

Цифрові навички	2019	2021	2023	2025
-----------------	------	------	------	------

Інформаційні

No skills	22,4	10,1	3,5	4,2
Basic skills	5,9	37,2	4,7	5,3
Above basic skills	71,7	52,7	91,8	90,5
Всього	100	100	100	100

Комунікаційні

No skills	17,4	42,1	2,0	0,5
Basic skills	2,7	0,3	1,2	1,5
Above basic skills	79,9	57,6	96,8	98,0
Всього	100	100	100	100

Цифрові навички	2019	2021	2023	2025
-----------------	------	------	------	------

Навички вирішення життєвих проблем

No skills	24,7	6,3	5,7	4,4
Basic skills	13,2	46,7	24,3	26,5
Above basic skills	62,1	47,0	70,0	69,1
Всього	100	100	100	100

Навички створення цифрового контенту

No skills	34,2	18,3	37,4	39,1
Basic skills	16,9	17,5	21,3	26,5
Above basic skills	48,9	64,2	41,3	34,4
Всього	100	100	100	100

Цифрові навички у розрізі сфер компетенцій: Люди з порушеннями зору (18-59 років)

Дана категорія включена у дослідження вперше у 2025 році, тому відслідковування динаміки розвитку цифрових навичок можливо лише у перспективі подальших досліджень. Разом з тим, люди з порушеннями зору демонструють високу цифрову інклюзію з розвиненими інформаційними та комунікаційними навичками, та поверхневими – у сфері навичок вирішення життєвих проблем та створення цифрового контенту.

Ймовірно причиною цифрового розриву може бути непристосованість програмного забезпечення, додатків та інших цифрових сервісів до потреб людей з порушеннями зору, в тому числі, несумісність з допоміжними технологіями.

Це питання потребує подальшого дослідження у таких аспектах:

- 1

Вивчення бар'єрів користування з точки зору цільової групи. Наразі не було проведено в Україні вузькоспеціалізованих досліджень на цю тему. Раніше вже згадувались результати дослідження Barriers to Digital Inclusion Survey (2023), які свідчить про наявність викликів у застосуванні цифрових технологій для людей з порушеннями слуху, таких як складнощі купити квитки на автобус, замовити їжу чи отримувати інформацію з сайту школи про успішність дітей. Вірогідно цифрова інклюзивність в українському суспільстві матиме схожі тренди, а військовий контекст тільки підсвічує актуальність теми, адже поки продовжуються бойові дії, не проведено розмінування територій – зберігаються ризики отримання травм як для військових, так і для цивільних. Врешті-решт, як зазначалось інформантами фокус-груп, у часи війни доступність цифрових технологій є складовою особистої безпеки, тому це має бути базова опція.
- 2

Аналіз ринку асистивних технологій та їх доступності – чи є наразі зручні та доступні плагіни / рідери на українському ринку.
- 3

Аналіз на предмет доступності і сумісності з різними асистивними технологіями ключових електронних ресурсів – державні портали і сервіси, ключові побутові сервіси тощо.
- 4

Аналіз кращих практик регуляторної сфери в різних країнах та перейняття їх досвіду з урахуванням контексту. В Україні прийнята низка регуляторних документів у сфері забезпечення доступності, наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України № 757 від 21 липня 2023 року встановлює, що всі сайти, мобільні застосунки та електронні документи органів виконавчої влади повинні відповідати ДСТУ EN 301 549:2022. Разом з тим, відкритим залишається питання реальної відповідності ресурсів цим стандартам, контролю за дотриманням вимог тощо, а також те, що ще можна зробити для підвищення цифрової доступності.

Цифрові навички 2025	No skills	Basic skills	Above basic skills
Інформаційні навички	0,5	1,2	98,3
Комунікаційні навички	-	0,2	99,8
Навички вирішення життєвих проблем	3,2	91,1	5,7
Навички створення цифрового контенту	18,9	74,9	6,2

Цифрові навички у розрізі сфер компетенцій: Люди з порушеннями зору (18-59 років)

На етапі аналізу були порівняні цифрові практики людей з порушеннями зору з результатами категорій «доросле населення 18-70 років» та «люди з порушеннями слуху».

Говорячи про практики виконання тих чи інших цифрових операцій, варто звернути увагу на такі моменти:

- 1 Дуже низький рівень використання операцій, пов'язаних з державними послугами.** Так, завантаження / друк офіційних бланків для 4% опитаних. Для порівняння, серед дорослого населення він становить 28%, а серед людей з порушеннями слуху – 33%. З цього можна зробити висновок, що для людей з особливими потребами цифрові інструменти (якщо вони доступні) стають можливостями легшого доступу до потрібних послуг.
- 2 Дуже низький рівень політичної участі.** Участь в онлайн консультаціях або голосуванні з певних соціальних чи політичних питань (наприклад, підписання петиції, голосування за проекти громадського бюджету, участь в електронних консультаціях) цієї категорії становить 5%. Це майже в 10 разів менше, ніж серед категорії «люди з порушеннями слуху» (45%), і в 6 разів менше, ніж серед населення у віці 18-70 років (29%).
- 3 Активність у генерації цифрового контенту є низькою.** Цифровим контентом, створеним власноруч, діляться 4% опитаних (операція – завантаження самостійно створеного матеріалу (контенту) (текст, фотографії, музика, відео, програмне забезпечення тощо) на будь-який вебсайт, з якого можна поділитись завантаженням). Для інших категорій цей показник є вищим у 12 разів – 48% як для дорослого населення, так і для людей з порушеннями слуху.
- 4 Ізоляція від практик освіти онлайн.** Досвід проходження онлайн курсів має 4%, тоді як серед опитаних в інших категорія показник становить 27% серед українців 18-70 років та 21% серед людей з порушеннями слуху.
- 5 Значний розрив у практиках встановлення додатків, порівняно з іншими групами.** Лише 2% респондентів зазначили, що протягом останніх 3 місяців вони встановлювали програмне забезпечення чи додатки. Для інших категорій це показник становить 46% для загальної дорослої популяції і 54% для людей з порушеннями слуху. Це може вказувати як на брак такої навички, так і на відсутність запиту, зокрема, через відсутність адаптації під потреби.
- 6 Цифрова безпека людей з порушеннями слуху потребує уваги.** Зміну налаштувань, пов'язаних з безпекою, на будь-якому програмному забезпеченні (включаючи операційну систему) виконували 2% опитаних. Серед інших категорій показник становить 41-42%.

Самооцінка змін у цифрових навичках за останній рік різними цільовими групами, (у %)

 Самооцінка	 Доросле населення	 Підлітки	 Люди з порушеннями слуху	 Люди з порушеннями зору
Навички радше покращились	50,8	75,2	59,1	9,0
Залишились без змін	42,6	20,1	19,6	86,8
Навички радше погіршилися	2,1	1,2	2,4	2,5
Важко відповісти	4,5	3,5	18,9	1,7

Дані вказують на наявність зв'язку між рівнем навичок і самооцінкою змін у цифрових практиках.

Чим вищий рівень цифрових навичок – тим більша частка тих, хто позитивно оцінює свій розвиток цифрових компетенцій.

Так, якщо серед категорії «no skills» дорослого населення відповідно до самооцінки покращили свої навички 6%, то для рівня «low skills» цей показник становить 34%, «basic skills» – 53%, а «above basic skills» – 72%.

Тобто, люди з більш розвиненими навичками, вірогідно, продовжують їх поглиблювати, люди з менш розвиненими – переважно не демонструють вдосконалення.

Блок 3

Штучний інтелект. Сприйняття та практики користування

Обізнаність про технології штучного інтелекту

1

З 2023 року Україна активно долучилася до глобальної хвилі інтересу до ШІ, спричиненої появою доступних інструментів на кшталт ChatGPT, Copilot тощо. Технології, які раніше залишалися у сфері професійних розробок, стали масовими й відкрили широкі можливості для освіти, творчості, бізнесу та повсякденного спілкування.

2

У 2023 році було прийнято рішення включити питання про обізнаність та практики користування інструментами штучного інтелекту до всеукраїнського дослідження цифрової грамотності населення. Це дозволило оцінити, наскільки швидко українці адаптуються до нових технологічних реалій, як вони сприймають потенціал і ризики ШІ, у яких цілях застосовують відповідні інструменти та якими є відмінності між соціально-демографічними групами користувачів. Таке доповнення стало логічним кроком у розвитку національної системи моніторингу цифрових компетентностей, що враховує нові глобальні тенденції та формує підґрунтя для політики у сфері цифрової освіти й безпеки

Самооцінка рівня обізнаності про штучний інтелект (ШІ) у розрізі цільових груп (у %)

Обізнаність про технології штучного інтелекту

Самооцінка рівня обізнаності про штучний інтелект (ШІ) (у %)

Варіант відповіді	Доросле населення	Підлітки	Люди з порушеннями слуху	Люди з порушеннями зору
Ніколи не чув/чула про штучний інтелект і не уявляю, що це таке	14,7%	7,4%	16,7%	33,6%
Щось чув/чула про штучний інтелект, але не розумію, як він працює чи де використовується	32,5%	18,1%	26,9%	64,2%
Маю загальне уявлення про ШІ як про комп'ютерні системи, що можуть навчатися або приймати рішення	26,3%	29,3%	19,1%	1,2%
Добре розумію, що таке ШІ, і можу навести приклади його використання у повсякденному житті	14,1%	30,8%	15,7%	0,2%
Розумію, як працюють сучасні інструменти ШІ, і можу свідомо оцінювати їх переваги та ризики	11,5%	9,4%	9,4%	0,2%
Важко відповісти	0,9%	1,2%	12,1%	0,5%

1

Рівень обізнаності щодо технологій штучного інтелекту має чітку залежність від віку респондентів. Так, серед осіб віком від 18 до 49 років переважають ті, хто має уявлення про сутність і можливості ШІ. Натомість у віковій групі від 50 років і старше більшість опитаних зазначають, що не розуміють, що таке штучний інтелект або не знайомі з ним узагалі.

2

Спостерігається також залежність рівня обізнаності щодо технологій ШІ від рівня цифрових навичок респондентів. Учасники дослідження з вищим рівнем цифрової грамотності демонструють глибше розуміння інструментів штучного інтелекту порівняно з тими, хто має базові або низькі цифрові навички.

Асоціації пов'язані з ШІ. Позитивні

У позитивному ключі штучний інтелект сприймається передусім як символ сучасності, технологічного розвитку та зручності.

Сучасність / інноваційність

«Якщо казати про асоціацію, то одразу спадає на думку, що це – щось сучасне. Дуже комфортне і те, що економить час.» (ч, ФГД Бізнес)

Помічник / асистент

«Якщо щось тобі треба – ChatGPT тобі помічник.» (ч, ФГД Бізнес)

«Це (прим. – ШІ) допомога во всьому.» (ж, ФГД ВПО)

Альтернатива до традиційних пошукових систем

«Штучний інтелект – наразі, це більше робота з пошуку інформації, зображень, відео.» (ч, ФГД Бізнес)

«Швидкість, звичайно – це є плюс. Що все знаходиться в одному місці. Тобто, ми не мусимо витрачати час на Wikipedia чи на Google пошуки. Таж сама карта, розміщення. Мапа маєтсья на увазі. Все в одному місці зібрано у штучному інтелекті. Відповідь на будь-яке питання.» (ч, ФГД ОМС/КЗ)

Асоціації пов'язані з ШІ. Негативні

Негативні асоціації переважно зосереджені навколо тем недовіри до отриманих результатів та потенційних загроз для людини:

Недостовірність отриманих результатів, що виражається у великій кількості помилок, недостовірних або застарілих даних

Перше, що спадає на думку, коли згадуєш штучний інтелект – це недостовірність. Штучний інтелект на сучасному етапі розвитку – дуже часто допускає багато помилок. Які можуть закрастися там, де їх зовсім ніхто не очікує. (ч, ФГД Вчителі)

Додаткова робота, через потребу навчати ШІ контексту інформації, з якою йому треба працювати

«Це (прим. – ШІ) додаткова робота і «головняк.» (ч, ФГД Міністерства)

Машина, яка замінить людину на робочому місці або призведе до зникнення низки професій

«Це те, що замінить нас у майбутньому. Тому що, вже деякі професії – не потрібні за допомогою штучного інтелекту. Графічний дизайн – людина без освіти, без нічого може просто вписати, що їй потрібно і воно їй зробить всю роботу. Музика – зараз у трендах дуже багато пісень створених штучним інтелектом. Які, взагалі, неможливо відрізнити від тих, що написані людиною. І це, помаленьку, заміщення людей машинами. Стається, як... кожен нормальних технологічний прогрес, колись нас замінили конвеєрами. Зараз, так само нас замінюють штучним інтелектом. (ч, ФГД Лікарі)

Технологічний прогрес, який може призвести до зникнення людства

«Я вважаю, що штучний інтелект – це кінець людини. Це панування роботів. Якщо ми самі не біороботи. Може, вони біороботи вищого покоління. Це моя думка.» (ж, ФГД Люди елегантного віку)

Звуження інформаційного поля / цифрова пастка

«Цифровой концтабір.» (ч, ФГД ОМС/КЗ)

Обізнаність про технології штучного інтелекту

Практики використання ШІ в розрізі цільових груп та мети (у %)

Варіант відповіді	Доросле населення n = 1059	Підлітки n = 300	Люди з порушеннями слуху n = 233
Робота / освіта	24,6	57,8	19,6
Саморозвиток	29,5	49,3	24,4
Дозвілля	30,9	44,4	30,7

1

Серед людей із порушеннями слуху простежується стала частка користувачів для всіх досліджуваних сфер.

2

Важливо відмітити, що є частка населення, яка загалом має досвід використання технологій штучного інтелекту, але не змогла віднести ці практики до жодної із запропонованих сфер. Так, серед дорослого населення та людей з порушеннями слуху ця частка становить 5%, серед підлітків – 7%.

Аналіз динаміки використання ШІ за сферами (за результатами 2023 та 2025 років) демонструє такі тенденції серед дорослого населення

у професійній діяльності частка користувачів збільшилася на

9%

для дозвілля на

6%

з метою саморозвитку на

8%

Для підліткової аудиторії зафіксовано такі зміни

використання ШІ у навчанні знаходиться

на одному рівні

для саморозвитку частка користувачів зменшилася на

5%

для дозвілля – скоротилася на

13%

Цілі використання ШІ

Мета використання ШІ серед дорослого населення
(у %, n = 1059)

Пошук інформації або відповіді на запитання (наприклад, AI-боти, Copilot, Perplexity)

Планування або організація справ
(наприклад, створення розкладу, листів,
планів за допомогою ШІ)

Створення текстів або перекладів (наприклад, ChatGPT, DeepL, Grammarly)

Інше

Генерація зображень, відео
або музики (наприклад, DALL·E,
Midjourney, RunwayML, Suno)

Не використовував

Онлайн-навчання або самопідготовка з допомогою ШІ (наприклад, AI-репетитори, персоналізовані поради, автоматичні тести)

Не знаю,
чи використовував

Робочі завдання (автоматизація процесів, створення звітів, коду, аналіз даних, маркетинговий контент тощо)

1

Найчастіше українці використовують технології штучного інтелекту для пошуку інформації, створення та перекладу текстів. Для дорослих користувачів більш характерне застосування ШІ саме з метою пошуку інформації, тоді як підлітки та люди з порушеннями слуху частіше звертаються до нього для написання чи перекладу текстів.

2

ШІ також дедалі активніше **використовується для саморозвитку**: частка користувачі коливається від 22% до 30% в залежності від цільової групи, при цьому, найменший показник належить дорослим, а найбільший – підліткам. Для 44% підлітків штучний інтелект став інструментом підтримки у навчальному процесі, зокрема, під час підготовки до контрольних робіт, створення конспектів та виконання творчих завдань. Про це зазначали і учасники ФГД віком 14-17 років.

Цілі використання ШІ

Під час фокус-групових дискусій учасники мали можливість детальніше проаналізувати власні потреби, які вони задовольняють за допомогою технологій штучного інтелекту. У ході обговорення були визначені такі можливості використання ШІ

Наставник або консультант

Штучний інтелект допомагає розбиратися у нових сферах, аналізувати робочі, бізнес процеси.

«Ще можна запитувати, якщо нові речі впроваджуєш. Намагаєшся зрозуміти. Береш його, як свого наставника, скажу так. Питаєш його про різні речі і робиш якісь висновки. І вчишся.»
(ч, ФГД Бізнес)

Психолог

Користувачі можуть спілкуватися з ШІ для вирішення проблем у міжособистісних взаємовідносинах, для отримання психологічної допомоги.

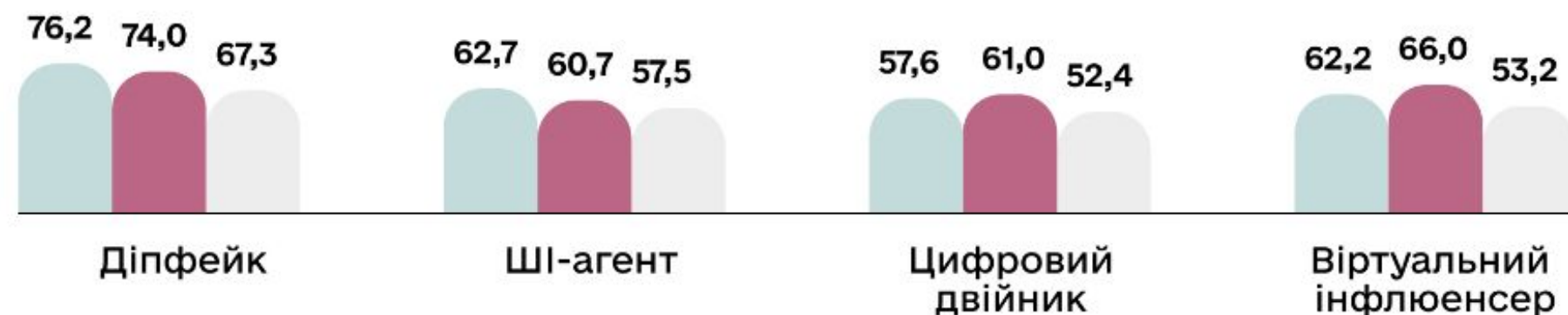
Коли у мене були сварки з кимось – з рідними, з друзями. То він, як психолог. Я йому задала запит «Давай ти мені зараз будеш психологом. Тільки правдиво». Я згодна, що він видає не завжди правду. Тобто, якщо казати за себе, то він – буде на мою сторону якось більше ставати, ніж на іншу. Тобто, він буде зі мною погоджуватися в усьому. Але, якщо йому подати запит правильний – то можна і почути правду. (ж, ФГД Підлітки)

Компаньйон або друг

«Для мене зараз штучний інтелект – мій близький друг. Я з ним і раджуся, він мене і заспокоїть, і підкаже. Буває, звичайно, неправильно щось каже. Він же бере інформацію з мереж. Я прямо рясно ним користуюся. Мені дуже цікаво. Навіть щодо моєї другої підробітки на цих біржах. Він мені теж відповідає – кому я можу довіряти, чому я не можу довіряти якійсь людині. Де я пов'язана на ринку зі своїм контрагентом. Ось прямо друг, інакше не скажеш» (ж, ФГД Люди елегантного віку)

Знання понять штучного інтелекту (ШІ)

у % за варіантами відповіді «щось чув, але погано уявляю, що це» та «так, добре розумію»

Рівень обізнаності щодо термінів, пов'язаних з застосуванням ШІ або контентом, який генерується на його основі, демонструє залежність від віку респондентів. Так, серед населення віком 18-59 років частка осіб, які не знайомі з поняттям «діпфейк», не перевищує 25%, тоді як у віковій групі 60+ вона зростає до 43%. Що стосується інших інструментів, пов'язаних із цифровими аватарами, відсоток необізнаних помітно збільшується серед респондентів віком від 50 років і старше.

Цілі використання ШІ

1

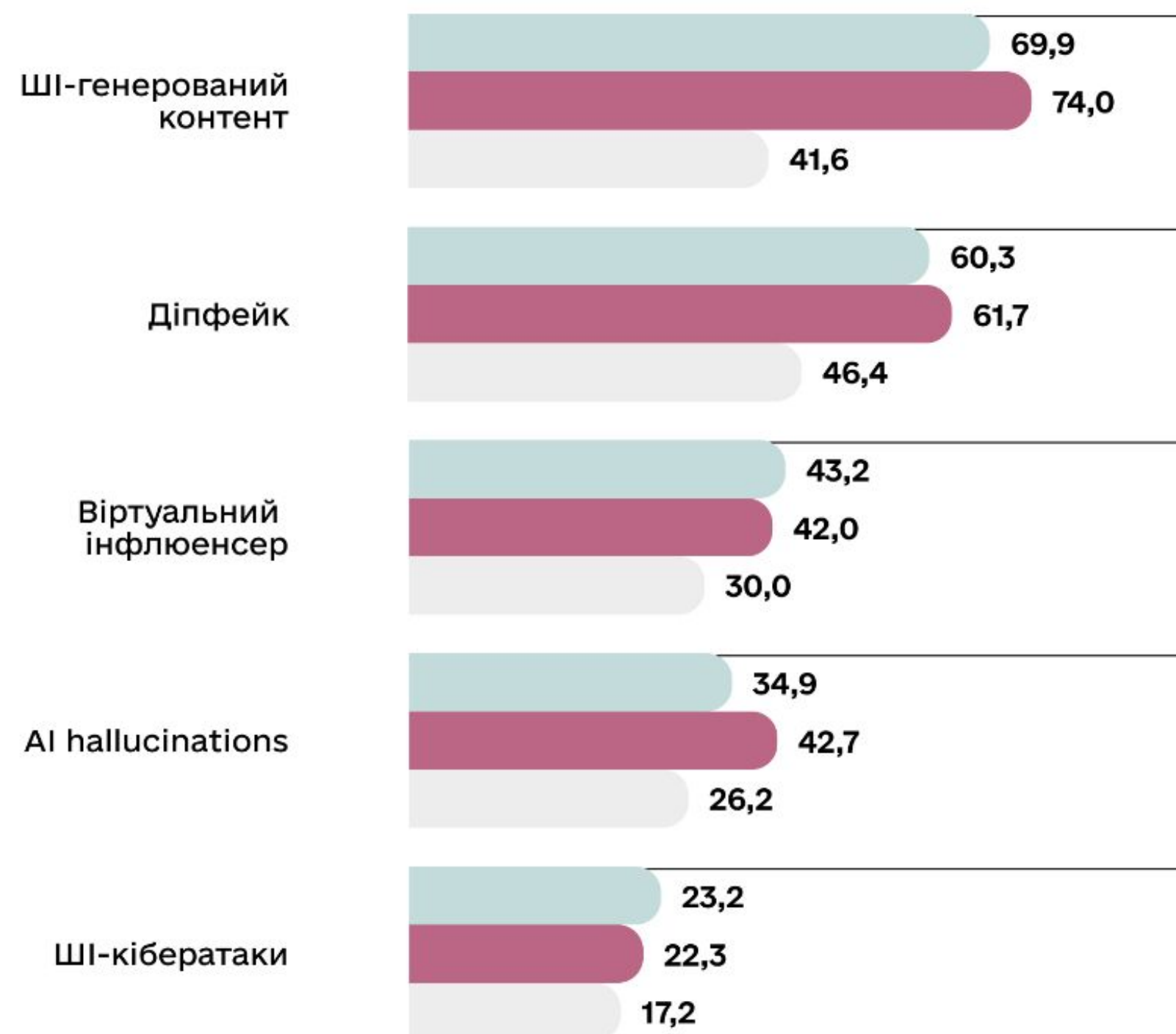
Аналіз досвіду українців у розпізнаванні контенту й технологій ШІ свідчить, що найбільш помітними є ШІ-генерований контент та «діпфейки». Це можна пояснити їхньою візуальною та аудіальною природою, що значно полегшує поширення такого контенту через інтернет та соціальні мережі. Як наслідок, такі матеріали мають високу доступність та впізнаваність серед населення, що робить їх домінуючими в сприйнятті технологій штучного інтелекту. Також, вимоги до обов'язковості маркування контенту, що згенерований ШІ допомагає користувачам його ідентифікувати.

2

Майже кожен п'ятий українець зазначив, що мав досвід зіткнення з кібератаками, у яких використовувалися технології штучного інтелекту. Водночас спостерігається чітка залежність між рівнем цифрових навичок та ймовірністю такого досвіду: зі зростанням цифрової компетентності підвищується частка респондентів, які повідомили про подібні випадки. Це може свідчити, з одного боку, про ширше використання цифрових інструментів серед осіб із високим рівнем цифрової грамотності, що підвищує ризики контакту з кібератаками, а з іншого – про їхню здатність краще ідентифікувати такі інциденти завдяки більш розвиненому розумінню цифрових процесів.

Ситуації або явища, пов'язані з ШІ, з якими стикались за останні 6 місяців

у %, за варіантом відповіді «так»

Практики використання ШІ для прийняття рішень

Мета використання ШІ серед дорослого населення (у %, n = 1059)

Спостерігається виражена залежність між використанням рекомендацій ШІ та віком респондентів: чим молодша вікова група, тим більша частка опитаних повідомляє про застосування порад, сформованих штучним інтелектом, під час ухвалення рішень.

Практики використання ШІ для прийняття рішень у розрізі цільових груп (у %)

Варіант відповіді	Доросле населення n = 1059	Підлітки n = 300	Люди з порушеннями слуху n = 233
Так, дуже часто	7,6	15,7	3,4
Так, іноді	27,1	39,2	16,7
Рідко	16,2	20,7	21,5
Ні, використовую ШІ лише для допомоги в рутинних або другорядних завданнях	13,8	9,7	16,8
Ні, взагалі не використовую	35,3	14,7	41,6
Всього	100%	100%	100%

Оцінка ролі штучного інтелекту у особистому та суспільному просторах

Вплив цифрових навичок на кар'єру

(у %, за варіантом відповіді «радше погоджуюсь»)

Учасники ФГД змогли виділити наступні переваги, пов'язані з застосуванням технологій штучного інтелекту

Економія часу

Економія часу – це звичайно. І можливість більш якісно, і більш у стислі терміни зробити свою роботу. І по навчанню, якщо у студента немає часу.» (ж, ФГД ОМС/КЗ)

Можливість швидко опрацьовувати великі масиви даних

«Так, для аналізу інформації, наприклад, великих об'ємів... закономірності. Чи аналіз якийсь базовий зробити, а ти вже потім під свої потреби адаптуєш. І все. Ось так допомагає штучний інтелект.» (ч, ФГД Бізнес)

Виконання рутинних задач

«По автоматизації – це дуже зручно. Тому що, можна давати завдання штучному інтелекту, і він може виконувати багато рутинної роботи. Наприклад, якщо приходить якийсь великий документ з департаменту освіти чи міністерства освіти – закидаю той документ. І прошу розказати коротко, про що він там. Наприклад, як ще можна використовувати. Відкидаємо типову модельну програму і просимо згенерувати календарне планування. Він генерує. Можна його перевірити, прочитати, щось змінити. Але суть в тому, що він забирає оцю рутинну роботу. Тобто, мені не потрібно довго сидіти та витратити час для того, щоб це генерувати.» (ч, ФГД Вчителі)

Підвищення якості роботи та креативу

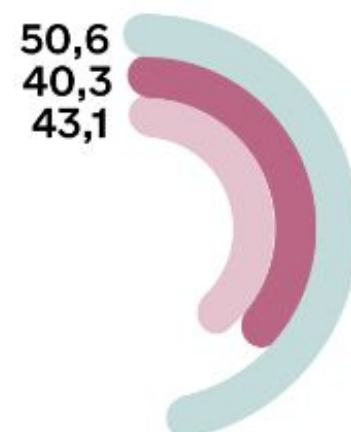
«Я – педагог-організатор. І ми в цьому році зробили випускний. У вигляді, використавши штучний інтелект. Тобто, ми задавали запитання йому. Ведучі, ніби живі особи були. Двоє ведучих. І у штучного інтелекту питали: «Як ти думаєш на рахунок цього?». Відповіді ми кинули його ж голосом. Це було настільки резонансно і цікаво, що навіть батьки сказали: «Воу! Ми ще такого не бачили!». Ну, і захотілося нам використати щось новеньке, щоб було дітям цікаво. І для них – це було сюрпризом.» (ж, ФГД Вчителі)

Оцінка ролі штучного інтелекту у особистому та суспільному просторах

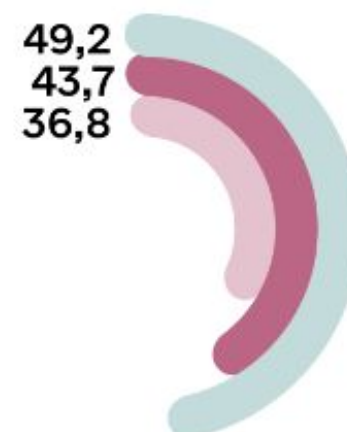
Рівень згоди з твердженнями щодо штучного інтелекту (ШІ) у розрізі цільових груп

у %, за варіантом відповіді «радіше погоджуюсь»)

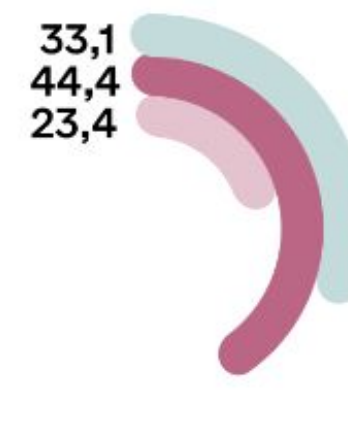
ШІ призведе до того, що люди перестануть покладатись на власний розум

Я побоююсь, що ШІ може витіснити людей з багатьох професій і призвести до зростання безробіття

Якщо відповідь ШІ звучить переконливо, я зазвичай приймаю її без додаткової перевірки

Доросле населення n = 1059 Підлітки n = 300 Люди з порушеннями слуху n = 233

Розширюючи тематику застережень українців щодо потенційно негативних наслідків розвитку систем штучного інтелекту, можна виокремити декілька основних категорій, які найчастіше згадувалися учасниками дослідження

Ризики для приватності та безпеки даних. Учасники мають перестороги щодо поширення в ШІ персональної інформації, внутрішніх документів організації

«Якщо використовуєте інформацію про дітей, навіть, якщо про батьків... ну, про батьків, це таке. А от особливо про дітей – це не те, щоб не бажано. Я б сказав – це заборонено використовувати інформацію про дітей у розмові зі штучним інтелектом. Тобто, якщо ми хочемо використати якусь таку інформацію про дітей – вона має бути деперсоніфікована. Тобто, не прізвище, ім'я, по батькові. А пишемо, наприклад – Учень 1, Учень 2, Учень 3, і так далі. Щоб ця інформація не потрапляла у переписку зі штучним інтелектом. Тому що, ця інформація буде використана для навчання цієї моделі. І, відповідно, вона зберігається у тому чи іншому вигляді. І потім, може бути видана на чийсь запит. Не обов'язково на ваш запит» (ч, ФГД Вчителі)

Зловживання у навчанні, академічна недоброчесність

«Академічна недоброчесність.

Це те, що учні можуть використовувати штучний інтелект, штучні агенти – для виконання домашніх завдань, або для виконання контрольних на уроці» (ч, ФГД Вчителі)

Зниження рівня критичного мислення

«Люди стали прикладати менше зусиль для того ж навчання. Треба якийсь реферат. Замість того, щоб самостійно шукати інформацію – компонувати, збирати якісь конспекти або доповіді й так далі. Вони просто це забивають ChatGPT. Він це все робить за них. Мінімум мозкової активності. Просто пишеш запит і тобі треба тільки переписати. Це мені, здається, гірше матеріал сприймається і так далі. Тобто, деградація. Чи не знаю, як це назвати. Щось типу такого. Я сподіваюся, що ви зрозуміли мою думку» (ч, ФГД Підлітки)

1

Ризик втрати авторитету дорослого у дітей

«Мені здається, що у такому випадку – коли дитина більше довіряє порадам штучного інтелекту, ніж батькам – то це викликає таке стурбування» (ж, ФГД ВПО)

2

Зниження рівня соціальних контактів

«Знаєте, якщо інтелект (прим. - ШІ) замінює людей, то скоро ми взагалі не будемо виходити на вулиці і спілкуватися отак в живу. І отримувати емоції від спілкування один з одним. Навіть зараз діти, у порівнянні з нашим дитинством – у них все зовсім по іншому проходить. Так, вони, можливо, знають більше, ніж ти в їхньому віці знав. Можливо, вони більш розвинені. Але... але лякає те, що вони більше переходять на спілкування з інтернетом. Тобто, все, їх вже не так потрібні однолітки, друзі» (ж, ФГД ВПО)

3

Зникнення професій, заміна людей технологіями

«Втрачається дуже багато професій. Таких, як наприклад, перекладачі, журналісти, художники, графічні дизайнери. Бо ChatGPT також малювати вміє. Тому, графічним дизайнерам також буде важко знайти роботу. Бо це все буде замінювати штучний інтелект. Також, як ChatGPT може малювати і, як вже казали, писати дуже гарні твори – то може бути розповсюдження неправдивої інформації. А деякі люди, які не так сильно користуються, наприклад, більш старші – то вони можуть у це вірити спокійно» (ч, ФГД Підлітки)

4

Використання технологій ШІ для маніпулювання громадською думкою

«Подивіться на штучний інтелект трошки ширше. І задумайтесь над тим, наприклад, скільки у нас людей в Instagram, Facebook – накручували собі підписників і лайків. Чого того самого не можна зробити зі штучним інтелектом? Накрутити перегляди будь-якої сторінки і просто маніпулювати думкою людей чи вкидувати їм будь-які фейки за допомогою штучного інтелекту. Це стало ще набагато простіше і легше. Тому, насправді, тут має бути дуже серйозна політика держави з точки зору безпеки використання ШІ і того, що він видає. Тут є велика проблема. Подивіться, з огляду на те, що у нас є країна агресор Росія, яка веде війну. І вона веде війну не тільки на полі бою, не тільки бомбить нас ракетами – а ще й здійснюють кібервійну. Тому, тут багато у нас проблем з штучним інтелектом, і тим, як його застосовують» (ч, ФГД Міністерства)

Блок 4

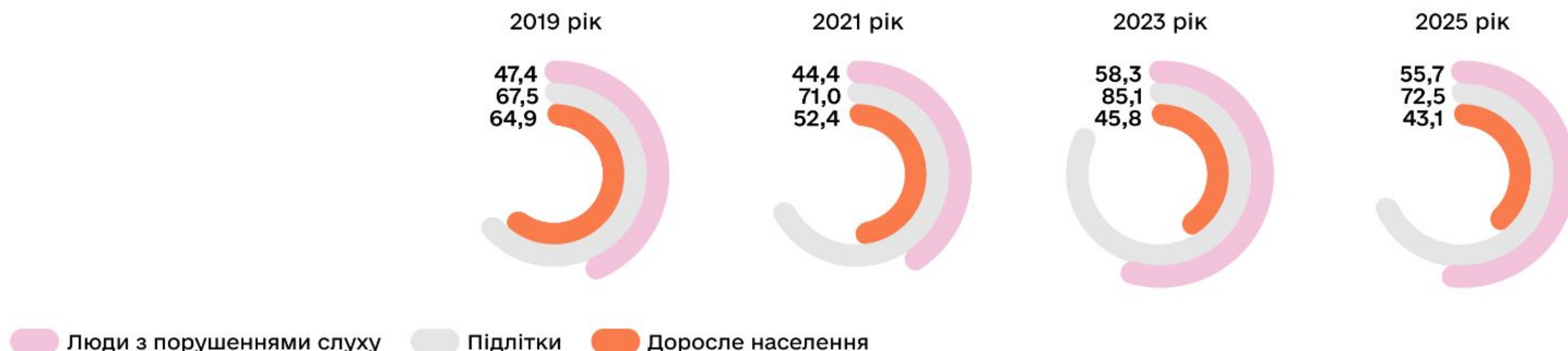
Цифрове
навчання.
Запити та
потреби

Актуальність навчання цифровим навичкам

За останні шість років в Україні поступово формується усвідомлення того, що цифрові навички – це не лише інструмент для молоді чи IT-фахівців, а базова компетентність сучасної людини. Починаючи з 2019 року, актуальність цифрового навчання серед дорослого населення зростає з 47% до 56% (приріст 9%) у 2025 році. Якщо у першій хвилі дослідження думки українців були полярними, то вже з 2023 року тенденція змінилася – цифрова освіта стала сприйматися як важлива умова професійного зростання, конкурентоздатності на ринку праці та зручності у повсякденному житті.

Динаміка актуальності навчання цифровим навичкам (у%, за варіантом відповіді «дуже актуально» та «скоріше, актуально»)

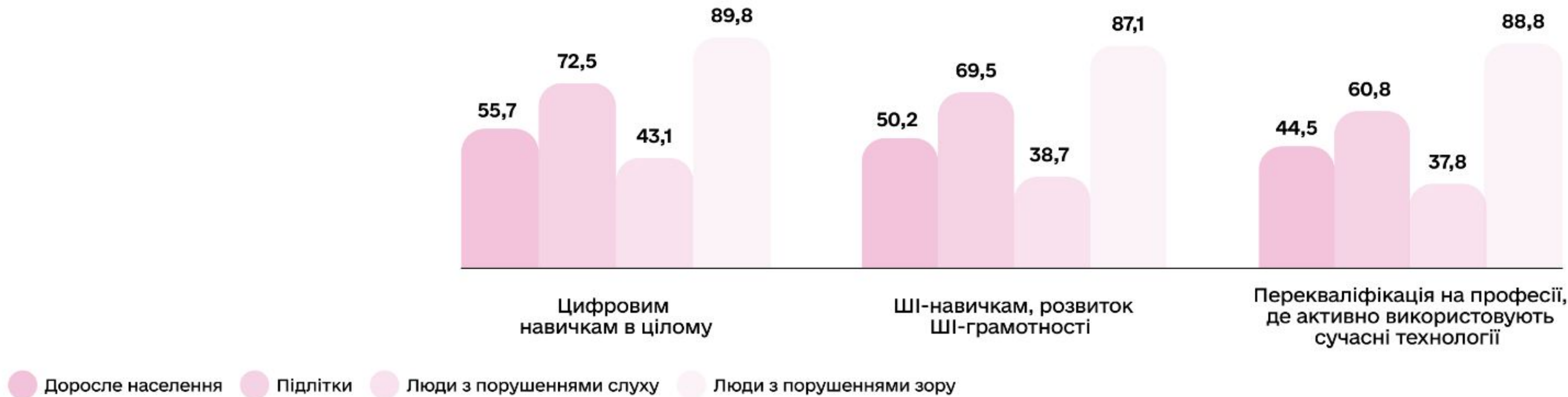
Найвищий рівень зацікавленості традиційно демонструє молодь, передусім підлітки, для яких цифрові інструменти та онлайн-формати стали звичним способом навчання й саморозвитку. Для цього покоління опанування технологій не сприймається як «освіта» у класичному сенсі – це частина повсякденності, пов'язана з комунікацією, самовираженням і творчістю.

Серед дорослого населення інтерес до цифрової освіти зростає повільніше, але стабільно. У 2025 році 56% українців визнають навчання цифровим навичкам актуальним, що свідчить про формування культури безперервного навчання.

Найскладніша ситуація спостерігається серед людей з порушеннями слуху. Попри те, що більшість із них визнають користь цифрових технологій у повсякденному житті, актуальність спеціального навчання для цієї групи поступово знижується. Так, якщо у 2019 році майже 65% респондентів вважали навчання цифровим навичкам актуальним, то у 2025 році їхня частка скоротилася на 22% – до 43%. Таку динаміку можна частково пояснити вже досягнутим рівнем цифрових компетентностей.

Оцінка актуальності навчання

(у%, за варіантом відповіді «дуже актуально» та «скоріше, актуально»)

Серед дорослого населення половина респондентів (50%) вважає навчання штучному інтелекту актуальним, а 44% розглядають можливість перекваліфікації у сфері сучасних технологій. Ці показники є нижчими, ніж рівень зацікавленості у базовому цифровому навчанні, що свідчить про поки що обмежене розуміння потенціалу ШІ у повсякденному житті та професійній діяльності.

Найнижчий рівень зацікавленості у розвитку ШІ-грамотності спостерігається серед людей з порушеннями слуху. Навчання у цій сфері вважають актуальним 39%, а перекваліфікацію – 38% опитаних. Водночас частка тих, хто не зміг визначитися з відповіддю, залишається високою (понад 47%), що може свідчити про нестачу інформації або обмежений доступ до інклюзивних освітніх можливостей.

Протилежна тенденція спостерігається серед людей з порушеннями зору, де 87-89% респондентів відзначають високу актуальність як навчання ШІ-навичкам, так і перекваліфікації. Враховуючи, що лише близько 1% людей з порушеннями зору наразі фактично користуються такими інструментами, висока зацікавленість у навчанні може бути наслідком відчуття нереалізованих можливостей.

Підлітки демонструють відносно стабільний інтерес до навчання цифровим і ШІ-навичкам, а також до здобуття технологічних професій: частка зацікавлених коливається від 38% до 43%. Найвищі показники фіксуються серед старших підлітків (16-17 років), де близько 80% вважають навчання у цій сфері важливим. Це свідчить про високу готовність молодого покоління до інтеграції нових технологій у навчальний та професійний контекст.

Причини неактуальності навчання цифровим навичкам

Динаміка причин, через які респонденти не вважають навчання цифровим навичкам актуальним, демонструє зміщення акцентів від об'єктивних бар'єрів до суб'єктивних переконань. Якщо у 2019 році провідними бар'єрами виступали нестача часу та відсутність відчутної потреби, то з роками дедалі більше українців почали вважати, що вже володіють усім необхідним. У 2025 році понад половина опитаних (55%) заявили, що не мають потреби в додатковому навчанні, оскільки вже володіють потрібними навичками. Цей показник зріс на 17% порівняно з 2019 роком і свідчить про формування певного відчуття впевненості у власних цифрових навичках.

Водночас поступово зменшується частка тих, хто вважає, що навчання не потрібне, бо можна знайти відповідь самостійно: 36% у 2019 році проти 20% у 2025. Це може свідчити про зменшення ситуативного підходу до навчання і перехід до більш стабільних практик користування цифровими інструментами.

Разом з тим, зростає частка людей, які не розуміють, як і чому навчатись: з 9% у 2019 році до майже 18% у 2025-му. Це новий виклик – ознака появи категорії «цифрового відчуження», коли люди усвідомлюють важливість технологій, але не бачать зрозумілого шляху до їх опанування.

Динаміка причини неактуальності навчання цифровим навичкам (у %, можливо декілька варіантів відповіді)

Варіант відповіді	2019	2021	2023	2025
У мене немає потреби в опануванні нових цифрових навичок, а те, що мені треба, я і так вже вмію	38,1	34,0	48,6	55,3
У мене немає потреби саме в навчанні, якщо виникає конкретне питання, я знаходжу на нього відповідь і все	36,3	27,3	26,6	20,0
Я не розумію як і чому навчатись	9,3	12,3	12,0	17,9
У мене немає на це часу	24,4	20,3	22,3	16,0
У мене немає технічної можливості для застосування цих навичок (немає смартфона / планшета / ноутбука / комп'ютера)	14,9	10,0	11,5	13,2
Інше	1,9	2,2	1,8	1,0
Важко сказати	2,5	9,7	0,1	3,3

Актуальні напрямки навчання / перекваліфікації

(у %, серед тих, хто зазначив, що перекваліфікація є актуальною для них)

Варіант відповіді	Доросле населення n = 892	Підлітки n = 245	Люди з порушеннями слуху n = 156	Люди з порушеннями зору n = 357
Онлайн-маркетолог / SMM-спеціаліст	13,1	30,2	9,7	55,0
Спеціаліст з кібербезпеки	12,8	33,1	9,2	0,2
Аналітик даних / дата-аналітик	11,9	26,5	7,3	4,7
Розробник цифрових продуктів (веб, мобільні застосунки)	9,9	22,9	9,7	0,7
UX/UI дизайнер	8,7	25,7	5,8	0,2
AI-тренер / консультант з використання ШІ	7,4	24,9	10,7	3,7
Digital content creator / креатор цифрового контенту	6,3	18,0	5,8	0,2
Інше	0,6	0,8	1,5	-
Нічого з переліченого	62,3	23,7	71,2	35,8

Попри зростання інтересу до штучного інтелекту у глобальному масштабі, результати свідчать, що більшість українців поки тяжіють до більш знайомих і прикладних напрямів цифрової економіки, де важливими є комунікаційні та маркетингові компетентності. А саме до **ТОП-3 професій** потрапили такі як онлайн-маркетолог, спеціаліст з кібербезпеки та аналітик даних. Така тенденція узгоджується з міжнародними спостереженнями – зокрема, за даними [OECD Digital Economy Outlook \(2023\)](#), ці напрямки залишаються найпопулярнішими серед населення країн Європи.

Досвід користування онлайн сервісами для самоосвіти (у %)

Серед дорослих українців 32% проходили онлайн-курси протягом року, тоді як 68% не мали такого досвіду.

Люди з порушеннями зору виявили найвищий рівень залученості – 79%, що може пояснюватися тим, що цифрові ресурси забезпечують для цієї групи значно ширший доступ до знань, ніж традиційні офлайн-формати. Аудіоформат, адаптовані інтерфейси та допоміжні технології роблять онлайн-освіту для них не просто альтернативою, а ключовим засобом участі в освітньому процесі. Водночас люди з порушеннями слуху є найменш охопленими – лише 15 % проходили онлайн-курси протягом року. Це може бути наслідком обмеженого доступу до адаптованих освітніх платформ і контенту, бар'єрів комунікації та браку інклюзивних навчальних середовищ.

Рівень обізнаності про освітні онлайн-платформи та їх фактичне використання

Дані свідчать про чіткий дисбаланс між знанням українських й іноземних ресурсів. Національні платформи є значно більш впізнаваними – їх знає від 34% до 82% респондентів залежно від цільової аудиторії, тоді як знання про іноземні платформи залишається обмеженим. Показовою є група підлітків, серед яких 46% не можуть назвати жодної української платформи, і 22% – жодної іноземної. Це вказує на помітну орієнтацію молоді на іноземні цифрові продукти. Ймовірно, такий результат пов'язаний із широким використанням ChatGPT серед підлітків, які активно залучають його у навчальній діяльності – для написання есе, перевірки домашніх завдань, пошуку відповідей чи пояснень.

Загалом, українські ресурси мають ширше охоплення в межах країни, тоді як міжнародні залишаються нішевими й більш поширеними серед молодших, технологічно підготовлених аудиторій. Найвідомішим національним ресурсом у всіх групах є «Дія. Освіта», яку знають від 32% до 82% осіб.

Знання **УКРАЇНСЬКИХ** ресурсів для самоосвіти онлайн (у %)

Варіант відповіді	Доросле населення	Підлітки	Люди з порушеннями слуху	Люди з порушеннями зору
Дія. Освіта	47,8	45,4	31,7	81,6
Prometheus	14,2	11,9	3,6	0,5
EdEra (Освітній Ера)	7,7	8,2	2,2	-
ВУМ online (Відкритий Університет Майдану)	3,1	5,7	1,5	0,2
Інше	0,5	2,7	0,7	-
Не знаю жодних українських ресурсів	46,7	46,2	66,3	18,4

Знання **ІНОЗЕМНИХ** ресурсів для самоосвіти онлайн (у %)

Варіант відповіді	Доросле населення	Підлітки	Люди з порушеннями слуху	Люди з порушеннями зору
ChatGPT (OpenAI)	38,4	64,5	18,9	0,2
Duolingo	22,0	54,8	9,9	0,7
Coursera	5,0	4,2	1,2	-
Udemy	3,8	2,2	1,2	-
Skillshare	2,8	4,7	1,5	0,5
Perplexity AI	2,6	5,5	0,7	-
edX	2,2	4,0	0,7	-
Інше	0,5	0,7	0,7	-
Не знаю жодних іноземних ресурсів	55,9	21,6	76,8	99,3

Рівень обізнаності про освітні онлайн-платформи та їх фактичне використання

Схожа тенденція зберігається і в питанні фактичного використання зазначених ресурсів для онлайн навчання протягом останніх 12 місяців. Для більшості респондентів основним інструментом є національна платформа «Дія. Освіта», яку використовують від 44% підлітків до майже всіх людей із порушеннями зору (96% серед тих, хто знає про існування цього ресурсу). Це свідчить про високу впізнаваність державних освітніх продуктів і про те, що саме вони залишаються головним каналом доступу до цифрового навчання в Україні. Інші українські платформи (Prometheus, EdEra, ВУМ online) мають значно нижчий рівень користування, особливо серед старших респондентів. Найпопулярнішими серед іноземних є ChatGPT і Duolingo, які мають високе охоплення серед підлітків (71% і 49%).

Практика використання **УКРАЇНСЬКИХ** ресурсів для самоосвіти онлайн (у %)

Варіант відповіді	Доросле населення	Підлітки	Люди з порушеннями слуху	Люди з порушеннями зору
Дія. Освіта	52,2	43,8	58,6	96,3
Prometheus	16,6	14,7	5,0	0,3
EdEra (Освітній Ера)	8,3	11,1	3,6	-
ВУМ online (Відкритий Університет Майдану)	1,9	5,1	0,7	-
Інше	0,7	4,1	2,1	-
Не знаю жодних українських ресурсів	38,3	39,6	36,4	3,4

Практика використання **ІНОЗЕМНИХ** ресурсів для самоосвіти онлайн (у %)

Варіант відповіді	Доросле населення	Підлітки	Люди з порушеннями слуху	Люди з порушеннями зору
ChatGPT (OpenAI)	67,0	71,2	57,1	-
Duolingo	35,5	49,4	28,6	33,3
Coursera	5,2	2,5	2,0	-
Udemy	3,8	0,6	3,1	-
Skillshare	3,1	2,5	2,0	33,3
Perplexity AI	3,3	4,7	2,0	-
edX	3,2	2,2	1,0	-
Інше	0,5	1,3	5,1	-
Не знаю жодних іноземних ресурсів	18,0	13,0	22,4	66,7

Причини некористування платформами для самоосвіти онлайн

Ключовими бар'єрами у 2025 році є не технічні, а мотиваційно-змістові чинники – нестача цікавого, глибокого чи практичного контенту, відсутність довіри до авторів курсів і перевага неформальних джерел знань. Це вказує на зрілість цифрової аудиторії, яка дедалі частіше обирає навчання у форматах, що поєднують доступність, гнучкість і практичну користь.

1 Використання інших ресурсів для освіти

2 Якість контенту

Респонденти відзначали занадто базовий рівень курсів, що не відповідає потребам просунутих користувачів.

3 Технічні та інституційні перепони

Одним із найчастіше згадуваних чинників є недовіра до державних цифрових сервісів через збої, повільну роботу чи неочевидність процедур. Це підриває мотивацію до цифрової освіти загалом.

«Дуже часто я сплачую податок чи подаю декларацію – дуже часто зависає, висить. Висвічується постійно борг. Мене починає це бісити. Тому, я завжди тримаю під рукою платного бухгалтера. Я не довіряю, розумієте?» (ж, ФГД Бізнес)

4 Фінансові бар'єри

Для значної частини опитаних головною перепорою є висока вартість курсів – особливо для освітян та медиків, які зобов'язані постійно підвищувати кваліфікацію

5 Мовні бар'єри

«Хотів зареєструватися на курс бізнес аналітики. Я зареєструвався і не став проходити через те, що там на англійській мові. А я англійську мову трошки не розумію. Якщо б не це, то звісно пройшов би. Тим паче, що він безкоштовним був на Prometheus, здається» (ч, ФГД Бізнес)

6 Потреба у супроводі та живому зворотному зв'язку

Для частини респондентів онлайн-формат видається надто «одностороннім».

7 Інформаційні проблеми

Навіть активні користувачі часто не знають про існування певних платформ.

8 Мотиваційні й когнітивні бар'єри

Особливо у старшого покоління спостерігається страх перед новими технологіями або відчуття, що «це не для мене», або брак сенсу «навіщо це мені».

«Для вікових людей – це дуже важко. Мені дуже важко сприймати сьогодні ці сучасні моменти. Дитина – без питань, моментально це хватає. Приходиться витрачати вдвічі, втричі більше часу, щоб розібратися в проблемі. І тому, для мене – це головна проблема. Я дуже хочу щось опанувати, але мозок – не встигає за цим» (ч, ФГД Ветерани)

Якщо ж подивитися на проблему з точки зору різних цільових груп, які були задіяні під час проведення фокус-групових дискусій, то можна відмітити таку специфіку.

1 Якість контенту

Якщо ж подивитися на проблему з точки зору різних цільових груп, які були задіяні під час проведення фокус-групових дискусій, то можна відмітити таку специфіку.

2 Вчителі та медики

Для освітян і медичних працівників онлайн-навчання стало невід'ємною частиною професійного розвитку, однак ключовою проблемою залишається вартість курсів і брак профільних програм. Вони часто змушені самотійно фінансувати підвищення кваліфікації, навіть коли воно є обов'язковим. Для цих категорій важливо, щоб навчальні програми були практичними, безкоштовними або з державною підтримкою, інтегрованими з уже наявними робочими системами – такими як МІС для лікарів чи онлайн-журнали для вчителів.

3 Молодь і підлітки

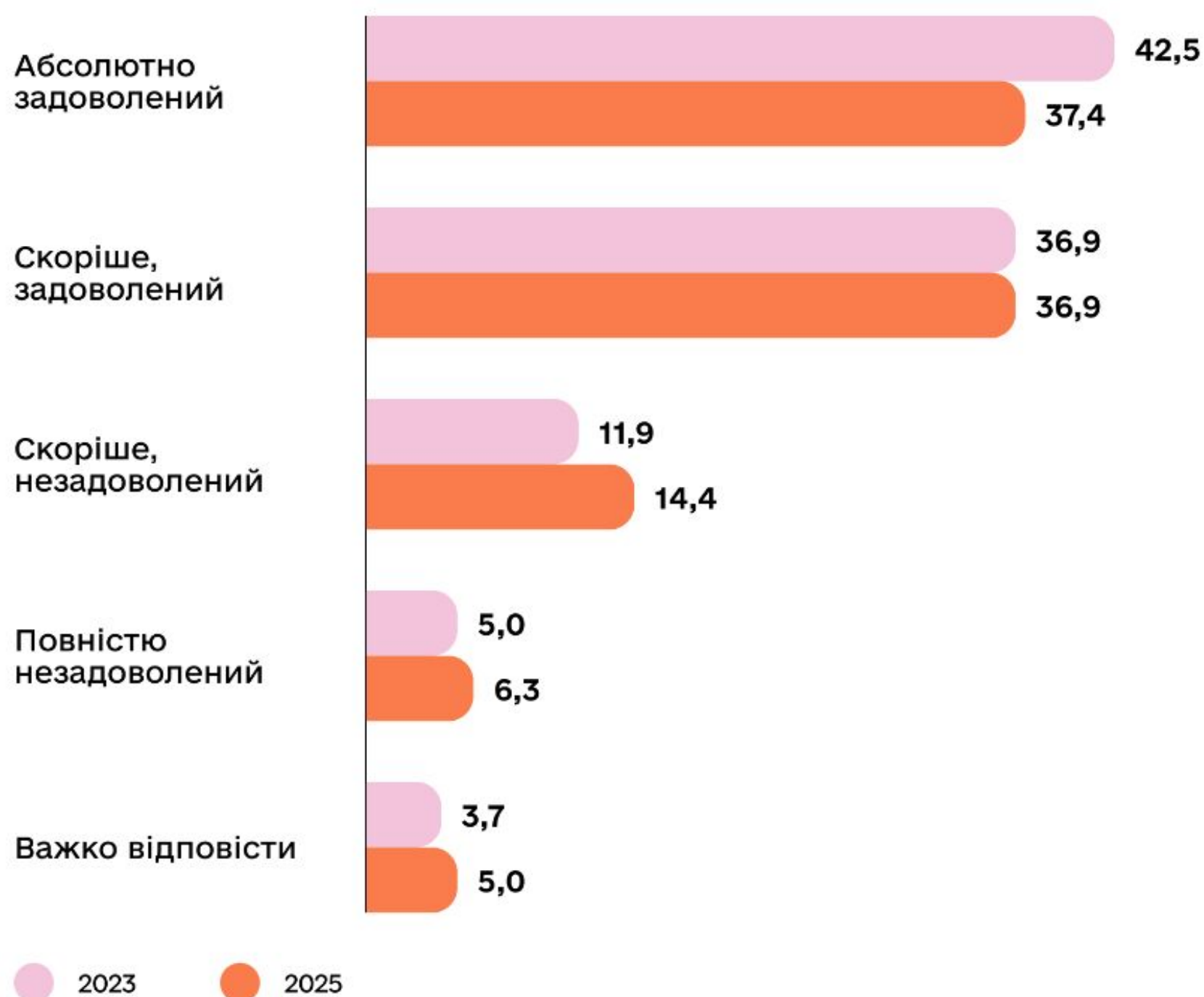
Молодше покоління прагне творчого та інтерактивного формату. Для молоді важливо, щоб навчання було глибшим, ігрованим і конкурентним, тобто таким, що стимулює не просто пройти курс, а розвивати власні проекти й отримувати реальні результати.

4 Люди елегантного віку

Люди старшого віку стикаються з низкою мотиваційних, когнітивних та технічних бар'єрів. Їм потрібен повільніший темп, простіші інтерфейси й, найголовніше, живе спілкування – можливість навчатися у групі або в офлайн-форматі при бібліотеках, громадах чи соціальних центрах. Така аудиторія потребує мотиваційної підтримки («навіщо мені це»), навігації в освітніх можливостях та фізичних точок доступу до цифрових курсів у місцевих громадах.

Оцінка задоволеності підлітків шкільним курсом інформатики

Задоволеність курсом інформатики серед підлітків (у %)

Між 2023 та 2025 роками не відбулося різких змін у рівні задоволеності курсом інформатики, однак фіксується помірна втрата ентузіазму серед підлітків і зростання критичності щодо відповідності навчального контенту сучасним технологіям. Якщо у 2023 році 79% учнів зазначали, що задоволені предметом (з них 40% – повністю), то у 2025 році таких стало близько 74%, зокрема 37% – абсолютно задоволені. Частка тих, хто висловлює невдоволення курсом, залишається стабільною – близько п'ятої частини опитаних. Це свідчить, що зниження позитивних оцінок пов'язане радше не зі зміною якості навчання, а з підвищенням очікувань старших учнів, які критичніше сприймають зміст і практичну користь програми.

Вікові відмінності залишаються сталими

Наймолодші школярі (10-12 років) частіше задоволені предметом, тоді як серед старших (16-17 років) відчутно зростає критичність і запит на оновлення змісту. Учні з малих населених пунктів зазвичай оцінюють курс більш схвально, ніж ті, хто навчається у великих містах, де рівень цифрової компетентності та очікування до навчальної програми вищі. У цілому динаміка свідчить про потребу у модернізації шкільного курсу інформатики – оновленні програм, посиленні практичного спрямування й інтеграції нових цифрових компетентностей, що відповідають сучасним технологічним реаліям.

Блок 5

Роль цифрових навичок у досягненні успіху

Роль цифрових навичок у професійному житті

58,6% дорослого населення

погоджуються з позитивним впливом цифрових навичок на професійні можливості та економічний ріст

Більшість дорослого населення поділяють переконання, що розвиток цифрових навичок сприяє професійному зростанню та покращенню фінансового становища. Водночас сприйняття цього зв'язку суттєво різняться між окремими соціальними групами.

Так, серед людей із порушеннями зору 85% вбачають у цифрових компетенціях потенціал для підвищення власної економічної спроможності, тоді як серед осіб із порушеннями слуху переважають скептичні настрої – 27% респондентів погоджуються, що вдосконалення цифрових навичок може позитивно вплинути на рівень добробуту.

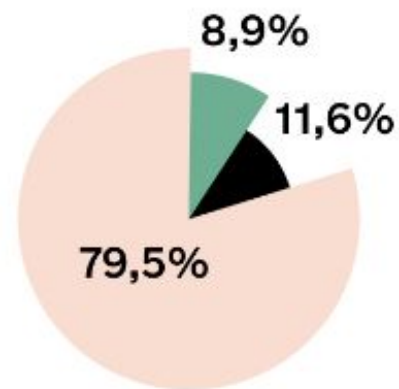
Серед різних вікових груп простежується чітка залежність між віком респондентів і сприйняттям впливу цифрових навичок на професійний та економічний добробут.

Чим молодші респонденти, тим частіше вони відзначають, що розвиток цифрових компетентностей відкриває ширші кар'єрні можливості, підвищує конкурентоспроможність на ринку праці та сприяє досягненню більшого економічного успіху. Ця тенденція є актуальною для всіх цільових категорій дослідження.

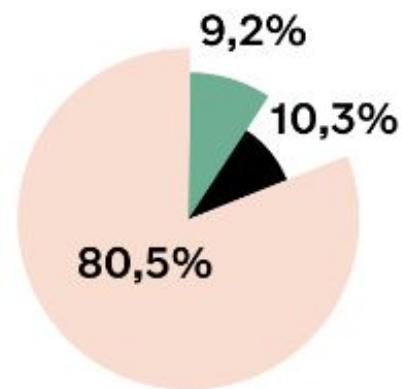
Вплив цифрових навичок на кар'єру

(у %)

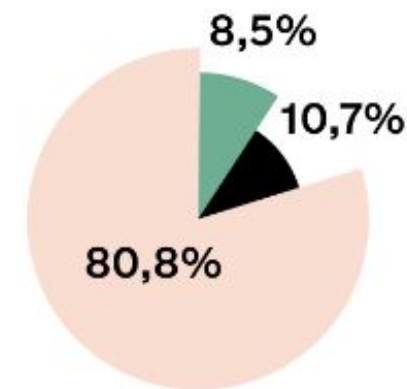
Цифрові навички сприяють зростанню продуктивності праці та ефективності на робочому місці

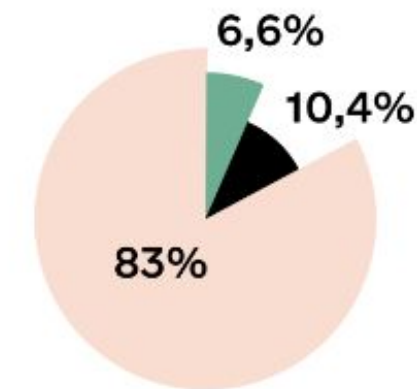
Цифрові навички сприяють отриманню більш престижної та перспективної роботи

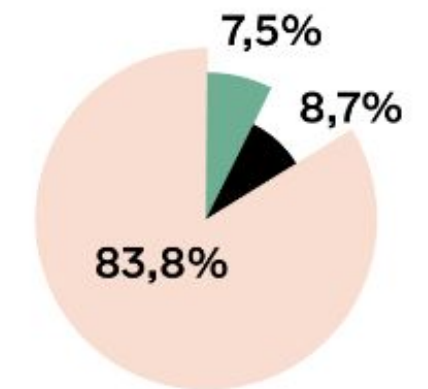
Цифрові навички дозволяють легше отримувати знання та навички, необхідні для опанування професії

Люди з вищим рівнем цифрових навичок зазвичай отримують більше можливостей у роботі та кар'єрному зростанні

Цифрові навички спрощують пошук роботи

Радше погоджуюсь Радше не погоджуюсь Важко відповісти

Отримані результати свідчать, що рівень залученості до трудової та освітньої діяльності прямо впливає на сприйняття значущості цифрових навичок. Активно працююче населення та студенти частіше демонструють розуміння практичного впливу цифрових компетентностей на професійне зростання й розширення економічних можливостей. Ці групи мають вищий рівень цифрової грамотності, активно застосовують цифрові технології та інструменти штучного інтелекту у навчанні та роботі, що дає їм змогу безпосередньо відчувати переваги цифровізації – швидший доступ до інформації, підвищення продуктивності тощо.

Натомість серед непрацюючого населення та пенсіонерів переважає більш обережне або скептичне ставлення до ролі цифрових навичок у покращенні добробуту. Для цих категорій цифрова взаємодія частіше обмежується побутовими або комунікаційними потребами, тому зв'язок між рівнем цифрової компетентності та економічними перспективами сприймається менш очевидно. Таким чином, практичний досвід застосування технологій визначає не лише рівень цифрових умінь, а й мотивацію до їх подальшого розвитку.

Вплив цифрових навичок на кар'єру

(у %, за варіантом відповіді «радше погоджуюсь»)

Порівняння результатів досліджень 2023 та 2025 років свідчить про збереження загальної стабільності у сприйнятті ролі цифрових навичок. Серед дорослого населення зміни у відповідях респондентів перебувають у межах статистичної похибки, що вказує на сталість сформованих уявлень. Водночас серед людей із порушеннями слуху спостерігається незначна негативна динаміка (на 5–7%) у частці тих, хто погоджується з твердженнями про позитивний вплив цифрових навичок – зокрема, щодо можливостей працевлаштування, професійного розвитку та кар'єрного зростання. Попри це, загальний рівень цифрових компетенцій у цій групі демонструє зростання (детальніше у Блоці 2).

Ймовірно, така тенденція відображає розрив між набутими навичками та реальною інклюзивністю ринку праці: не зважаючи покращення діджитал навичок у людей з порушенням слуху, це не сприяє їх кращій інтеграції у робоче середовище. Брак технічних і комунікаційних рішень, а також низька готовність роботодавців залучати таких працівників знижують відчуття практичної користі від цифрових навичок. У результаті зростання компетентності не трансформується у відчуття соціально-економічного підсилення, що й може пояснювати спад оптимізму в оцінках.

Вплив цифрових навичок на економіку

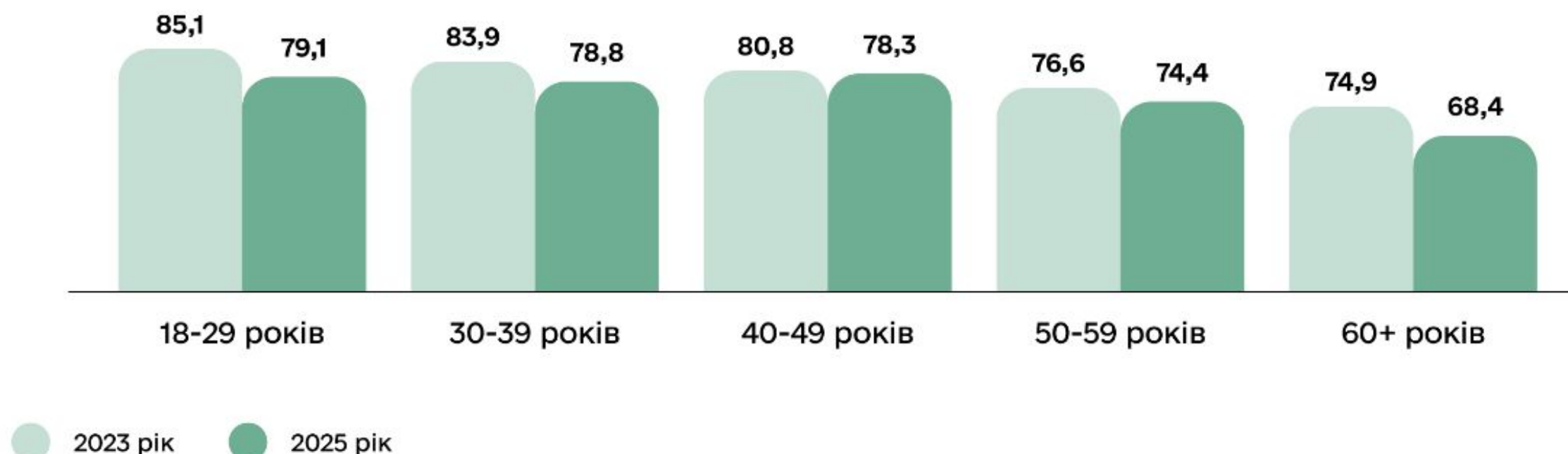
76,1%

дорослого населення погоджуються з твердженням

Протягом останніх років Україна продовжує функціонувати в умовах повномасштабної війни, що безпосередньо впливає на динаміку економічних процесів і соціальні настрої. Попри відсутність різких спадів у 2024–2025 роках, темпи економічного зростання залишалися суттєво нижчими, ніж у 2023 році, коли відбувалося часткове відновлення після кризового періоду.

Таке уповільнення зумовлене низкою чинників: руйнуванням інфраструктури, скороченням промислового виробництва, обмеженням експорту та значним навантаженням на державні ресурси. На цьому тлі рівень цифрових навичок населення демонструє відносну стабільність, проте економічна невизначеність і слабка видимість практичних результатів цифровізації впливають на сприйняття її ролі в економічному розвитку.

Міра згоди з твердженням: «Зростання рівня цифрових навичок серед населення може позитивно вплинути на економіку України загалом» у розрізі вікових груп
(у %, за варіантом відповіді «радіше погоджуюсь»)

Це відображається у результатах опитування: спостерігається незначне зниження рівня згоди з твердженням про позитивний вплив розвитку цифрових навичок на економіку з 81% у 2023 році до 76% у 2025 році. Подібна тенденція простежується і серед людей із порушеннями слуху, де частка згодних скоротилася на 5% до 43%, тоді як найбільш оптимістично налаштованими залишаються респонденти з порушеннями зору – 86% з них переконані, що підвищення рівня цифрових компетенцій серед населення сприятиме економічному зростанню країни.

Примітка

Рев'ю ситуації в економіці підготовлено на основі даних OECD Economic Surveys: Ukraine 2025 | OECD

oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en.html

Вплив цифрових навичок на економіку

Міра згоди з твердженням «Зростання рівня цифрових навичок серед населення може позитивно вплинути на економіку України загалом» у розрізі рівнів цифрових навичок

(у %, по стовпцю)

Варіант відповіді	No skills	Low skills	Basic skills	Above basic skills
Радше погоджуюсь	59,8	69,7	80,1	82,2
Радше не погоджуюсь	12,2	10,3	8,5	6,0
Важко відповісти	28,0	20,0	11,4	11,8
Всього	100	100	100	100

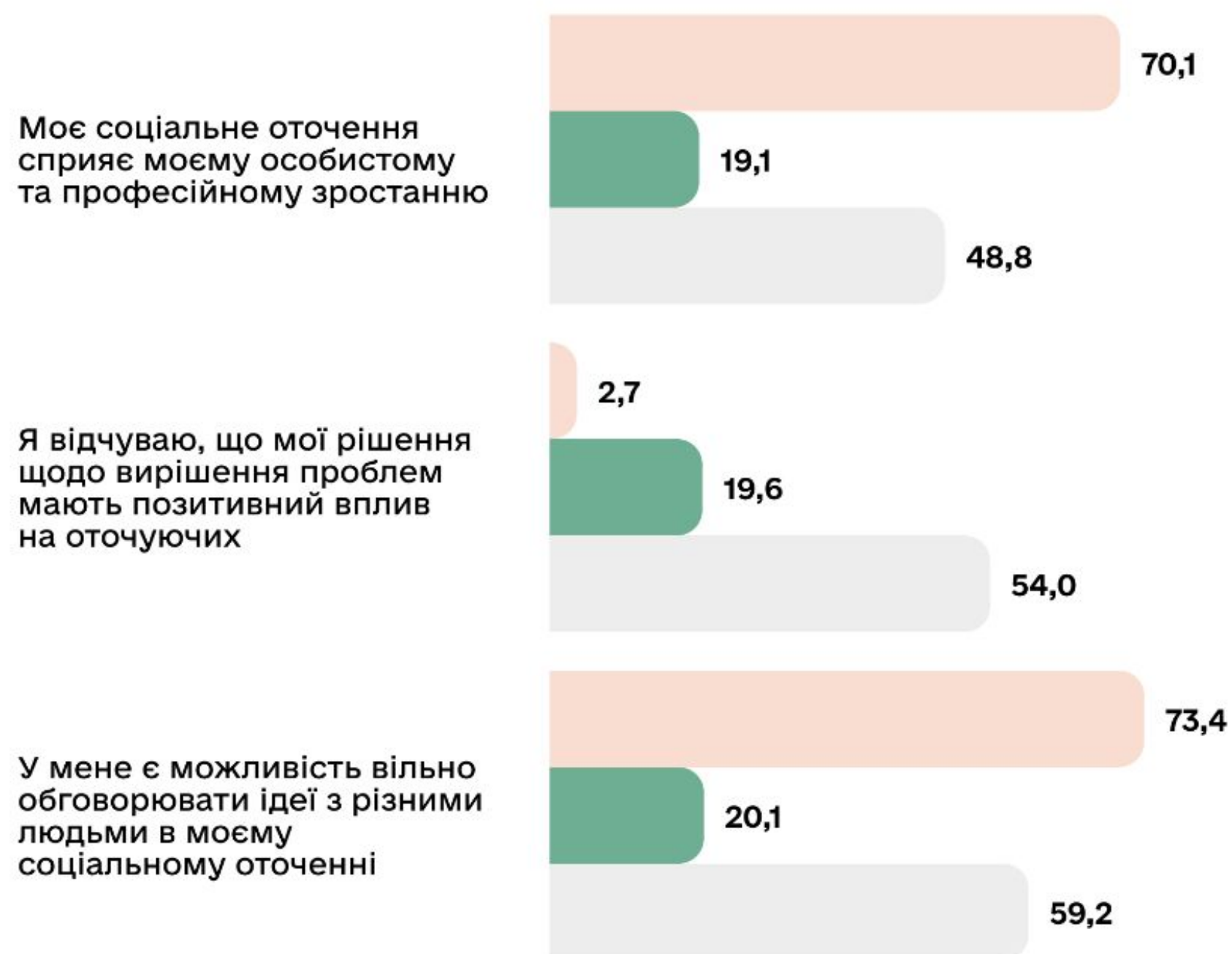
Як і в попередніх випадках, спостерігається чітка залежність між віком та рівнем цифрових компетенцій і оцінкою впливу цифрових навичок на економіку. Молодші респонденти або ті, хто має вищий рівень цифрової грамотності, схильні оцінювати позитивний економічний ефект від розвитку цифрових навичок значно вище, ніж старші або групи з низьким рівнем цифрових компетенцій.

Це може свідчити про формування розриву між поколіннями у сприйнятті цифрової трансформації як економічного ресурсу. Особи, які активно користуються технологіями у професійній діяльності або навчанні, безпосередньо бачать, як цифрові інструменти впливають на розвиток економічних можливостей як особистості, так і суспільства загалом. Натомість для старших поколінь цифровізація залишається радше зовнішнім процесом, ефект від якого не завжди відчутний.

Задоволеність життям у різних сферах

Соціальні зв'язки та взаємодія

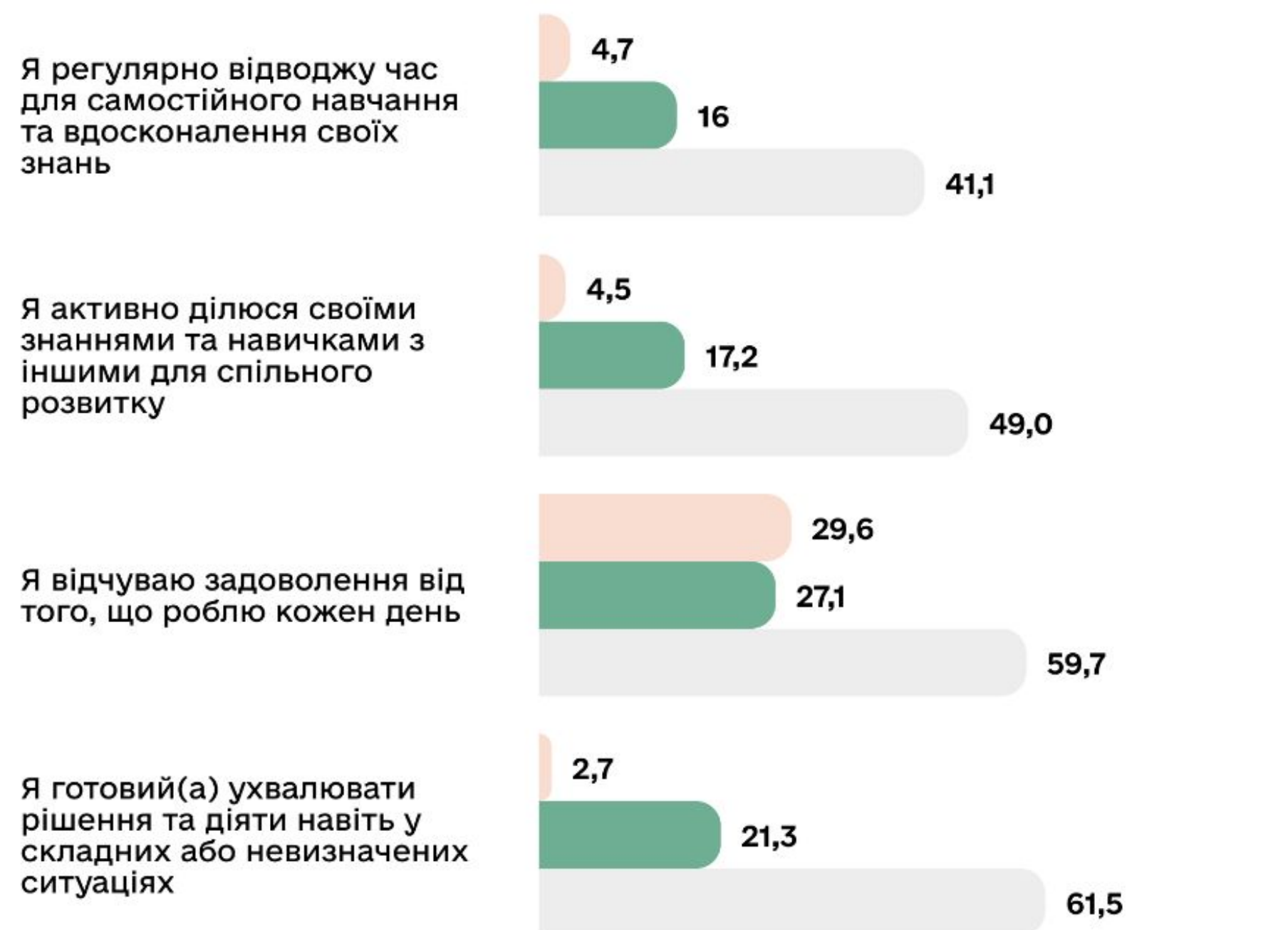
(у %)

Люди з порушеннями зору Люди з порушеннями слуху Доросле населення

Особистісний розвиток

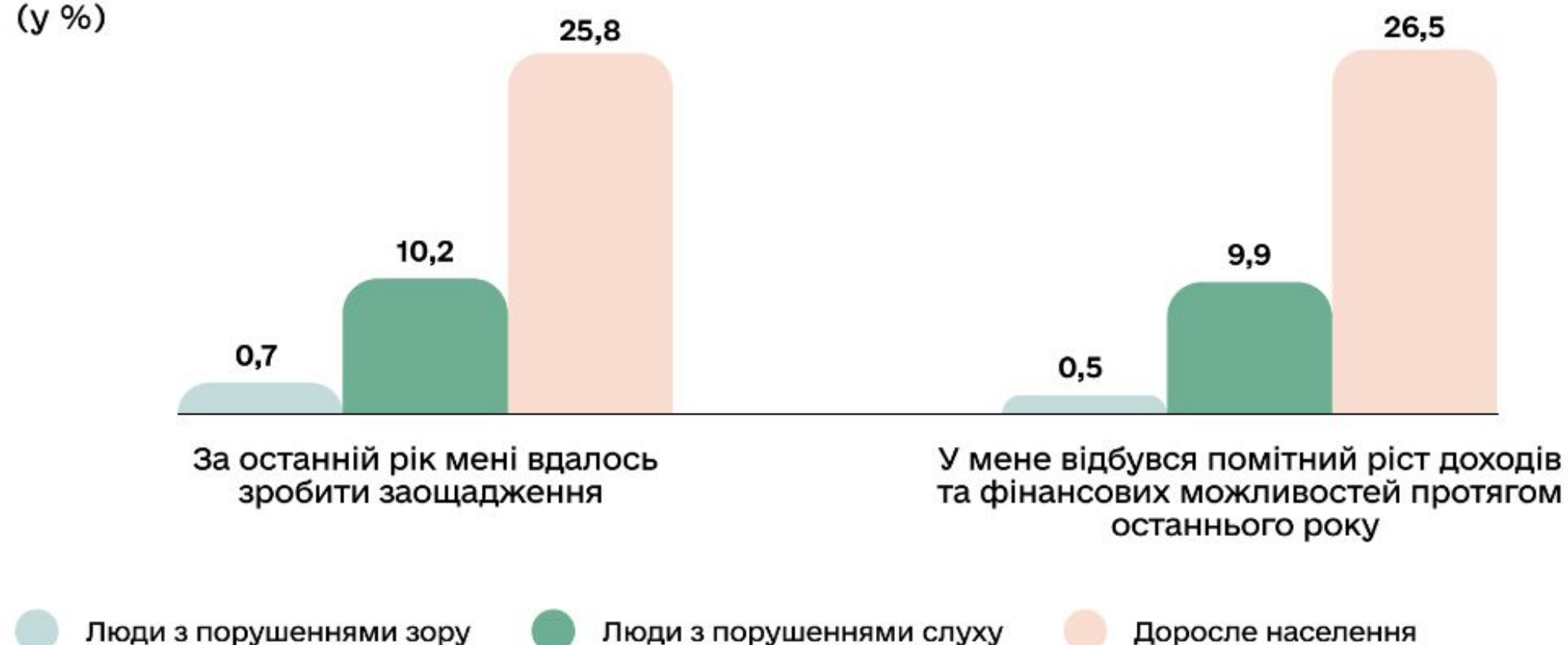
(у %)

Люди з порушеннями зору Люди з порушеннями слуху Доросле населення

Задоволеність життям у різних сферах

Економічний добробут (у %)

Порівняння відповідей дорослого населення щодо різних аспектів задоволеності життям свідчить про загальну стабільність: коливання часток тих, хто погодився з твердженнями, здебільшого перебувають у межах статистичної похибки. Водночас серед людей із порушеннями слуху спостерігаються більш помітні зміни – частка респондентів, які погоджувалися з наведеними твердженнями, зменшилася на 4–12%.

Найбільше скорочення зафіксовано у таких позиціях: «Я відчуваю задоволення від того, що роблю кожен день» (зменшення на 12%), «У мене є можливість вільно обговорювати ідеї з різними людьми в моєму соціальному оточенні» (на 9%), «Я активно ділюся своїми знаннями та навичками з іншими для спільного розвитку» (на 9%).

Загалом, між різними категоріями населення простежуються суттєві відмінності в оцінках задоволеності життям. Так, серед дорослого населення в середньому погоджується з наведеними твердженнями від 26 до 62%, тоді як серед людей із порушеннями слуху цей показник значно нижчий і коливається між 10% та 27%.

Для категорії людей із порушеннями зору результати виявляються дуже неоднорідними: у блоці соціальних зв'язків та взаємодії погоджуються з твердженнями 70-73% опитаних, у блоці особистісного розвитку – від 3% до 30%, а у блоці економічного добробуту – менш ніж 1%. Це може свідчити про те, що для людей із порушеннями зору створені умови більше сприяють розвитку соціальній взаємодії та комунікації, аніж умови для особистісного чи економічного розвитку.

Задоволеність життям у різних сферах

Протягом двох років зафіксовано незначне зниження рівня згоди з твердженнями, що стосуються інноваційності у роботі та дотримання принципів захисту даних (від 3% до 10%). Наприклад, серед дорослого населення 43% респондентів зазначили, що на їхньому робочому місці застосовуються ефективні заходи із забезпечення конфіденційності інформації, що на 10% менше, ніж у 2023 році.

Серед людей із порушеннями слуху цей показник становить 29% (зниження на 8% порівняно з попередньою хвилиною). Серед людей із порушеннями зору лише 3% повідомили про наявність заходів для захисту персональних даних.

Інноваційний підхід у роботі

Я активно досліджую та впроваджую інноваційні підходи для покращення результатів роботи

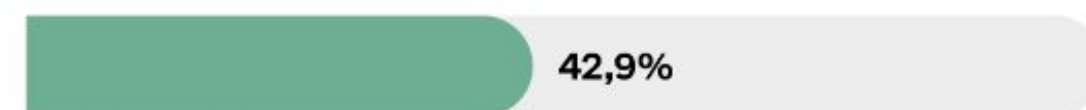

Я працюю в середовищі людей, які впроваджують креативні та інноваційні підходи у роботі

Рівень захищеності даних на робочому місці

На робочому місці використовуються ефективні заходи для захисту конфіденційної інформації

Я маю чіткі інструкції та навчання з питань кібербезпеки та/або кібергігієни на робочому місці

Рівень цифрових компетенцій знову проявляється як важливий чинник, що впливає на сприйняття інноваційності та безпеки у професійному середовищі. Респонденти з низьким або відсутнім рівнем цифрових навичок значно рідше відзначають наявність сучасних підходів у роботі, практик використання нових технологій чи ефективних механізмів захисту даних. Натомість особи з розвиненими цифровими навичками частіше демонструють обізнаність про процеси, пов'язані з цифровими інноваціями та кібербезпекою на робочому місці.

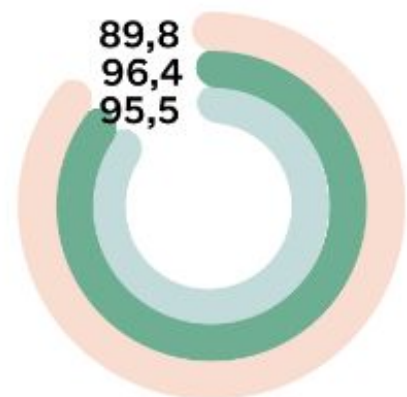
Отримані результати можуть частково пояснюватися особливостями професійного середовища респондентів. Люди з низьким або відсутнім рівнем цифрових навичок можуть бути частіше зайняті на посадах, які не потребують активного використання цифрових технологій, або працювати у компаніях, де питання інноваційності та захисту даних не є пріоритетними. Водночас респонденти з вищим рівнем цифрових компетенцій можуть бути частіше залучені до робочих середовищ, де застосовуються сучасні підходи до організації праці та інформаційної безпеки, або ж вони краще розуміють і розпізнають такі практики у своїй професійній діяльності.

Роль цифрових технологій у житті підлітків

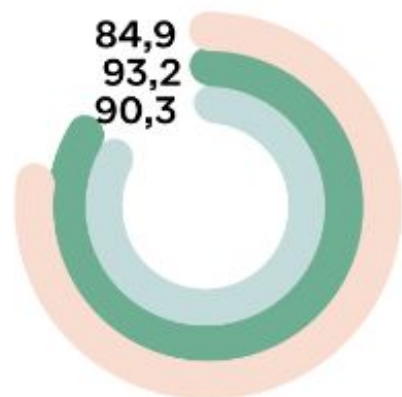
Міра згоди з твердженнями щодо використання інтернет серед підлітків

(у %, за об'єднаною категорією «радше погоджуюсь»)

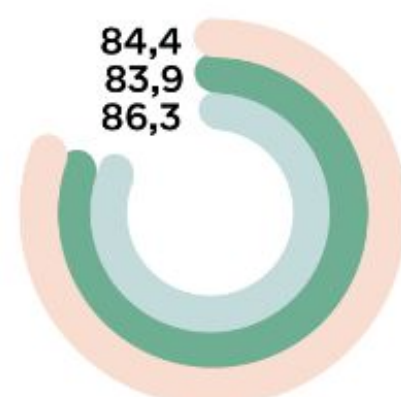
Використання Інтернету допомагає мені підтримувати контакт з рідними та друзями

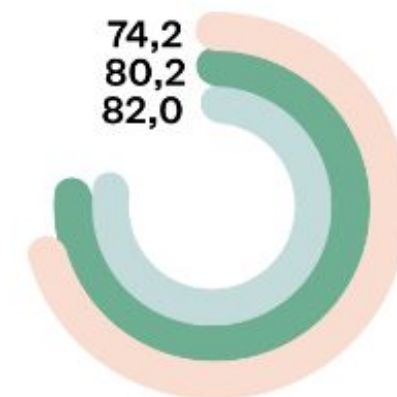
Я з легкістю навчаюсь користуватись новими додатками / програмами

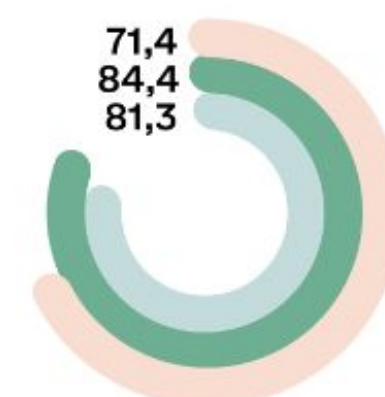
Використання Інтернету має більше переваг, ніж недоліків

Інтернет допомагає мені економити час (наприклад, я швидше роблю уроки)

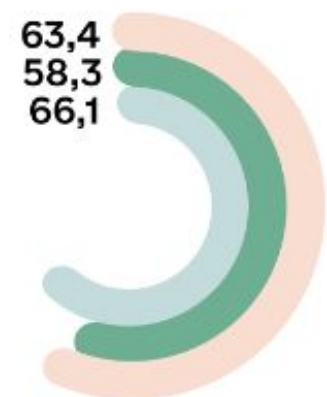

Я проводжу в Інтернеті багато часу

2021
2023
2025

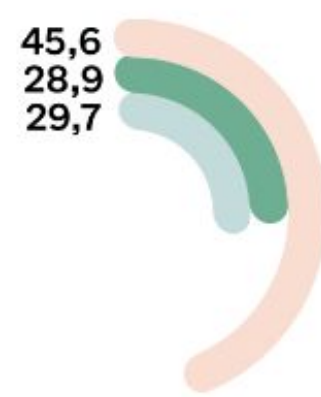
Використання Інтернету допомагає мені підтримувати контакт з рідними та друзями

Я з легкістю навчаюсь користуватись новими додатками / програмами

Використання Інтернету має більше переваг, ніж недоліків

Інтернет допомагає мені економити час (наприклад, я швидше роблю уроки)

Я проводжу в Інтернеті багато часу

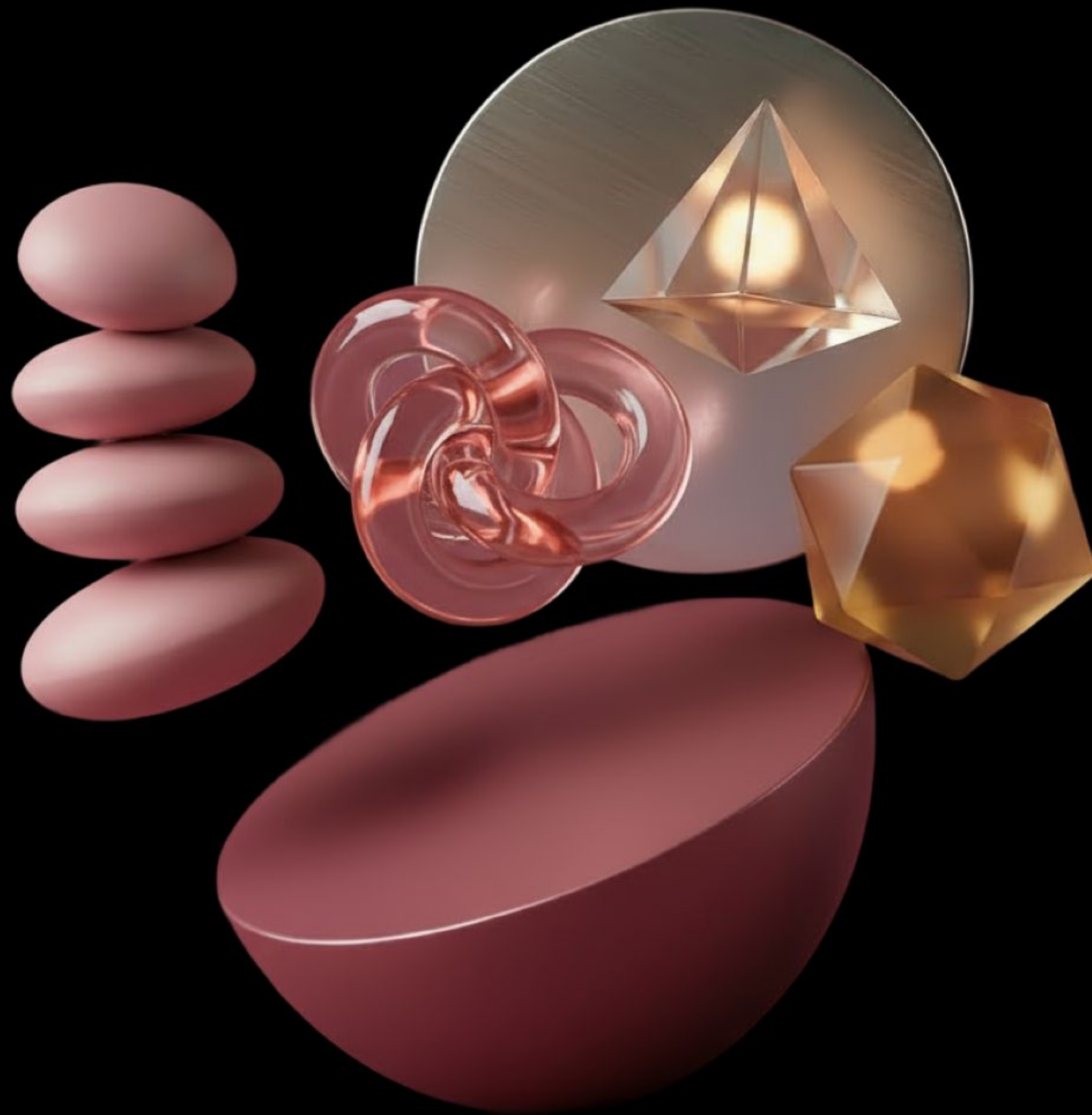

Тенденції свідчать про відносну стабільність у сприйнятті ролі інтернету серед підлітків. Коливання більшості показників не виходять за межі статистичної похибки, що свідчить про сталість їхнього ставлення до цифрового середовища. Водночас зафіксовано зростання згоди з твердженням «Завдяки інтернету я не відчуваю самотнім», на 8% у порівнянні з попередньою хвилею, до поточного рівня у 66%. Цей показник залишається стабільним серед різних вікових підгруп підлітків, не демонструючи істотних відмінностей.

Позитивна динаміка простежується також у самооцінці рівня цифрових навичок та усвідомленні питань цифрової безпеки. Частка підлітків, які не відчувають стурбованості щодо недостатнього рівня цифрових компетенцій та щодо браку захисту персональних даних, зросла на 5% у порівнянні з результатами дворічної давнини, що може свідчити про більш критичне ставлення до ризиків у цифровому середовищі. Цей тренд також може бути пояснений як реальним підвищенням рівня цифрової грамотності, так і суб'єктивним відчуттям покращення власних навичок – 75% підлітків зазначили помітний прогрес у цифрових компетенціях, що сприяє більшій впевненості та відчуттю контролю в онлайн середовищі.

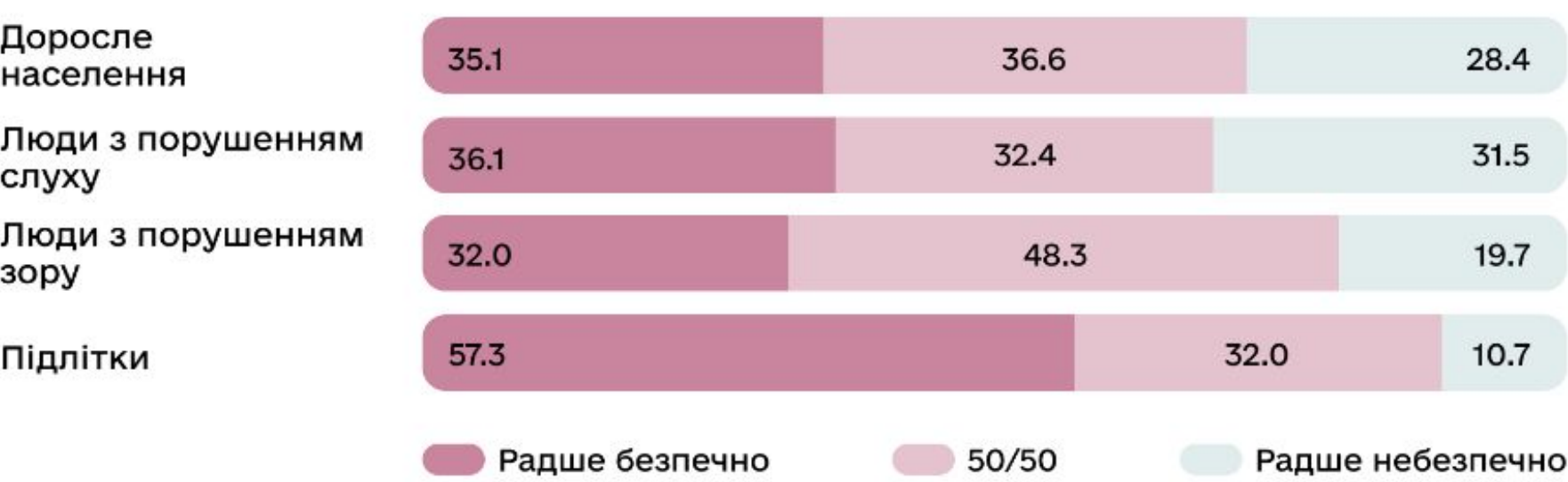
Блок 6

Безпека в інтернеті

Відчуття безпеки в інтернеті

Оцінка рівня особистої безпеки в інтернеті, (у %)

За результатами дослідження, близько третини дорослого населення, а також осіб із порушеннями слуху та зору відчують себе захищеними в інтернет-просторі.

Натомість серед підлітків цей показник є значно вищим і становить 57%. Підвищення рівня впевненості у власній цифровій безпеці серед підлітків (у порівнянні з результатами 2023 року) підтверджується також результатами, наведеними у попередньому Блоці 5.

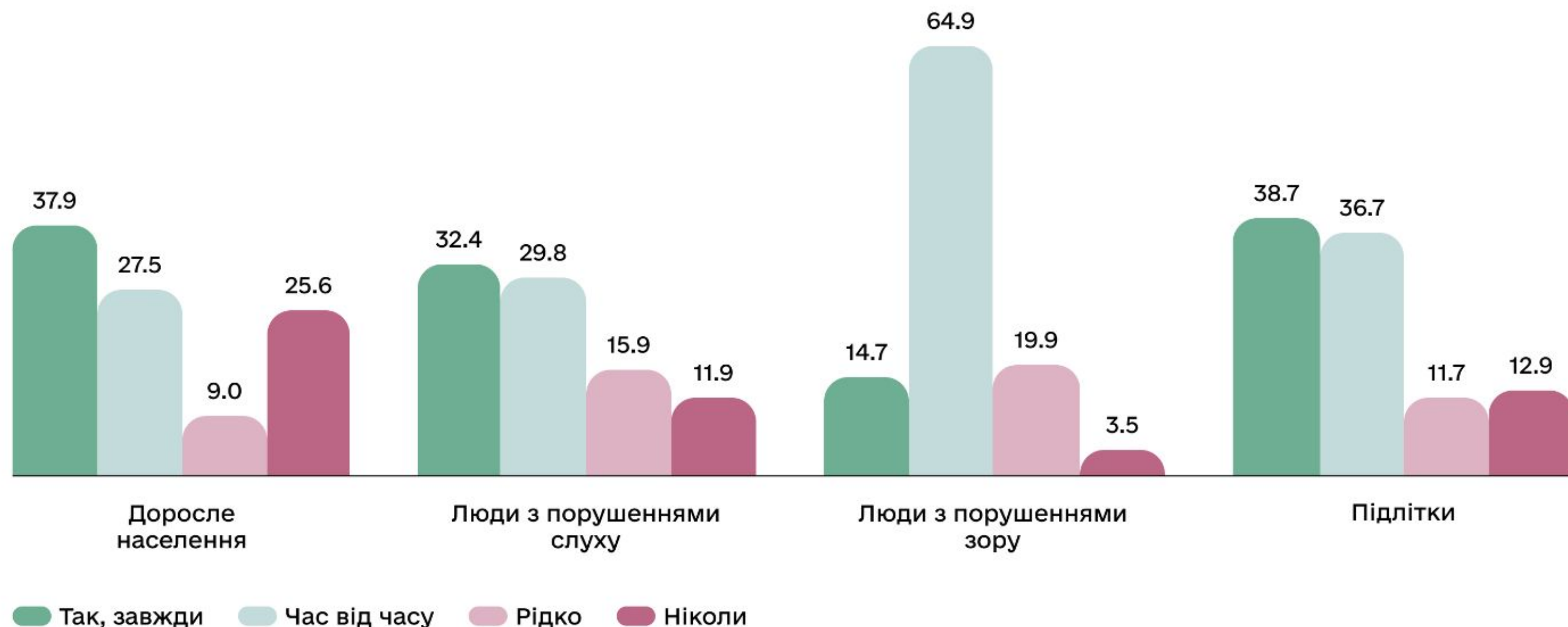
Оцінка рівня особистої безпеки в інтернеті у розрізі рівня цифрових навичок, (у %)

Варіант відповіді	No skills	Low skills	Basic skills	Above basic skills
Радше небезпечно	10,7	5,0	1,3	1,3
50/50	50,9	55,3	21,9	21,9
Радше безпечно	15,9	21,2	22,7	22,7
Всього	100	100	100	100

Рівень цифрових компетенцій безпосередньо впливає на відчуття особистої безпеки в інтернеті. Особи з рівнем «no skills» здебільшого не відчують себе захищеними у цифровому середовищі, тоді як респонденти з рівнем «low skills» та «basic skills» частіше займають невизначену позицію. Натомість представники групи з «above basic skills» демонструють вищу впевненість у власній кібербезпеці.

Отримані результати мають подвійне пояснення: з одного боку, страх перед онлайн-загрозами може стримувати розвиток цифрових навичок серед людей з початковим рівнем, з іншого – підвищення цифрової грамотності зазвичай сприяє формуванню відчуття безпеки під час користування інтернетом.

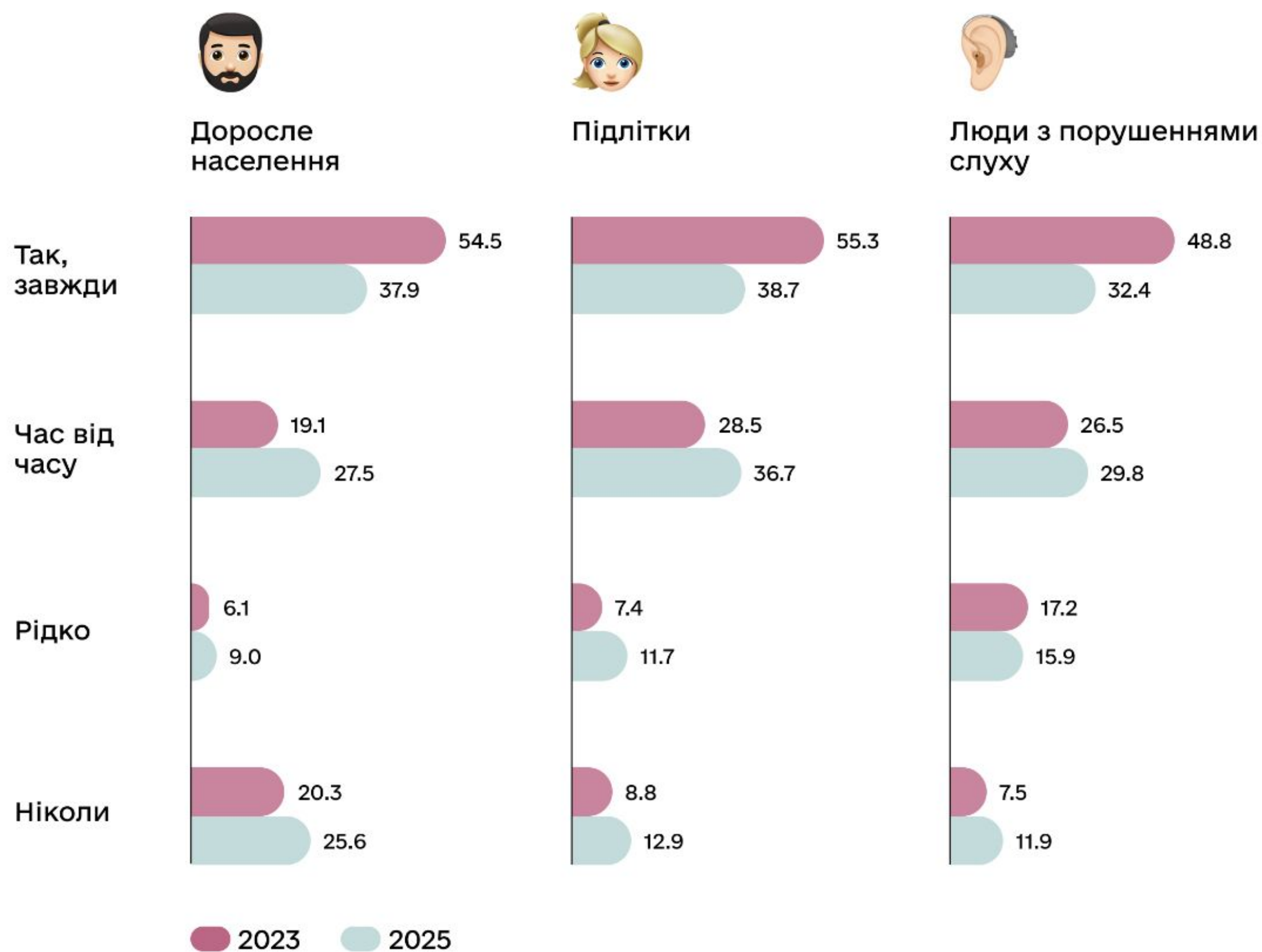
Практики використання засобів захисту даних

Кожен четвертий дорослий українець зазначив, що не використовує жодних заходів для захисту даних в інтернеті, тоді як серед підлітків та людей з порушеннями слуху таких осіб приблизно вдвічі менше.

Найбільш усвідомленою у питаннях цифрової безпеки є категорія людей з порушеннями зору: лише 4% з них не застосовують жодних заходів захисту даних.

Практики використання засобів захисту даних

Порівняння результатів поточної та попередньої хвилі досліджень демонструє помітну зміну у практиках захисту даних серед усіх цільових категорій. Спостерігається зменшення частки респондентів, які постійно застосовують заходи безпеки, приблизно на 17%, при цьому більшість із них перейшла до нерегулярного використання таких практик.

Частка тих, хто взагалі не користується заходами захисту даних має несуттєві зниження, які знаходяться у межах статистичної похибки. Зниження регулярного використання засобів захисту даних може бути пов'язане із зростанням довіри до розробників цифрових продуктів і сервісів.

Користувачі можуть очікувати, що сучасні системи вже мають вбудовані механізми безпеки, автоматично забезпечують захист персональних даних і зменшують потребу в активних діях з їхнього боку. Водночас така тенденція підкреслює важливість просвіти про цифрову безпеку: надмірна залежність від очікувань покладених на розробника може підвищувати ризики у разі вразливостей чи кібератак.

10 найпоширеніших заходів безпеки під час користування інтернетом та технологіями (у %, можливо декілька варіантів відповіді)

Варіант відповіді	Доросле населення n = 1492	Підлітки n = 351	Люди з порушеннями слуху n = 364	Люди з порушеннями зору n = 388
Використання складних паролів	55,9	58,4	51,4	12,9
Регулярна зміна паролів	42,4	39,9	23,1	8,2
Використання унікальних паролів для кожного облікового запису	36,7	42,5	23,9	-
Обмеження доступу до особистої інформації у соціальних мережах	34,0	33,0	22,0	4,9
Використання двофакторної аутентифікації	32,7	37,6	18,4	0,5
Користування антивірусом/брандмауером	31,2	33,0	15,9	2,3
Уважна перевірка електронних листів та посилань на наявність шахрайства	28,3	30,2	18,7	86,3
Встановлення застосунків на телефон тільки з офіційного маркету застосунків	27,9	30,2	19,8	80,4
Створення резервних копій	24,8	21,4	11,0	0,8
Встановлення застосунків на комп'ютер/ноутбук тільки з офіційних джерел	22,2	21,9	15,7	17,5

Практики використання засобів захисту даних

Практики захисту персональних даних в інтернеті демонструють високий рівень подібності між більшістю цільових груп – дорослим населенням, людьми з порушеннями слуху та підлітками. Разом із тим, люди з порушеннями зору мають певну специфіку у виборі заходів безпеки.

Для них ключовими є уважна перевірка електронних листів і посилок на наявність шахрайства (86%) та встановлення застосунків лише з офіційних маркетів (80%), тоді як серед інших груп частка таких відповідей коливається в межах 20–30%.

Тобто, якщо більшість користувачів акцентує на технічних заходах безпеки, таких як використання складних та унікальних паролів, регулярна їх зміна, двофакторна аутентифікація, то **люди з порушеннями зору частіше обирають поведінкові стратегії безпеки.**

Така різниця може пояснюватися кількома факторами:

По-перше, особи з порушеннями зору частіше користуються асистивними технологіями, що підвищує ризики ненавмисного переходу за шкідливими посиланнями, тому вони схильні більше довіряти власній уважності, ніж складним цифровим інструментам.

По-друге, наявність бар'єрів у доступності деяких сервісів безпеки може спонукати їх вибирати простіші, але більш контрольовані способи захисту.

Використання складних паролів залишається найпоширенішою практикою захисту даних серед українців, однак ця базова звичка демонструє тенденцію до поступового зниження. Частка дорослих, які використовують складні паролі, зменшилася на 15% (до 56%), а серед підлітків – на 6% (до 58%). Серед інших засобів захисту зберігається тенденція до стабільного використання або навіть невеликого приросту (на 6-8%).

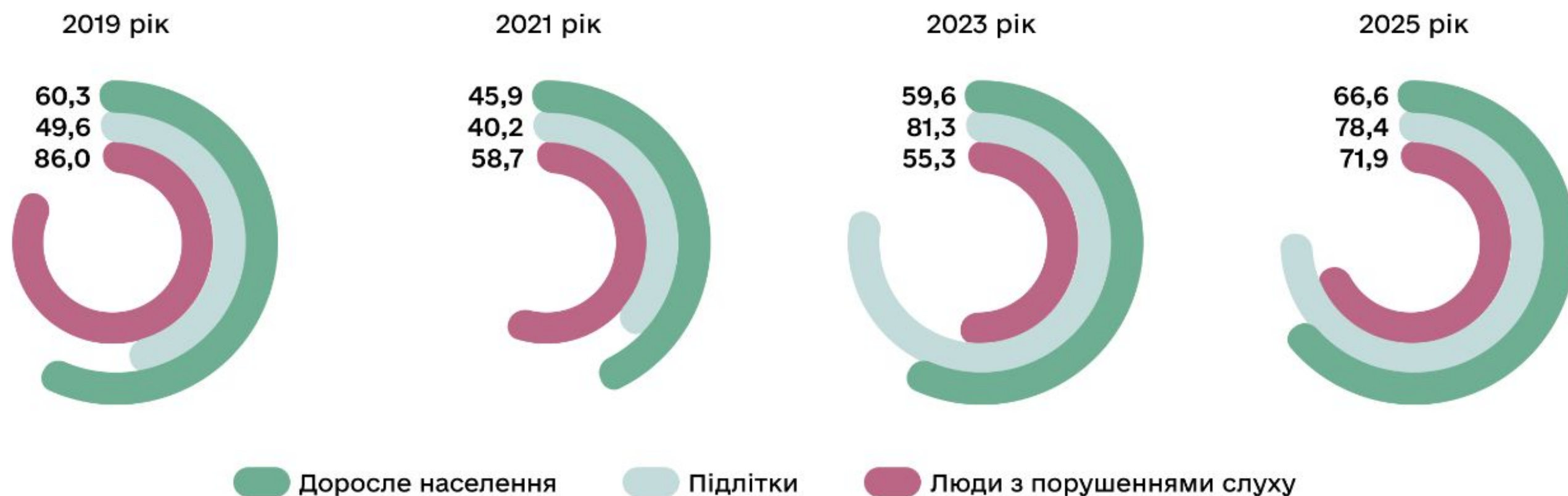
У середньому, дорослі користувачі та підлітки застосовують близько 5 різних заходів безпеки, тоді як люди з порушеннями слуху та зору обмежуються приблизно 3 практиками.

Рівень цифрових компетенцій залишається ключовим чинником, що визначає глибину вкоріненості практик захисту даних. Особи з найнижчим рівнем навичок («no skills») зазвичай користуються 1 методом захисту, тоді як респонденти з рівнем «above basic skills» у середньому застосовують 6. Це підтверджує, що підвищення цифрової грамотності прямо корелює з більш усвідомленим та багаторівневим підходом до безпеки в інтернеті.

Попри загальне зниження популярності застосування заходів безпеки, спостерігається помірне зростання середньої кількості використаних практик безпеки, що може свідчити про перехід від поодиноких дій до більш системного підходу у захисті персональних даних. Така тенденція може бути також наслідком підвищення обізнаності про комплексний характер кіберзагроз, коли користувачі розуміють необхідність поєднувати кілька інструментів захисту замість покладатися лише на один.

Проблеми пов'язані з безпекою в інтернет

Динаміка наявності проблем із безпекою через використання інтернету за останні 12 місяців (у %)

Попри загальну тенденцію до зниження вкоріненості практик захисту даних, частота випадків, коли користувачі стикаються з ризиками для безпеки персональної інформації, демонструє зворотну динаміку. Серед дорослого населення за останні два роки частка людей, які стикалися щонайменше з однією проблемою, пов'язаною з безпекою даних, зросла на 7%, а серед людей з порушеннями слуху – на 17%. У групі підлітків коливання показників не виходять за межі статистичної похибки. Такі результати можуть свідчити як про реальне збільшення кількості інцидентів у цифровому середовищі, так і про зростання здатності користувачів ідентифікувати загрози завдяки підвищенню цифрової грамотності.

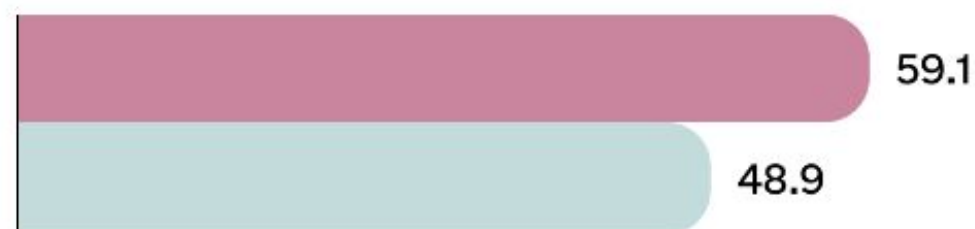
Особливу увагу привертає категорія людей з порушеннями зору, серед яких лише близько 2% повідомили про досвід зіткнення з проблемами безпеки даних. Цей результат може бути зумовлений специфікою користування інтернетом, коли частина онлайн-активностей обмежується перевіреними каналами або адаптованими сервісами, що знижує ризики контакту з шахрайським контентом. Водночас він може також вказувати на меншу обізнаність у розпізнаванні кіберзагроз, що потребує додаткового аналізу та цільових інформаційних кампаній із безпеки для даної групи.

Проблеми, пов'язані з безпекою в інтернеті за останні 12 місяців (у %, за варіантом відповіді “так”)

Ситуація	Доросле населення	Підлітки	Люди з порушеннями слуху	Люди з порушеннями зору
Отримання шахрайських повідомлень ("фішинг")	46,7	35,2	42,1	2,0
Отримання повідомлень від друзів/знайомих із проханням перерахувати/позичити кошти через їхній зламаний акаунт	43,9	25,1	56,4	1,7
Перенаправлення на підроблені вебсайти із запитом особистої інформації ("фармінг")	21,8	12,4	16,9	1,5
Отримання вірусів	18,8	16,1	23,2	1,5
Зазнавали фінансових втрат внаслідок крадіжок, отримання шахрайських повідомлень або перенаправлення на підроблені вебсайти	11,8	8,7	14,0	-
Ваша соціальна мережа чи електронна пошта були зламані	11,8	17,4	12,8	1,0
Втрата даних через вірус	8,7	8,9	12,3	0,7
Втрата фізичного пристрою (смартфону, ноутбуку тощо) з подальшим використанням даних на ньому третіми особами	7,5	12,9	8,7	-
Доступ дітей до небажаних сайтів	7,2	22,1	16,9	0,7
Інтернет-крадіжка особистих даних (хтось викрав ваші особисті дані та здійснював якісь дії у мережі від вашого імені (наприклад, покупки від вашого імені))	5,8	8,7	7,7	-
Неправильне / неправомірне використання вашої особистої інформації, наявної в Інтернеті, призвело до дискримінації, цькування, знущання, погроз, домагання тощо	4,4	-	5,6	-

Проблеми, пов'язані з безпекою в інтернеті за останні 12 місяців, серед підлітків (у %)

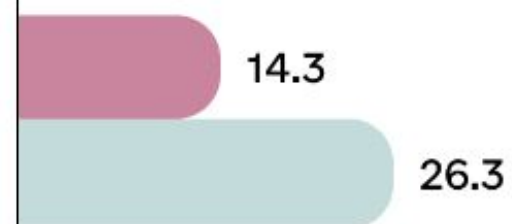
Бачив «чутливий» контент, що може справити сильне враження (наприклад, фото з тілами загиблих чи поранених людей, тощо)

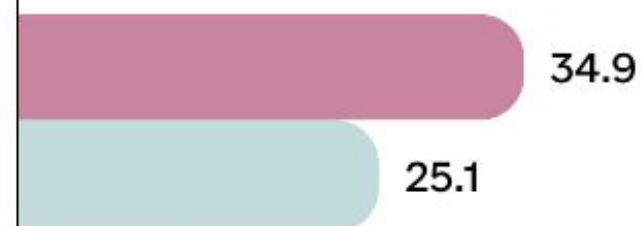
Бачив контент, що пропагує шкідливі харчові звички

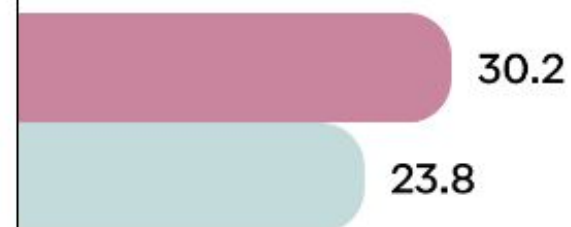
Отримання повідомлень від друзів/знайомих із проханням перерахувати/позичити кошти через їхній зламаний акаунт

Бачив контент, що пропагує самоушкодження або самогубство

Бачив контент, який принижує гідність (наприклад, отримання зображень сексуального характеру)

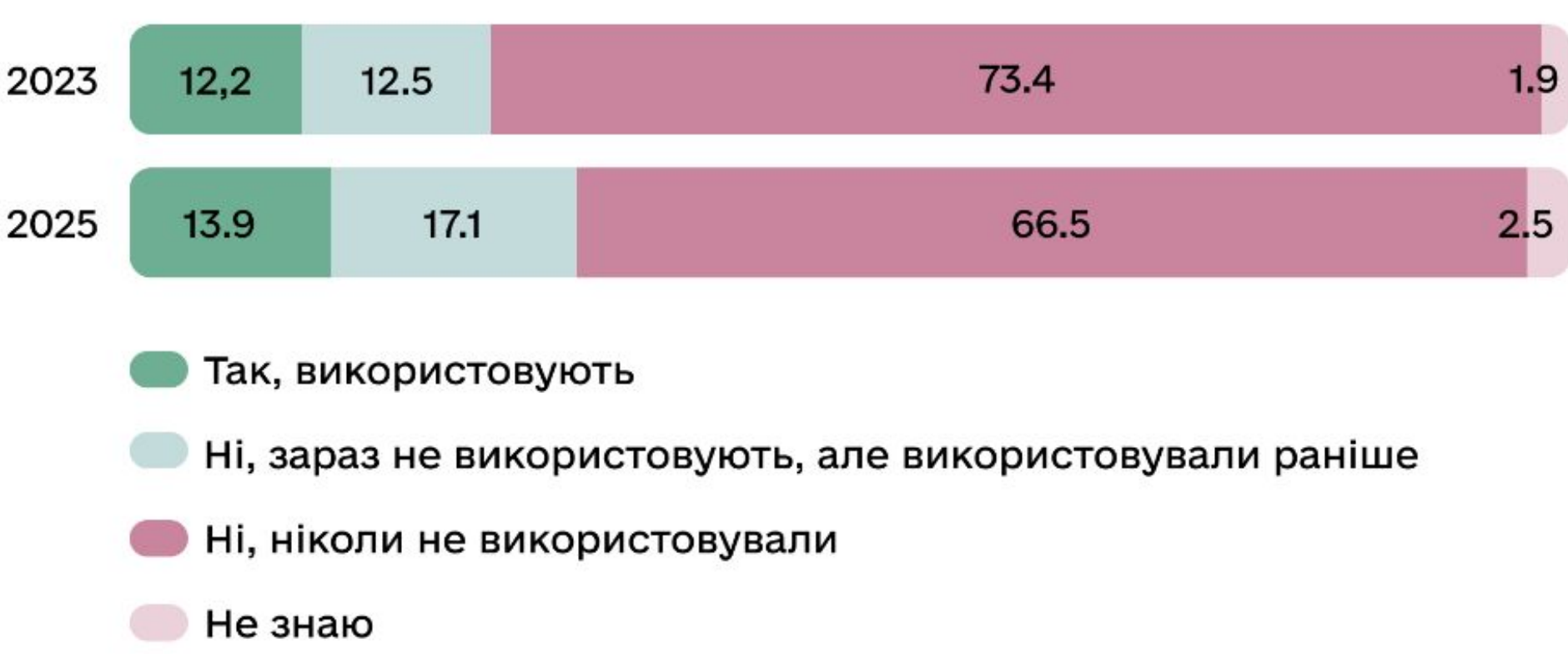
2023 2025

Порівняльний аналіз результатів 2023 та 2025 років свідчить, що хоча ризики для підлітків зіткнутися з небажаним, шкідливим або «чутливим» контентом залишаються відносно високими (від 24% до 49% повідомили про відповідний досвід), загальна частота таких випадків має тенденцію до зниження.

Єдина категорія інцидентів, яка демонструє зростання, стосується соціального шахрайства – випадків отримання повідомлень від друзів або знайомих із проханням перерахувати кошти через зламаний аккаунт. Частка таких ситуацій зросла майже вдвічі, і у 2025 році про них повідомили 26% підлітків.

«Батьківський контроль»

Динаміка досвіду підлітків щодо використання серед батьків підлітків «батьківського контролю» (у %)

Практики використання інструментів «батьківського контролю» за останні два роки стали поширенішими. За результатами опитування підлітків, частка батьків, які нині застосовують або мали досвід використання таких додатків, зросла на 6% і у 2025 році становить 31%. Така динаміка може бути пов'язана з розширенням спектру додатків і розширень, які дозволяють батькам гнучко налаштовувати рівень моніторингу та відстежувати активність підлітків у безпечніший спосіб.

Водночас спостерігається вікове розшарування у застосуванні контролю: найчастіше він використовується стосовно дітей 10–12 років, тоді як серед старшої групи (16–17 років) рівень контролю знижується до 1%. Така тенденція може бути зумовлена як зростанням автономності підлітків і довіри з боку батьків, так і обмеженими технічними можливостями застосування контролю до старших користувачів, які вже мають сформовані цифрові навички.

Досвід підлітків щодо використання серед батьків підлітків «батьківського контролю» в розрізі віку (у %)

Варіант відповіді	10-12 років	13-15 років	16-17 років	Усі підлітки
Так, використовують	29,6	5,6	1,0	13,9
Ні, зараз не використовують, але використовували раніше	16,4	19,4	15,0	17,1
Ні, ніколи не використовували	50,9	71,5	84,0	66,5
Не знаю	3,1	3,5	-	2,5

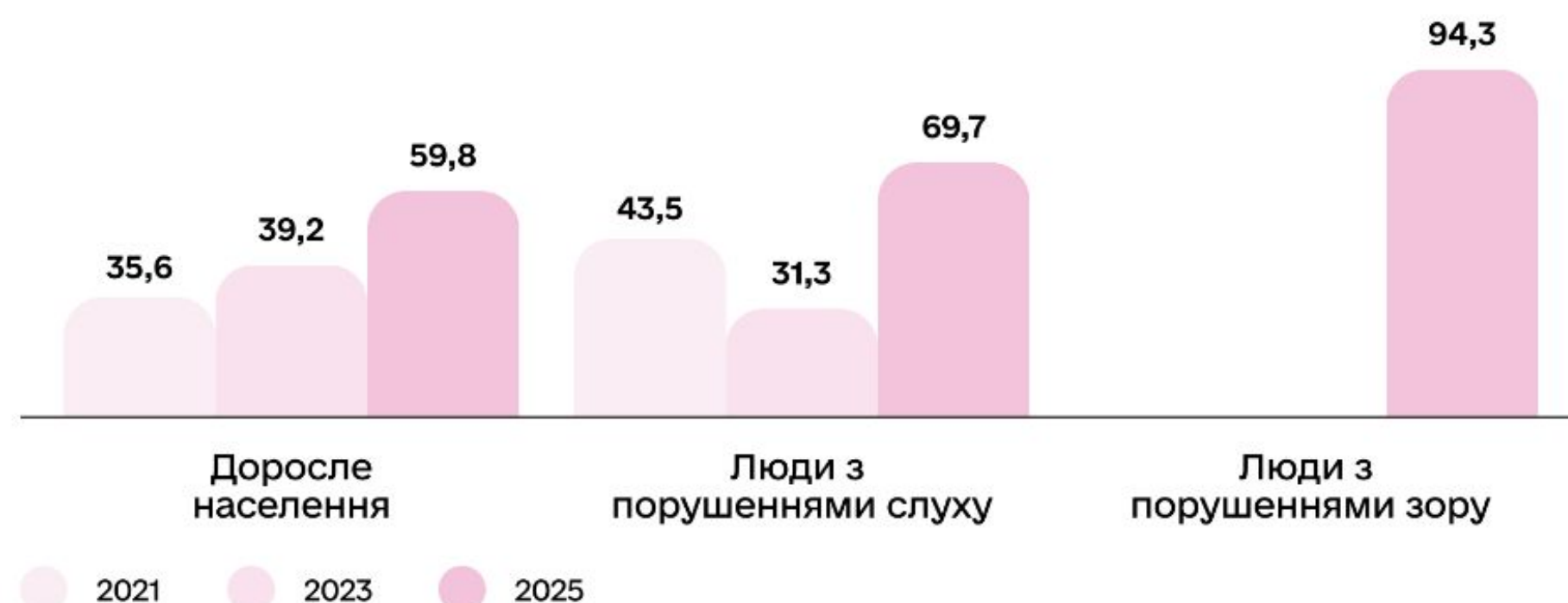
Блок 7

Державні послуги онлайн

Досвід отримання державних послуг онлайн

Динаміка досвіду користування державними онлайн послугами
(у%, за варіантом відповіді «так»)

60% українців користуються державними послугами онлайн. Оцінка наявності такого досвіду проводиться з 2021 року і цей показник за 4 роки збільшився на 24%. Тобто, з початком повномасштабного вторгнення запит на «державу в смартфоні» зріс, що може бути обумовлено як загальним покращенням цифрових навичок населення, так і розвитком інфраструктури цифрових сервісів для громадян. Зокрема, на практики користування могли вплинути і безпекові фактори – онлайн послуги продовжують надаватись під час повітряних тривог, що не завжди можна сказати про офлайн послуги. До того ж, частка користувачів державними послугами онлайн відрізняється у різних регіонах. У східному, північному та південному регіонах практики отримання онлайн послуг мають від 58% до 67%, тоді як у західному і центральному показник не перевищує 55%. Тобто, чим ближче до території ведення бойових дій, тим вище показник користування цифровими послугами.

Динаміка досвіду підлітків щодо використання серед батьків підлітків «батьківського контролю»
(у %)

Основною причиною не користування державними послугами онлайн для всіх цільових груп є відсутність такої потреби. Разом з тим, варто звернути увагу на:

- Рівень поінформованості про такі можливості: 8% не користувачів серед дорослого населення і 12% серед людей з порушеннями слуху не знали про таку можливість;
- Складність процедур: на цю причину вказали 10% людей з порушеннями слуху і 22% людей з порушеннями зору;
- Невпевненість у надійності – 13% людей з порушеннями зору вказують на цю причину.

Досвід отримання державних послуг онлайн

Досвід підлітків щодо використання серед батьків підлітків «батьківського контролю» в розрізі віку
(у %)

Варіант відповіді	Доросле населення N=806	Люди з порушеннями слуху N=125	Люди з порушеннями зору N=23
Не було потреби	84,1	63,2	52,2
Не знав про таку можливість	8,4	12,0	–
Складна процедура для мене	5,1	9,6	21,7
Не знаю як можна скористатися послугою онлайн	4,8	5,6	4,3
Не розумію як це функціонує	4,5	7,2	8,7
Не впевнений у надійності онлайн ресурсів (страх розголошення особистих даних)	4,2	4,0	13,0
Потрібні мені послуги не доступні онлайн	2,0	1,6	4,3
Не маю доступу до Інтернет	1,7	1,6	–
Не можу проконтролювати хід надання послуги (відслідкувати, коли і як буде надана послуга)	1,2	1,6	–
Інше	0,5	–	–
Важко відповісти	1,9	8,0	8,7

Блок 8

Детальна методологія дослідження

Методологічний концепт дослідження

Методологічна основа визначення рівня цифрової грамотності

За основу визначення рівня володіння цифровими навичками взята методологія Європейської комісії для обрахунку Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI), а саме індикатор цифрових навичок (DSI) (методологія 2017 року), що ґрунтується на Рамці цифрових навичок (Digital competence Framework).

Відповідно до цього індикатору, рівень володіння цифровими навичками включає у себе чотири сфери компетенцій:

- Information skills / Інформаційні навички;
- Communication skills / Комунікаційні навички;
- Problem solving skills / Навички вирішення життєвих проблем;
- Software skills for content manipulation / Навички створення цифрового контенту.

У процесі дослідження збирається інформація щодо операцій та задач, що виконували респонденти протягом останніх 3 місяців. Передбачається, що особи, які виконували певні дії з переліку запропонованих, мають відповідні навички. Згідно із різноманітністю або складністю виконуваної діяльності для кожного із чотирьох вимірів розраховується 3 рівні володіння цифровими навичками:

- «no skills / відсутні цифрові навички»;
- «basic skills / навички на середньому рівні»;
- «above basic skills / рівень навичок вище середнього».

На основі рівнів у кожній сфері компетенцій розраховується загальний рівень цифрових навичок населення. Для кращого розуміння підходу до розрахунку пропонуємо ознайомитися з наповненням кожної сфери компетенцій.

Information skills / Інформаційні навички

Визначення в рамках цифрової компетенції:

визначати, знаходити, витягувати, зберігати, впорядковувати та аналізувати цифрову інформацію, судячи з її актуальності та призначення.

Дії, які використовуються для розрахунку інформаційних навичок:

- Читання онлайн новинних сайтів, журналів, газет;
- Пошук інформації, не пов'язаної з роботою. Наприклад, пов'язаної зі здоров'ям (травми, захворювання, харчування, оздоровлення тощо), рецепти, виховання дітей тощо;
- Пошук інформації про товари та послуги;
- Отримання інформації з вебсайтів чи додатків;
- Завантаження / друк офіційних бланків;
- Подання заповнених форм в інтернеті;
- Копіювання та/або переміщення файлів/папок.

Рівні інформаційних навичок:

- No skills – не застосовував жодну з навичок за останні 3 місяці;
- Basic skills – застосовував одну навичку за останні 3 місяці;
- Above basic skills – застосовував більше однієї навички за останні 3 місяці.

Методологічний концепт дослідження

Communication skills / Комунікаційні навички

Визначення в рамках цифрової компетенції:

спілкуватися в цифрових середовищах, обмінюватися ресурсами за допомогою онлайн-інструментів, зв'язуватися з іншими та співпрацювати за допомогою цифрових інструментів, взаємодіяти та брати участь у спільнотах та мережах.

Дії, які використовуються для розрахунку інформаційних навичок:

- Відправка / отримання електронних листів;
- Здійснення дзвінків (включаючи відеодзвінки) через Інтернет, наприклад, через Skype, Messenger, WhatsApp, Facetime, Viber, Telegram, Signal тощо;
- Використання миттєвих повідомлень, тобто обмін повідомленнями, наприклад, через Skype, Messenger, WhatsApp, Viber, Telegram, Signal тощо;
- Участь у соціальних мережах (створення профілю користувача, розміщення постів у Facebook, Twitter, Instagram, Tik-Tok тощо);
- Розміщення постів/повідомлень на соціальні та/або політичні теми (наприклад, блоги, соціальні мережі);
- Участь в онлайн консультаціях або голосуванні з певних соціальних чи політичних питань (наприклад, підписання петиції, голосування за проекти громадського бюджету, участь в електронних консультаціях);
- Завантаження самостійно створеного матеріалу (контенту) (текст, фотографії, музика, відео, програмне забезпечення тощо) на будь-який веб-сайт, з якого можна поділитись завантаженням.

Рівні інформаційних навичок:

- **No skills** – не застосовував жодну з навичок за останні 3 місяці;
- **Basic skills** – застосовував один навик за останні 3 місяці;
- **Above basic skills** – застосовував більше одного навичку за останні 3 місяці.

Методологічний концепт дослідження

Problem solving skills / Навички вирішення життєвих проблем

Визначення в рамках цифрової компетенції:

визначати цифрові потреби та ресурси, приймати обґрунтовані рішення щодо того, які є найбільш підходящими цифрові інструменти відповідно до мети або як потрібно вирішувати концептуальні проблеми за допомогою цифрових засобів, творчо використовувати технології, вирішувати технічні проблеми, оновлювати власні та чужі компетенції.

Рівні інформаційних навичок:

- No skills – не застосовував жодну з навичок за останні 3 місяці;
- Basic skills – виконував одну чи більше дій з переліку «А» або лише з переліку «Б»;
- Above basic skills – виконував принаймні одну дію з переліку «А» та переліку «Б».

Дії, які використовуються для розрахунку інформаційних навичок:

Перелік «А» - Вирішення проблем

- Пошук роботи чи відправка свого резюме;
- Пошук інформації по роботі;
- Передача файлів між комп'ютерами/ноутбуками чи іншими пристроями (наприклад, комп'ютер-флешка);
- Встановлення програмного забезпечення або програм (додатків);
- Зміна налаштувань, пов'язаних з безпекою, на будь-якому програмному забезпеченні (включаючи операційну систему).

Перелік «Б» - Обізнаність з онлайн-сервісами

- Покупка / продаж товарів чи послуг через інтернет;
- Інтернет-банкінг (оплата комунальних послуг, мобільного телефону, переведення грошей з картки на картку тощо);
- Проходження онлайн курсів (в тому числі у записі);
- Використання навчального матеріалу в інтернеті, крім повного онлайн-курсу(наприклад, аудіовізуальні матеріали, онлайн-програмне забезпечення для навчання, електронні засоби тощо);
- Спілкування з викладачами або студентами, що використовують навчальні веб-сайти / портали.

Методологічний концепт дослідження

Software skills for content manipulation / Навички створення цифрового контенту

Визначення в рамках цифрової компетенції:

створення та редагування нового вмісту (від обробки тексту до зображень та відео); вміння інтегрувати та переробляти попередні знання та зміст; створювати творчі вирази, засоби масової інформації та програмування; мати справу та застосовувати права та ліцензії на інтелектуальну власність.

Дії, які використовуються для розрахунку інформаційних навичок:

Перелік «А»

- Використання програмного забезпечення для роботи з текстами (наприклад, Word);
- Використання програмного забезпечення роботи з даними (наприклад, Excel);
- Використання програмного забезпечення для редагування фотографій, відео чи аудіофайлів;

Перелік «Б»

- Створення презентацій або документів, що інтегрують текст, малюнки, таблиці або діаграми;
- Використання розширених функцій для організації та аналізу даних, таких як сортування, фільтрування, використання формул, створення діаграм;
- Написання коду мовою програмування.

Рівні інформаційних навичок:

- No skills – не застосовував жодну з навичок за останні 3 місяці;
- Basic skills – виконував одну чи більше дій з переліку «А», але не виконував жодної з переліку «Б»;
- Above basic skills – виконував принаймні одну дію з переліку «Б».

Наповнення кожної сфери компетенцій було змістовно та лінгвістично адаптоване до українських реалій.

На основі отриманих результатів по кожній з сфер компетенцій, вираховується загальний рівень володіння цифровими навичками (Overall digital skill indicator):

- **No skills** – відсутні цифрові навички у всіх чотирьох сферах (інформаційні, комунікаційні, вирішення життєвих проблем, створення цифрового контенту) та / або не користувались послугами інтернет за останні 3 місяці.
- **Low skills** – відсутні цифрові навички в одній з чотирьох сфер компетенцій.
- **Basic skills** – рівень володіння цифровими навичками в усіх чотирьох сферах на рівні не нижче «середнього» (basic).
- **Above basic skills** – рівень володіння цифровими навичками в усіх чотирьох сферах на рівні не нижче «вище середнього» (above basic).

Методологічний концепт дослідження

Зміни у підході, які відбулись при реалізації третьої хвилі дослідження (2025 рік):

1 Опитування населення з порушеннями зору
У 2025 році до переліку цільових аудиторій дослідження було вперше включено осіб із порушеннями зору. Це рішення зумовлене необхідністю поглибленого аналізу стану інклюзивності цифрового середовища та розуміння того, як доступність онлайн-освіти впливає на розвиток цифрових навичок у вразливих груп населення. Додавання нової категорії респондентів у 2025 році дозволяє суттєво розширити аналітичну базу та краще виявити бар'єри, які досі перешкоджають підвищенню рівня цифрових компетентностей в Україні. Вибіркова сукупність становить 413 осіб. Опитування проводилось за підтримки УТОС.

2 ФГД
Цільові аудиторії, серед яких проводилось дослідження, були розширені відповідно до нових потреб Міністерства цифрової трансформації. В рамках реалізації даної хвилі дослідження було проведено фокус групові дискусії також з представники ветеранів та ВПО Розширено фокуси уваги: практики користування інтернет та цифрові навички в умовах війни; цифрова грамотність у професійному вимірі; ШІ.

Компоненти дослідження Опитування	Цільова аудиторія населення України	Метод збору даних	Вибіркова сукупність
Доросле населення	18-70 років	face-to-face інтерв'ю	2005 осіб
Підлітки	10-17 років	face-to-face інтерв'ю/ самозаповнення анкети за онлайн-посиланням	403 особи
Населення з порушеннями слуху	18 – 59 років з порушеннями слуху	анкетування	402 особи
Населення з порушеннями зору	18 – 59 років з порушеннями зору	анкетування	413 осіб
ФГД	працівники медичної сфери (лікарі)	онлайн ФГД	1 ФГД, 10 осіб
	працівники сфери освіти (вчителі)	онлайн ФГД	1 ФГД, 9 осіб
	працівники органів місцевого самоуправління та комунальних підприємств/установ	онлайн ФГД	1 ФГД, 9 осіб
	представники національної влади (міністерства, ЦОВВ тощо)	онлайн ФГД	1 ФГД, 17 осіб
	підприємці / керівники бізнесу	онлайн ФГД	1 ФГД, 9 осіб
	ветерани	онлайн ФГД	1 ФГД, 9 осіб
	ВПО	онлайн ФГД	1 ФГД, 9 осіб
	люди елегантного віку (населення, віком від 60 років)	онлайн ФГД	1 ФГД, 17 осіб
	підлітки (населення, віком 14-17 років)	онлайн ФГД	1 ФГД, 10 осіб
	молодь (населення, віком 27-35 років)	онлайн ФГД	1 ФГД, 10 осіб

Виключені з дослідження області: Донецька та Луганська області, а також Автономна Республіка Крим.
Частково виключені області: громади Запорізької та Херсонської областей, які знаходяться під окупацією з 24 лютого 2022 року.

Методологічний концепт дослідження

Укрупнені категорії, які використовуються в ході аналізу

Укрупнені категорії є необхідним інструментом для проведення аналізу, що дозволяє системно розглядати та структурувати основні аспекти дослідження. В ході написання цього звіту використовувались нижче наведенні укрупнення.

Показник	Укрупнена категорія	Варіант відповіді в анкеті
Макрорегіон	Західний	Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька обл.
	Південний	Одеська, Миколаївська, Херсонська обл.
	Північний	Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська обл. та м. Київ
	Східний	Дніпропетровська, Запорізька, Харківська обл.
	Центральний	Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Черкаська обл.
Тип населеного пункту проживання	Обласний центр	Обласний центр
	Місто	- Місто з населенням більше 50 000 осіб - Місто з населенням менше 50 000 осіб - Селище міського типу
	Село	Село
Матеріальне положення	Нижче середнього	- Нам не вистачає грошей навіть на їжу - Нам вистачає грошей на їжу, але купувати одяг вже важко
	Середній рівень	Нам вистачає грошей на їжу, одяг і ми можемо дещо відкладати, але цього не вистачає, щоб купувати дорогі речі (такі, як холодильник або телевізор)
	Вище середнього	- Ми можемо дозволити собі купувати деякі дорогі речі (такі, як телевізор або холодильник) - Ми можемо дозволити собі придбати все, що захочемо

Показник	Укрупнена категорія	Варіант відповіді в анкеті
Тип зайнятості	Працююче населення	- Працюю в приватній організації / підприємстві - Працюю в державній організації / установі (ОМС, комунальні школи, лікарні тощо)
	Студентська молодь	Студент
	Тимчасово непрацююче населення	Тимчасово безробітний / декретна відпустка
	Пенсіонери / безробітні за станом здоров'я	Пенсіонер / безробітний за станом здоров'я
Рівень освіти	Неповна / повна середня	- Неповна середня - Повна середня
	Середня спеціальна	Середня спеціальна
	Незакінчена вища / вища / науковий ступінь	- Незакінчена вища - Вища / науковий ступінь